

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Ekonomisk översikt

Hösten 2021

Ekonomiska utsikter

Finansministeriets publikationer – 2021:52

Finansministeriets publikationer 2021:52

Ekonomisk översikt

Hösten 2021

Ekonomiska avdelningen

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Finansministeriet

© 2021 författare och finansministeriet

ISBN pdf: 978-952-367-685-5

ISSN pdf: 1797-9714

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2021 Finland

Ekonomisk översikt, hösten 2021

Finansministeriets publikationer 2021:52		Tema	Ekonomiska utsikter
Utgivare	Finansministeriet		
Utarbetad av	Ekonomiska avdelningen		
Språk	Finska	Sidantal	110

Referat

Bruttonationalprodukten beräknas öka med 3,3 procent under 2021. Ekonomins återhämtning efter covid-19-pandemin har varit snabb sedan våren i år. Återhämtningen fortsätter under hösten, särskilt inom de branscher som för närvarande berörs av restriktionerna. Till följd av detta är den ekonomiska tillväxten fortsatt stark i slutet av året och fortsätter 2022. BNP beräknas öka med 2,9 procent 2022 och med 1,4 procent 2023.

I prognosen antas en försämrad sjukdomssituation inte begränsa ekonomins återhämtning, även om öppnandet av samhället sker långsammare än antagandet i sommarens prognos. Osäkerheten kring sjukdomsutvecklingen, virusvarianterna och vaccinationstäckningen ökar osäkerheten i prognosen.

Sysselsättningen har ökat i betydligt snabbare takt under årets första hälft. Den ekonomiska tillväxten upprätthåller efterfrågan på arbetskraft, som på kort sikt kan fyllas tack vare den höga arbetslösheten och regeringens åtgärder för att öka utbudet på arbete. Ekonomins återhämtning ökar antalet sysselsatta under 2022 och 2023, i synnerhet inom servicebranscherna.

Underskottet i de offentliga finanserna minskar kraftigt i år och nästa år, då den ekonomiska återhämtningen och den snabba sysselsättningsökningen ökar skatteinkomsterna och minskar arbetslöshetsutgifterna. Den offentliga ekonomin stärks också av att utgifterna och stödbehovet i anslutning till covid-19-epidemin minskar. Den temporära ekonomiska återhämtningen eliminerar ändå inte den strukturella obalansen i den offentliga ekonomin.

Nyckelord ekonomiska utsikter, offentlig ekonomi, ekonomisk utveckling, budgetförslag

ISBN PDF 978-952-367-685-5

ISSN PDF 1797-9714

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-685-5>

Taloudellinen katsaus, syksy 2021

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:52		Teema	Talousnäkyvät
Julkaisija	Valtiovarainministeriö		
Yhteisötekijä	Kansantalousosasto		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	110

Tiivistelmä

Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,3 % v. 2021. Talouden toipuminen covid-19-epidemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen. Talouden elpyminen jatkuu syksyllä varsinkin niillä toimialoilla, joita rajoitukset vielä tällä hetkellä koskevat. Sen seurauksena talouskasvu pysyy edelleen vahvana loppuvuonna ja jatkuu v. 2022. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,9 % v. 2022 ja 1,4 % v. 2023.

Ennusteessa tautitilanteen heikentymisen ei oleteta rajoittavan talouden toipumista, vaikka yhteiskunnan avaaminen tapahtuisi hitaammin kuin kesän ennusteessa oletettiin. Taudinkehitykseen, virusmuunnoksiin sekä rokotekattavuuteen liittyvä epävarmuus lisää ennusteen epävarmuutta.

Työllisyyden kasvu on vuoden ensimmäisellä puoliskolla nopeutunut merkittävästi. Talouskasvu pitää yllä työvoiman kysyntää, jota riittää täyttämään lyhyellä aikavälillä korkealla oleva työttömyys ja hallituksen toimet työn tarjonnan lisäämiseksi. Talouden elpyminen lisää työllisten määrää vuosina 2022 ja 2023, varsinkin palvelutoimialoilla.

Julkisen talouden alijäämä pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja nopea työllisyyskasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Myös covid-19-epidemiaan liittyvän rahankäytön ja tukitarpeen väistyminen vahvistavat julkista taloutta. Talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista rakenteellista julkisen talouden epätasapainoa.

Asiasanat talousnäkyvät, julkinen talous, taloudellinen kehitys, budjettiesitys

ISBN PDF 978-952-367-685-5 **ISSN PDF** 1797-9714

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-685-5>

Economic Survey, Autumn 2021

Publications of the Ministry of Finance 2021:52	Subject	Economic Prospects
Publisher Ministry of Finance		
Group Author Economics Department		
Language Finnish	Pages	110

Abstract

Finland's gross domestic product is expected to grow by 3.3% in 2021. The recovery from the COVID-19 pandemic has progressed rapidly since spring this year. The economic recovery will continue in the autumn, especially in the sectors that are still subject to restrictions. As a result, economic growth will remain strong during the second half of the year and will continue in 2022. Finland's GDP is expected to grow by 2.9% in 2022 and by 1.4% in 2023.

In the forecast, the deterioration of the pandemic is not expected to slow down the economic recovery, even if the opening of society was slower than assumed in the summer forecast. Uncertainties arising from the manner in which the disease develops, virus mutations and vaccination coverage add to the uncertainty of the forecast.

Growth in employment has significantly accelerated in the first half of the year. The demand for labour is sustained by economic growth and in the short term, it can be met by the large number of unemployed persons and the government measures to increase the supply of labour. Economic recovery will boost the number of employed persons in 2022 and 2023, especially in the service sectors.

General government deficit will shrink substantially this year and in 2022 as the economic recovery and rapid rise in employment boost the tax revenue and reduce unemployment expenditure. The elimination of the need for spending and support arising from the COVID-19 epidemic will also strengthen general government finances. A temporary economic recovery will not, however, eliminate the structural imbalance affecting Finland's public finances.

Keywords economic prospects, public finance, economic development, draft budget

ISBN PDF 978-952-367-685-5

ISSN PDF 1797-9714

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-685-5>

Källa för informationen om den faktiska utvecklingen: Statistikcentralen, om inget annat nämns

SYMBOLERNA SOM ANVÄNTS I TABELLERNAS

-	Ingenting att informera om
0	Storheten mindre än hälften av enheten som använts
..	
.	Ingen information har erhållits
**	Prognos
ANM	Arbets- och näringsministeriet
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
FM	Finansministeriet
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Internationella Valutafonden
SHM	Social- och hälsovårdsministeriet

Varje siffra i tabellen har avrundats skilt.

EKONOMISK ÖVERSIKT HÖSTEN 2021

I översikten presenteras prognosen om den ekonomiska utvecklingen under 2021–2023. Vid sidan av den ekonomiska prognosen på kort sikt ingår också en kalkyl över den ekonomiska utvecklingen på medellång sikt fram till 2025.

Prognosen och den utvecklingskalkylen i översikten har utarbetats av ekonomiska avdelningen på ett oberoende sätt och utifrån lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012).

Granskningen i översikten bygger på de preliminära uppgifterna om nationalräkenskaperna för 2020 som Statistikcentralen gett ut i juli 2021, annan offentlig statistik som stått till buds senast den 30 augusti 2021 samt regeringens beslut i budgetförhandlingarna den 9 september 2021.

Helsingfors, september 2021

Finansministeriets ekonomiska avdelning

Mikko Spolander
Avdelningschef, överdirektör

Jukka Railavo
Finansråd,
Chef för Makroprognoser

Marja Paavonen
Finansråd,
Chef för Fiskala prognoser

Innehåll

Förord	10
Sammandrag	13
1 Ekonomiska utsikter	24
1.1 Globala ekonomin.....	24
1.1.1 Snabbaste fasen i global tillväxt har avtagit	24
1.1.2 Förväntansfull stämning på finansmarknade	26
1.1.3 Konsumentprisinfation har tilltagit, långfristiga räntor sjunkar igen	27
1.1.4 Råvarupriserna har legat på rekordnivå, priset på råolja förväntas att sjunka.....	27
1.1.5 Flaskhalsar i världshandeln	28
1.1.6 Riskerna något mer negativa än tidigare	29
1.2 Utrikeshandel	30
1.2.1 Export och import	30
1.2.2 Priser och bytesbalans	32
1.3 Inhemsk efterfrågan.....	33
1.3.1 Privatkonsumtion	33
1.3.2 Offentlig konsumtion	37
1.3.3 Privata investeringar.....	37
1.3.4 Offentliga investeringar	40
1.4 Inhemsk produktion.....	41
1.4.1 BNP.....	41
1.4.2 Förädling	44
1.4.3 Tjänster	47
1.5 Arbetskraft.....	49
1.6 Inkomster, kostnader och priser	53
1.6.1 Löner	53
1.6.2 Konsumentpriser	54
2 Offentlig ekonomi	57
2.1 Samtliga offentliga samfund.....	57
2.1.1 De offentliga samfundens skuld.....	69
2.2 Statsförvaltningen.....	72
2.3 Lokalförvaltning.....	85

2.4	Välfärdsområdena	88
2.5	Socialskyddsfonder.....	90
2.5.2	Övriga socialskyddsfonder	92
2.6	Den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet.....	93

Ramarna:

Finanspolitikens dimensionering	63
Offentliga utgifter som ett konjunkturpolitiskt instrument: bedömningar av finanspolitikens effektivitet	66
Budgeten för 2022 och ramarna för statsfinanserna.....	75
Offentlig skuldkvot på längre sikt före och efter covid-19-epidemin.....	98

Bilagatabeller	101
-----------------------------	-----

Förord

Uppfattningen att Finlands ekonomi snabbt återhämtar sig från coronaviruskrisen under slutet av 2021 och början av 2022 har fått fotfäste under sommaren. Enligt finansministeriets bedömning är tillväxtspurten dock tillfällig.

Finansministeriet uppskattar att BNP kommer att öka med cirka 3 procent under 2021–2022. När konjunkturcykeln jämnats ut avtar tillväxttakten och den bestäms av ekonomins strukturella prestationsförmåga – ökad sysselsättning och produktivitet samt ekonomins konkurrenskraft. Efter tillväxtspurten riskerar BNP-tillväxten att avta till 1–1,5 procent. Mer än så klarar Finland med sin allt äldre befolkning inte att nå i dagens läge.

Den ekonomiska tillväxtspurten och den kraftiga minskningen av penninganvändningen i direkt anslutning till epidemin minskar underskottet i de offentliga finanserna under 2021–2022, men hjälper inte till att göra situationen gynnsammare på längre sikt. Att bryta skuldsättningen i den offentliga ekonomin så att den offentliga ekonomin vilar på en stabil och hållbar grund på lång sikt skulle kräva en bredare och effektivare användning av samhällets resurser: fler sysselsatta, snabbare ekonomisk tillväxt och en mer kostnadseffektiv offentlig förvaltning.

Den ekonomiska tillväxtspurten hänger samman med den uppdämda efterfrågan i en situation där vaccineringen framskrider snabbt, restriktionerna för affärsverksamheten avvecklas och hushållens och företagens förtroende för framtiden är starkt. Spurten är en del av den naturliga ekonomiska cykeln i samband med en attack mot samhället och väjande för den. Denna ekonomiska cykel har stötts med aktiv ekonomisk politik både hos oss och ute i världen.

Det naturliga kretsloppet lyfter snabbt upp ekonomin ur svackan. Under denna tid behöver den ekonomiska aktiviteten inte längre stödjas av det allmänna. Däremot är det nödvändigt att främja privata investeringar och utbudet av arbete, så att produktionstillväxten inte minskar på grund av brist på produktionsfaktorer och -kapacitet, ökade kostnader och försämrade konkurrenskraft.

Parallellt med tillväxtpurten framskrider en strukturell brytningstid i både Finlands och världens ekonomi. Brytningen anknyter till nya sätt att konsumera och arbeta som prövats under epidemin. I Finland har den åldrande befolkningen och den minskande andelen befolkning i arbetsför ålder varit en del av brytningen i många år. En ny, framträdande framstegsfaktor som driver brytningen är det globala ibrugtagandet av ny teknologi och förändringen i produktionsstrukturen, som grundar sig på konsumenternas föränderliga val och företagets investeringar med anknytning till anpassningen till och bekämpningen av klimatförändringen.

En strukturell förändring öppnar alltid nya möjligheter. Föregångarna skördar de första frukterna.

För att möjliggöra en förändring är det viktigt att det även mitt i förändringen i Finland finns tillräckligt med arbetskraft i arbetsför ålder, arbetsförmåga, tillgänglig och kompetent arbetskraft på arbetsmarknaden och att arbetskraften effektivt styrs dit den kan användas mest produktivt.

I detta hänseende är situationen inte idealisk. Arbetskraften och sysselsättningen ökar visserligen snabbt just nu, men samtidigt förblir långtidsarbetslösheten hög, det finns många lediga platser och bristen på kompetent arbetskraft har än en gång lyfts fram som en faktor som begränsar produktionstillväxten. Ekonomins arbetskraft är underutnyttjad och att rätta till situationen är en av de akuta kärnfrågorna i den ekonomiska politiken.

Klimatförändringen, omstruktureringen i produktionen och ibrugtagandet av ny teknik kräver stora investeringar globalt. För att förbättra ekonomins prestationsförmåga och vända den ekonomiska tillväxten snabbare än tidigare borde Finland kunna utnyttja det nya tillfället och locka en så stor del som möjligt av investeringarna till Finland.

Det väsentliga är en gynnsam och internationellt konkurrenskraftig investeringsmiljö. Den fastställs av ett flertal faktorer som är kopplade till ekonomins och samhällets strukturer och produktionsfaktorernas rörlighet. Sådana faktorer är till exempel arbets- och bostadsmarknadens funktion, samhällets informations- och trafikinfrastruktur samt en smidig invandring. Investeringsmiljön påverkas också av en konkurrenskraftig beskattning, stöd och reglering av näringsverksamheten, smidiga tillståndsprocesser samt tillräckliga och flexibla finansieringsmöjligheter för företagen.

Utländska företags etablering i Finland och investeringar i finländska företag samt finländska företags förmåga att internationaliseras är också viktiga faktorer. Entreprenörskap, gott ledarskap och möjligheter till rättvis konkurrens med lika förutsättningar på marknaden är också avgörande.

Listan är lång. Det är inte nödvändigt att vara bäst i världen på allting, men varje faktor behöver vara tillräckligt bra i förhållande till konkurrenterna. Frågan är var värdeökning uppkommer och hur värdeökningen kan stödjas på ett ekologiskt hållbart sätt med hjälp av den ekonomiska politiken. Det handlar om morgondagens välfärd, välfärdssamhället och finansieringen av det.

Sammandrag

Ekonomiska konjunkturutsikter 2021–2023

Bruttonationalprodukten beräknas öka med 3,3 % under 2021. Ekonomins återhämtning efter covid-19-pandemin har varit snabb sedan våren i år. I synnerhet sysselsättningen har förbättrats snabbt. Återhämtningen fortsätter under hösten, särskilt inom de branscher som för närvarande berörs av restriktionerna. Till följd av detta är den ekonomiska tillväxten fortsatt stark i slutet av året och fortsätter 2022. BNP beräknas öka med 2,9 procent 2022 och med 1,4 procent 2023.

I prognosen antas en försämrad sjukdomssituation inte begränsa ekonomins återhämtning, även om öppnandet av samhället sker långsammare än antagandet i sommarens prognos. Osäkerheten kring sjukdomsutvecklingen, virusvarianterna och vaccinationstäckningen ökar osäkerheten i prognosen.

Underskottet i de offentliga finanserna minskar kraftigt i år och nästa år, då den ekonomiska återhämtningen och den snabba sysselsättningsökningen ökar skatteinkomsterna och minskar arbetslöshetsutgifterna. Den offentliga ekonomin stärks också av att utgifterna och stödbehovet i anslutning till covid-19-epidemin minskar. Den temporära ekonomiska återhämtningen eliminerar ändå inte den strukturella obalansen i den offentliga ekonomin.

Världsekonomin fortsätter att växa snabbt

Världsekonomin har återhämtat sig snabbt i skuggan av coronaviruspandemin tack vare den finanspolitiska stimulansen, den uppdämda konsumtionsefterfrågan samt hur vaccinationerna framskrider. Indikatorerna som förutser de ekonomiska utsikterna för den närmaste framtiden har sjunkit lite, men är ännu på höga nivå i de utvecklade länderna. Världsekonomin växer med 6,1 procent 2021 och 4,7 procent 2022.

Den snabba tillväxten i euroområdet som inleddes under det andra kvartalet fortsätter när restriktionerna lättar och efterfrågan på tjänster stärks. Även EU:s återhämtningsinstrument NGEU stöder den ekonomiska tillväxten. Den mycket kraftiga stimulanspolitiken i Förenta staterna har lett till en snabb ökning av den privata konsumtionen, vilket i kombination med restriktionerna har påskyndat inflationen i konsumentpriserna. Konsumenternas syn på nuläget är mycket positiv, men förväntningarna på framtiden är klart mer pessimistiska.

Utvecklingen av konsumtionen är en nyckelfråga för Kinas ekonomiska utsikter. Ökningen av konsumtionen bidrog till mer än 60 procent av den ekonomiska tillväxten i början av 2021. Investeringarnas och nettoexportens kontribution till den ekonomiska tillväxten var mindre, trots att utrikeshandeln ökade snabbt under sommaren. Konsumtionen kommer att öka kraftigt när pandemin avtar.

Världshandeln med varor har återhämtat sig till en mycket snabb tillväxt till stor del tack vare fjolårets låga referensnivå, men handeln hämmas av industrins brist på komponenter, problemen med logistiken inom containertrafiken och den partiella stängningen av en stor kinesisk hamn i augusti. Handeln ökar med 8,3 procent 2021 och återgår till en tillväxtbana på längre sikt under innevarande år. År 2022 avtar tillväxten till 5 procent.

Investeringarna ökar under hela prognosperioden

År 2021 tilltar BNP-tillväxten till 3,3 procent. Den ekonomiska tillväxten var mycket snabbt under våren. I slutet av året är tillväxten fortsatt snabbare än genomsnittet. Verksamhetsmiljön har ännu inte återhämtat sig från följderna av coronapandemin. Den höga sparkvoten och konsumenternas positiva attityd skapar förutsättningar för en snabb ökning av den privata konsumtionen. De privata investeringarna ökade redan i början av 2021, och i synnerhet utvecklingen av bostadsbyggandet har varit gynnsam. Under den första hälften av 2021 fortsatte världshandeln sin snabba tillväxt som började i slutet av 2020. Den stärkta världsekonomin, stimulansåtgärderna och den ökade efterfrågan på Finlands exportprodukter i viktiga handelsområden ökar både exporten och importen.

Sysselsättningen har ökat i betydligt snabbare takt under årets första hälft. I juni var antalet sysselsatta 2,1 procent, det vill säga drygt 50 000, fler än i slutet av förra

året. Enligt Statistikcentralen var antalet arbetslösa i början av året 12,4 procent fler än för ett år sedan. Under sommaren har trenden för arbetslösa dock inte längre ökat och den kontinuerliga ökningen av sysselsättningen börjar småningom också minska antalet arbetslösa.

Arbetsmarknaden drar för närvarande mycket arbetskraft och inom vissa branscher finns ytterligare potential. Det finns många arbetstillfällen, eftersom arbetskraftsförvaltningen har ett rekordstort antal lediga platser. Även enligt Statistikcentralens statistik över lediga platser finns det just nu gott om lediga platser.

År 2021 höjs de nominella lönerna med 2,3 procent tack vare avtalslöner och löneglidningar. Mätt med konsumentprisindexet förutspås inflationen vara 1,8 procent 2021. Inflationen har tilltagit till följd av höjda energipriser.

BNP beräknas öka med 2,9 procent 2022. Tillväxten fortsätter med stöd av exporten, eftersom återhämtningen fortfarande är kraftig i den utvecklade världen och framför allt i euroområdet. Återhämtningen inom branscher som drabbats kraftigt av krisen, såsom turismen, fördröjs ytterligare då covid-19-pandemin fortsätter att begränsa människornas rörlighet 2021. År 2022 förväntas utrikeshandeln med tjänster öka snabbt, då tillväxten inom krisbranscherna tilltar i takt med att restriktionerna och osäkerheten minskar. Exporten når nivån före krisen i början av 2022. Exporten av varor återhämtar sig snabbare än exporten av tjänster och uppnår nivån före krisen redan under 2021.

Den genomsnittliga tillväxttakten för privata investeringar är 3,5 procent under prognosperioden och deras förhållande till BNP stiger till nästan 20 procent 2023. I maskin- och anläggningsinvesteringarna sker en betydande återhämtning på grund av bättre tillväxtutsikter i världsekonomin. Den finländska industrins investeringsutsikter är goda. Finansieringen från EU:s instrument för återhämtning och resiliens (RRF) påskyndar privata investeringar under 2021–2023.

Bostadsinvesteringarna uppvisar en svag nedgång 2022, men antalet påbörjade bostadsbyggen förblir ändå på en relativt hög nivå. Mot 2023 närmar sig antalet påbörjade bostadsbyggen åter genomsnittet på lång sikt och förändringen i bostadsbyggnadsinvesteringarna är negativ 2023. Den låga räntenivån upprätthåller efterfrågan på bostadslån och bostadsbyggen.

År 2022 ökar den privata konsumtionen och konsumtionen överstiger nivån före covid-19-epidemin. Sparkvoten förutspås sjunka snabbt under de närmaste åren när merparten av besparingarna används till konsumtion. Sparkvoten förblir dock positiv under hela prognosperioden, eftersom konsumtionen stannar under de disponibla inkomsterna.

Importtillväxten fortsätter tack vare den ökade inhemska konsumtionen och investeringarna. Tillväxten är som snabbast under 2021 och 2022. Även den gynnsamma utvecklingen av produktionsvolymen och den starka ökningen av exporten upprätthåller importen.

År 2023 minskar BNP-tillväxten till 1,4 procent, vilket fortfarande är snabbare än på medellång sikt. Den avsevärda tillväxtspurten i anslutning till den globala stimulansen och återhämtningen från coronapandemin är förbi och ekonomin möter de tillväxtbegränsningar som observerats före krisen.

Den ekonomiska tillväxten upprätthåller efterfrågan på arbetskraft, som på kort sikt kan fyllas tack vare den höga arbetslösheten och regeringens åtgärder för att öka utbudet på arbete. Ekonomins återhämtning ökar antalet sysselsatta under 2022 och 2023, i synnerhet inom servicebranscherna. Sysselsättningen förutspås öka med 1,5 procent 2022. Tillväxten avtar i takt med den ekonomiska aktiviteten 2023, men sysselsättningsgraden stiger till drygt 74 procent 2023.

I och med att inkomsterna stiger och sysselsättningen ökar förutspås lönesumman öka med nästan 4 procent årligen under 2022–2023. Samtidigt beräknas inflationen enligt det nationella konsumentprisindexet öka till 1,6 och 1,7 procent. Höjningen av lönerna påverkar småningom i synnerhet priserna på tjänsterna.

Den ekonomiska återhämtningen eliminerar inte obalansen i den offentliga ekonomin

Obalansen mellan utgifterna och inkomsterna i de offentliga finanserna minskar i år och nästa år, då den snabba ekonomiska tillväxten och sysselsättningsökningen ökar skatteinkomsterna och minskar arbetslöshetsutgifterna. Den offentliga ekonomin stärks också av att utgifterna och stödbehovet i anslutning till covid-19-epidemin minskar.

Den temporära ekonomiska återhämtningen eliminerar ändå inte den strukturella obalansen i den offentliga ekonomin. När konjunkturcykeln jämnats ut saldot i de offentliga finanserna stärks inte längre och den offentliga ekonomin uppvisar ett underskott på över 3 miljarder euro när mitten av 2020-talet närmar sig.

Under hela prognosperioden uppvisar statsförvaltningen det största underskottet i de offentliga finanserna. Även lokalförvaltningens saldo uppvisar ett underskott efter det exceptionellt starka fjolåret. Vårdsområdenas sektor, som uppkommer i och med social- och hälsovårdsreformen, börjar likaså uppvisa ett litet underskott 2023 på grund av stora investeringsprojekt. Socialskyddsfonderna uppvisar däremot ett överskott under hela prognosperioden.

Den offentliga ekonomins skuld i förhållande till bruttonationalprodukten ökade under 2020 med 10 procentenheter till nästan 70 procent. Under prognosperioden avtar skuldsättningstakten klart och i mitten av 2020-talet verkar skuldkvoten tillfälligt jämnas ut till drygt 73 procent, med stöd av den exceptionellt låga räntenivån. Ökningen av de åldersrelaterade utgifterna hotar dock att småningom på nytt vända skuldkvoten i tillväxt, som tilltar när räntenivån normaliseras. På lång sikt råder obalans mellan de offentliga utgifterna och inkomsterna, det vill säga ett hållbarhetsunderskott på drygt 2,5 procent av BNP.

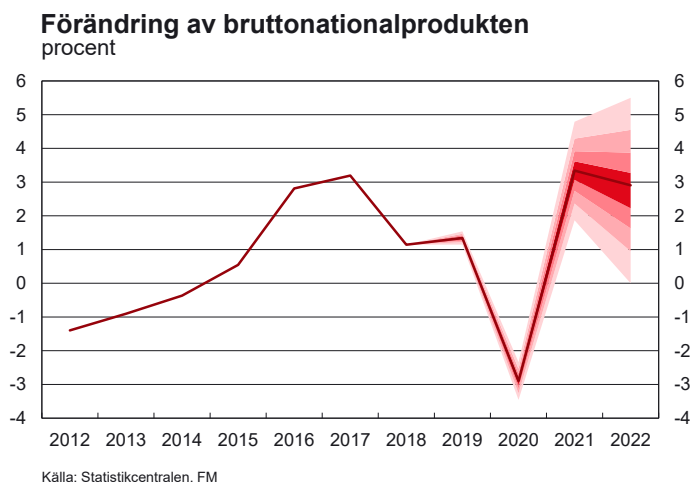
Prognosens risker i balans

De största riskerna i prognosen gäller fortfarande covid-19-pandemin och utvecklingen av de restriktioner som införts för att hantera den. Epidemin har ändrat karaktär efter försommaren och epidemisituationen kan försämrans snabbt trots att vaccinationerna framskrider. Dessutom ändrar virusvarianterna sjukdomsbilden och spridningen. Risken för en svag utveckling i tillväxtländerna om hanteringen av pandemin misslyckas är ett betydande slag mot världsekonomins tillväxt.

En långvarig epidemi skulle försämra återhämtningen genom privat konsumtion och främst genom efterfrågan på tjänster. En försämring av sjukdomssituationen syns också som ökad osäkerhet i investeringsmiljön, vilket kan skjuta upp investeringar eller hindra dem från att förverkligas.

Som en positiv risk för privata investeringar kan betraktas privata investeringar som eventuellt katalyserats av instrumentet för återhämtning och resiliens i större utsträckning än vad som förutspåts i prognosen.

Den ekonomiska tillväxtprognosens osäkerhet kan beskrivas med konfidensintervall som grundar sig på tidigare prognosfel kring prognosen. Enligt dessa ligger BNP-tillväxten med 80 procents sannolikhet mellan 2 och 5 procent 2021. På motsvarande sätt beräknas BNP-tillväxten med 80 procents sannolikhet ligga mellan 0 och 6 procent 2022. Den ekonomiska tillväxten kan naturligtvis också hamna utanför konfidensintervallet, i synnerhet eftersom uppskattningarna av tillväxten är förknippade med exceptionellt stor osäkerhet.

Tabell 1. Centrala prognostal

	2020	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	md euro	procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	236	1,1	1,3	-2,9	3,3	2,9	1,4
Import	85	5,7	2,3	-6,4	5,2	5,1	3,2
Totalutbud	321	2,4	1,6	-3,9	3,8	3,5	1,9
Export	86	1,5	6,8	-6,7	5,6	5,8	3,4
Konsumtion	178	1,8	1,1	-2,9	3,3	2,6	0,9
privat	121	1,7	0,7	-4,7	3,2	3,8	2,0
offentlig	58	2,0	2,0	0,5	3,6	-0,0	-1,4
Investeringar	57	3,6	-1,6	-0,7	2,8	2,8	2,6
privat	45	3,1	-2,4	-3,4	2,9	3,7	4,0
offentlig	12	5,9	2,4	11,0	2,6	-0,6	-3,1
Totalefterfrågan	321	2,4	1,7	-3,8	3,8	3,5	1,9
inhemsk efterfrågan	236	2,7	-0,4	-2,5	3,1	2,6	1,3

Tabell 2. Andra centrala prognostal

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
BNP, md euro	233	240	236	249	261	269
Tjänster, volymförändring, %	2,0	1,7	-3,6	3,5	2,7	1,2
Industri, volymförändring, %	-3,6	2,6	-0,4	4,4	3,3	2,3
Arbetets produktivitet, förändring, %	-1,6	0,3	-0,0	1,0	1,4	0,9
Sysselsatta, förändring, %	2,8	1,0	-1,5	2,2	1,5	0,6
Sysselsättningsgrad, %	70,7	71,6	70,7	72,4	73,6	74,1
Arbetslöshetsgrad, %	7,4	6,7	7,7	7,8	6,8	6,4
Konsumentprisindex, förändring, %	1,1	1,0	0,3	1,8	1,6	1,7
Förtjänstnivåindex, förändring, %	1,7	2,1	1,9	2,3	3,0	2,5
Bytesbalans, md euro	-4,3	-0,7	1,8	-0,9	-0,4	-0,2
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-1,8	-0,3	0,8	-0,4	-0,2	-0,1
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,4
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	0,7	0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	53,3	53,2	57,3	56,8	54,3	53,4
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	42,4	42,2	42,1	43,2	42,1	42,0
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-0,9	-0,9	-5,4	-3,9	-2,4	-1,5
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-1,3	-1,1	-5,5	-4,2	-2,8	-1,7
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	59,8	59,5	69,5	71,2	71,3	72,2
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	45,0	44,3	52,9	55,1	55,3	55,9

Utsikter på medellång sikt 2024–2025

Ekonomi växer snabbt under 2021–2022, vilket leder till att den ekonomiska produktionen närmar sig den uppskattade potentiella produktionsnivån och produktionsgapet sluts nästan helt redan 2023. I finansministeriets uppskattning på medellång sikt förblir produktionsgapet slutet efter innevarande konjunkturcykel, det vill säga ekonomin antas växa i potentiell takt 2024–2025.¹ Den ekonomiska tillväxten beräknas alltså avta till cirka en procent per år.²

Effekten av förändringen i arbetsinsatsen på den potentiella produktionen är liten under 2021–2025. Före mitten av årtiondet börjar arbetsinsatsen minska, när befolkningen i arbetsför ålder minskar och deltagargraden inte längre ökar. Även uppnåendet av den strukturella arbetslöshetsgraden begränsar ökningen av arbetsinsatsen.

Utöver arbetsinsatsen påverkas produktionsförutsättningarna för ekonomin av kapitalbasen. Under fjolåret minskade investeringsgraden till följd av recessionen och osäkerheten i de ekonomiska utsikterna, vilket tillfälligt bromsade upp den potentiella produktionstillväxten. Kapitalstockens tillväxt ökar den potentiella produktionstillväxten med cirka 0,5 procent årligen 2021–2025.

Den totala faktorproduktiviteten är den tredje potentiella källan till produktionstillväxt. Tillväxten har ökat under de senaste åren jämfört med början av 2010-talet. Produktivitetökningen är dock svag jämfört med början av 2000-talet. Den sämre tillväxten har sin förklaring i bland annat omstruktureringen av ekonomin. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Åren 2021–2025 beräknas trendtillväxten i totalfaktorproduktiviteten uppgå till drygt 0,5 procent, medan ökningen i början av 2000-talet i genomsnitt nådde över 2 procent per år.

1 Finansministeriets utvecklingsprognos på medellång sikt grundar sig på en bedömning av den potentiella produktionens utveckling, eftersom den anses definiera förutsättningarna för ekonomisk tillväxt efter en kort tidsperiod. Utgångspunkten är att den ekonomiska tillväxten för åren t+3 och t+4 bedöms så att produktionsgapet sluts senast år t+4. I exceptionella konjunkturlägen kan man dock avvika från denna grundläggande presumtion, om det är klart att det skulle ge icke trovärdiga resultat att följa regeln. Då kan produktionsgapet beroende på situationen vara positivt eller negativt år t+4.

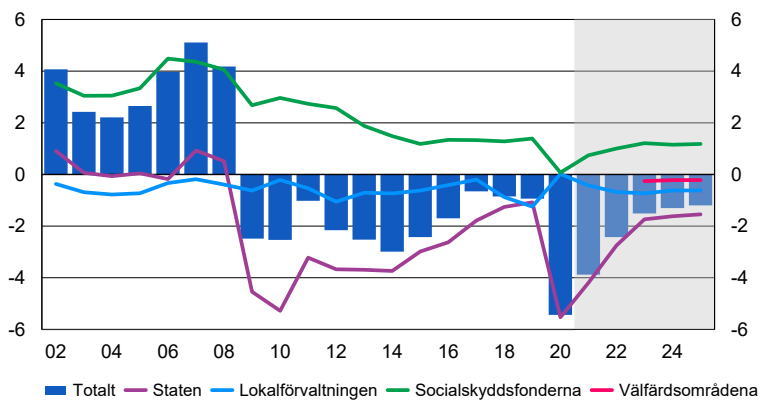
2 För att uppskatta den potentiella produktionen och produktionsgapet använder finansministeriet den produktionsfunktionsmetod som EU-kommissionen och medlemsländerna utvecklat tillsammans, där den potentiella produktionstillväxten indelas i uppskattningar av den potentiella arbetskraftsinsatsen, kapitalets och den totala produktivitetens utveckling. Den potentiella produktionen och produktionsgapet är icke skönjbara variabler och bedömningen av dem förknippas med osäkerhet speciellt under en kraftig konjunkturcykel samt när produktionsstrukturen förändras snabbt.

Tabell 3. Nyckeltal på medellång sikt

	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
BNP till marknadspris, volymförändring, %	1,3	-2,9	3,3	2,9	1,4	1,1	1,0
BNP, md euro	240	236	249	261	269	278	286
Konsumentprisindex, förändring, %	1,0	0,3	1,8	1,6	1,7	1,8	1,9
Arbetslöshetsgrad, %	6,7	7,7	7,8	6,8	6,4	6,3	6,2
Sysselsättningsgrad, %	71,6	70,7	72,4	73,6	74,1	74,3	74,5
Den offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-0,9	-5,4	-3,9	-2,4	-1,5	-1,3	-1,2
Statsförvaltningen	-1,1	-5,5	-4,2	-2,8	-1,7	-1,6	-1,5
Localförvaltningen	-1,2	0,0	-0,4	-0,7	-0,7	-0,6	-0,6
Välfärdsområdena					-0,3	-0,2	-0,2
Socialskyddsfonderna	1,4	0,1	0,7	1,0	1,2	1,2	1,2
Den strukturella balansen, i förhållande till BNP, %	-1,2	-3,2	-2,8	-2,3	-1,5	-1,3	-1,2
Den offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	59,5	69,5	71,2	71,3	72,2	72,9	73,4
Statsskulden, i förhållande till BNP, %	44,3	52,9	55,1	55,3	55,9	56,3	56,5
Produktionsgap, % av potentiella produktionen ¹	0,3	-3,8	-1,8	-0,3	-0,1	-0,0	0,0

¹ Beräknad enligt EU:s gemensamma metod

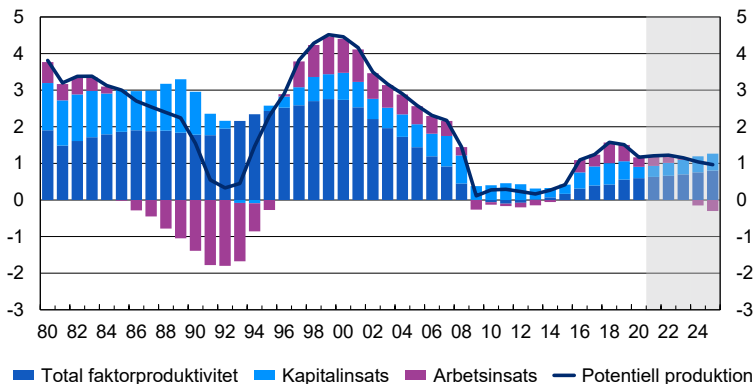
Offentliga sektorns finansiella sparande i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tillväxt i potentiell produktion samt delfaktorer enligt EU-metoden, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

1 Ekonomiska utsikter

1.1 Globala ekonomin

1.1.1 Snabbaste fasen i global tillväxt har avtagit

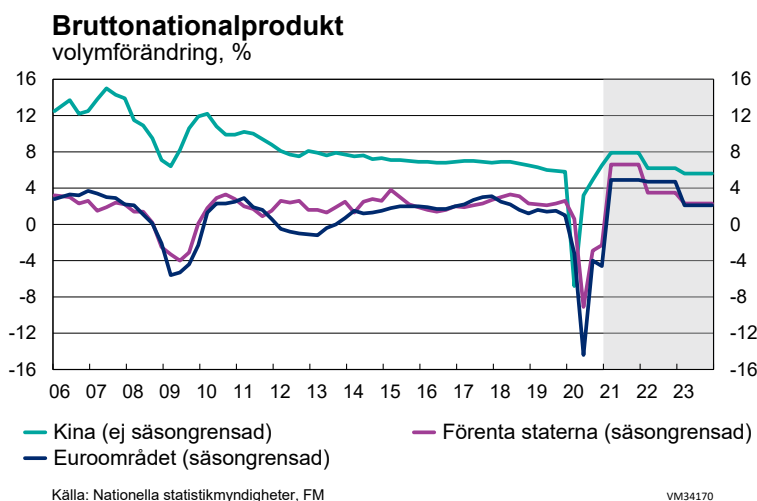
Världsekonomin har återhämtat sig snabbt i skuggan av coronaviruspandemin tack vare den finanspolitiska stimulansen, den uppdämda konsumtionsefterfrågan samt hur vaccinationerna framskrider, men den snabbaste fasen i tillväxt har redan avtagit. Indikatorerna som förutser de ekonomiska utsikterna för den närmaste framtiden har sjunkit lite men är ännu på höga nivå i de utvecklade länderna. I tillväxtekonomierna har vaccinationerna dock inte framskridit lika snabbt. Utsikterna för dessa är mer utmanande än för industriländerna, bland annat på grund av den försämrade dollarkursen för tillväxtekonomiernas valutor. Världsekonomin växer med 6,1 procent 2021 och 4,7 procent 2022.

Den mycket kraftiga stimulanspolitiken i Förenta staterna har lett till en snabb ökning av den privata konsumtionen, vilket i kombination med restriktionerna har påskyndat inflationen i konsumentpriserna. Konsumenternas syn på nuläget är mycket positiv, men förväntningarna på framtiden är klart mer pessimistiska. Industrins utsikter störs av en brist på komponenter. Ekonomin i Förenta staterna växer med 6,6 procent 2021 och 3,5 procent 2022.

Utvecklingen av konsumtionen är en nyckelfråga för Kinas ekonomiska utsikter. Enligt statistikverket bidrog ökningen av konsumtionen till mer än 60 procent av den ekonomiska tillväxten i början av 2021. Investeringarnas och nettoexportens kontribution till den ekonomiska tillväxten var mindre, trots att utrikeshandeln ökade snabbt under sommaren. Både konsumtionen och utrikeshandeln ökar kraftigt även inom den närmaste framtiden när pandemin avtar. Ekonomin växer med 7,9 procent 2021 och tillväxten jämnas ut till 6,2 procent 2022.

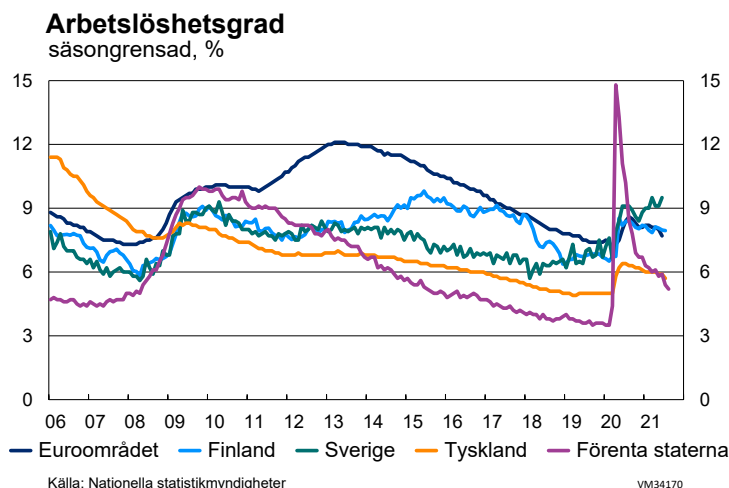
Den snabba tillväxten i euroområdet som inleddes under det andra kvartalet fortsätter när restriktionerna lättar och efterfrågan på tjänster stärks. Även EU:s återhämtningsinstrument NGEU stöder den ekonomiska tillväxten. Den snabbaste tillväxtfasen infaller under den senare hälften av innevarande år. Totalproduktionen

når 2019 års nivå före utgången av 2021. Industrins utsikter överskuggas dock av flaskhalsar med anknytning till tillgången på produktionsinsatser. Ekonomin växer med 4,9 procent 2021 och 4,7 procent 2022. Den franska ekonomin växer klart snabbare än den tyska under 2021, delvis tack vare att den franska ekonomin är så starkt servicebetonad. Tillväxten i Tyskland begränsas i synnerhet av bristen på halvledare inom bilindustrin.

Den brittiska ekonomin har snabbt återhämtat sig trots den svåra coronasituationen. Den omfattande avvecklingen av restriktionerna i England i juli verkar bara ha ökat antalet nya infektioner något. Den privata konsumtionen har återhämtat sig kraftigt efter coronakrisen. Ekonomin återhämtar sig med en tillväxt på 5,3 procent 2021 och tillväxten håller sig på 4,8 procent 2022.

I Sverige har den tidigare svåra coronasituationen lättat och utsikterna är mycket ljusa för både industrin och tjänsterna. En god sysselsättningsutveckling stöder den privata konsumtionen och företagens gedigna konkurrenskraft upprätthåller investeringarna. Även exporten har ökat under pandemin, trots att kronan har stärkts måttligt i förhållande till euron. Ekonomin växer med 4,7 procent 2021 och 3,1 procent 2022.

Trots den svåra coronasituationen är det ekonomiska läget i Ryssland relativt bra tack vare den globala ekonomins återhämtning och det höga priset på råolja. Framtidsutsikterna inom industrin är dock svaga. Den fortsatta ökningen av inflationen och den anspråkslösa utvecklingen av konsumenternas realinkomster begränsar ökningen av den privata konsumtionen. Den ekonomiska tillväxten avtar från 3,5 procent 2021 till 2,1 procent 2022.

Pandemisituationen som förvärrades avsevärt under sommaren överskuggar de ekonomiska utsikterna i Japan. Regeringen utlyste ett fjärde nationellt nödläge redan i juli och utvidgade det i augusti till att omfatta totalt 21 prefekturer. Restriktionerna gäller bland annat de stora ekonomiska regionerna Tokyo och Osaka. De olympiska spelens stimulerade effekt på ekonomin blev mindre än väntat framför allt eftersom de utländska turisterna uteblev. Industrins förväntningar på framtidsutsikterna är dock starka. Ekonomin återhämtar sig från den djupa recessionen i fjol till en tillväxt på 2,7 procent 2021. Tillväxten minskar till 1,2 procent 2022.

1.1.2 Förväntansfull stämning på finansmarknaden

På aktiemarknaden har volatiliteten ökat något under sensommaren, men aktieindexen är fortfarande på historiskt hög nivå. Förenta staternas centralbanks planer på att gradvis börja strama åt penningpolitiken har försämrat stämningen på marknaden. Efter våren har euron försvagats något i förhållande till den amerikanska dollarn.

1.1.3 Konsumentprisinflation har tilltagit, långfristiga räntor sjunker igen

Konsumentpriserna har stigit snabbt i synnerhet i Förenta staterna, på grund av flaskhalsar i utbudet och faktorer som stöder efterfrågan. I euroområdet har inflationen varit betydligt måttligare. Prisstegringen anses dock i stor utsträckning vara tillfällig. Problemen med utbudet av konsumtionsvaror torde lösas och upplösningen av konsumenternas besparingar avtar.

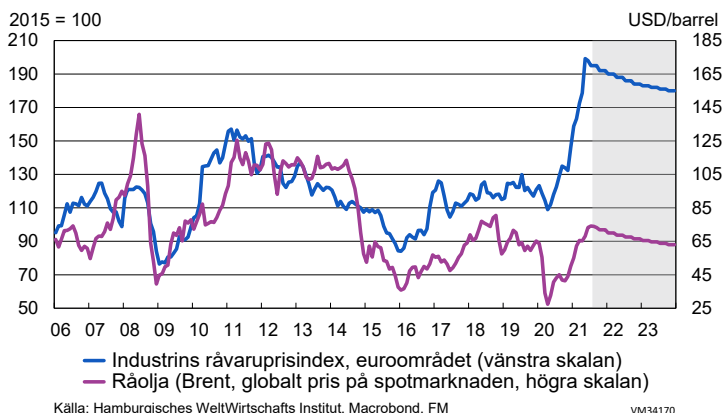
De långfristiga räntornas uppgång i början av innevarande år har mattats av när kapitalet strömmat in i skuldebrev. Inga nämnvärda förändringar har skett i de kortfristiga räntorna. Både de kortfristiga och de långfristiga räntorna stiger dock måttfullt under prognosperioden.

1.1.4 Råvarupriserna har legat på rekordnivå, priset på råolja förväntas att sjunka

Råvarupriserna inom industrin har varit rekordhöga under den gångna sommaren och återspeglar i hög grad industrins positiva utveckling. Sedan dess har priserna sjunkit något. Råvarupriserna kommer att vara högre än genomsnittet under de närmaste åren.

Sedan mars 2020 har priset på råolja stigit relativt högt i år. Avvecklingen av produktionsbegränsningarna enligt OPEC+-avtalet förväntas dock sänka priset under prognosperioden. Även oljeterminerna förutspår sjunkande priser.

Råvarupriser

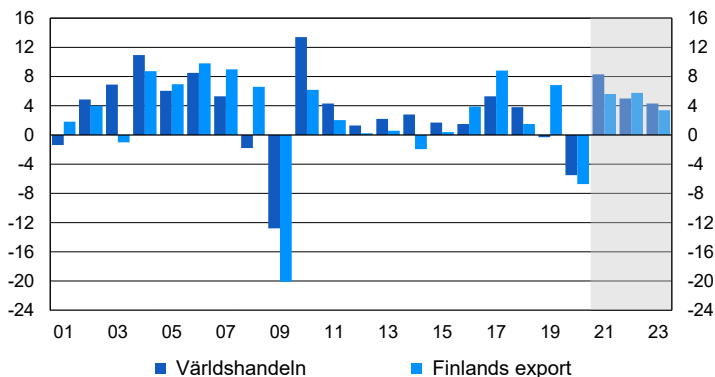

1.1.5 Flaskhalsar i världshandeln

Världshandeln med varor har återhämtat sig till en mycket snabb tillväxt till stor del tack vare fjolårets låga referensnivå, men handeln hämmas av industrins brist på komponenter, problemen med logistiken inom containertrafiken och den partiella stängningen av en stor kinesisk hamn i augusti. Handeln ökar med 8,3 procent 2021 och återgår till en tillväxtbana på längre sikt under innevarande år. År 2022 avtar tillväxten till 5 procent.

Världshandeln

volymförändring, %

1.1.6 Riskerna något mer negativa än tidigare

Konsumenternas och företagens ljusare utsikter än väntat samt vaccinationsprogrammets snabbare framsteg även i tillväxtländer förväntas påskynda tillväxten i världsekonomin och -handeln mer än vad som anges ovan. Betydande negativa risker är att pandemin förvärras på nytt på grund av nya virusvarianter, att den stigande konsumentprisinflationen orsakar en mer omfattande kostnadsspiral i den amerikanska ekonomin samt att industrins flaskhalsar fortsätter längre än väntat.

Tabell 4. Bruttonationalprodukt

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	procentuell volymförändring					
Världen (PPP)	3,8	3,0	-3,2	6,1	4,7	3,4
Euroområdet	1,9	1,4	-6,5	4,9	4,7	2,1
EU	2,1	1,7	-6,0	4,6	4,3	2,0
Tyskland	1,1	1,1	-4,8	3,8	4,6	2,0
Frankrike	1,8	1,8	-8,0	5,6	4,4	2,1
Sverige	2,0	2,0	-2,9	4,7	3,1	2,4
Storbritannien	1,3	1,4	-9,8	5,3	4,8	1,5
Förenta staterna	2,9	2,3	-3,5	6,6	3,5	2,3
Japan	0,6	0,0	-4,7	2,7	1,2	0,6
Kina	6,7	6,0	2,3	7,9	6,2	5,6
Indien ¹	6,6	4,1	-7,4	5,6	6,7	7,3
Ryssland	2,8	2,0	-3,0	3,5	2,1	1,3

¹ Räkenskapsår

Källa: Nationella statistikmyndigheter, FM

Tabell 5. Utgångsantaganden

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
Världshandelns tillväxt, %	3,8	-0,3	-5,5	8,3	5,0	4,3
USD/EUR	1,18	1,12	1,14	1,19	1,17	1,15
Industrins råvarupriser, EO, € (2015=100)	118,5	122,1	124,7	186,7	187,0	181,5
Råolja (Brent), \$/barrel	71,6	64,1	43,4	68,9	68,2	64,3
3 mån. Euribor, %	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,4
Statens obligationer (10 år), %	0,7	0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Exportens marknadsandel (2010=100) ¹	93,1	99,8	98,5	96,1	96,8	96,9
Importpriser, %	3,3	0,4	-5,1	4,4	2,2	1,7

¹ Ökningen av exporten jämfört med tillväxten inom världshandeln

Källa: CPB, Macrobond, HWWI, Statistikcentralen, FM

1.2 Utrikeshandel

1.2.1 Export och import

Under den första hälften av 2021 fortsatte världshandeln sin snabba tillväxt som började i slutet av 2020. Den stärkta världsekonomin, stimulansåtgärderna och den ökade efterfrågan på Finlands exportprodukter i viktiga handelsområden ökar både exporten och importen särskilt under prognosperiodens första år. Å andra sidan försämrar bristen på komponenter eller andra mellanprodukter på global nivå företagets förmåga att svara på den ökade efterfrågan. Återhämtningen inom branscher som drabbats kraftigt av krisen, såsom turismen, fördröjs ytterligare då covid-19-pandemin fortsätter att begränsa människornas rörlighet 2021.

Volymen av utrikeshandeln med varor minskade måttligt 2020, medan volymen av utrikeshandeln med tjänster minskade kraftigt. År 2021 förväntas både exporten och importen av varor öka snabbt och fortsätta sin kraftiga ökning under 2022. Ökningen av utrikeshandeln med tjänster bromsas ytterligare av den långsamma återhämtningen inom turism och transporter, men inom många andra branscher är utsikterna goda. Utrikeshandeln med ICT-tjänster ökade också under 2020. År 2022 förväntas utrikeshandeln med tjänster öka snabbt, då tillväxten inom krisbranscherna tilltar i takt med att restriktionerna och osäkerheten minskar. År 2023 avtar tillväxttakten inom utrikeshandeln med både varor och tjänster, men handeln fortsätter ändå att öka.

Tabell 6. Utrikeshandeln

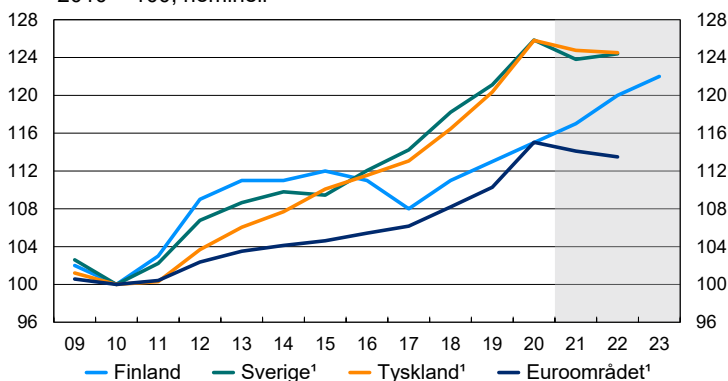
	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	procentuell volymförändring					
Export av varor och tjänster	1,5	6,8	-6,7	5,6	5,8	3,4
Import av varor och tjänster	5,7	2,3	-6,4	5,2	5,1	3,2
	procentuell prisförändring					
Export av varor och tjänster	4,1	-0,3	-4,2	4,2	1,9	1,6
Import av varor och tjänster	3,3	0,4	-5,1	4,4	2,2	1,7

Exporten minskade med 6,7 procent 2020. År 2021 beräknas exportvolymen öka med 5,6 procent med stöd av den starka exportefterfrågan. År 2022 är exporttillväxten fortsatt stark och tillväxten beräknas vara 5,8 procent. I början av 2022 uppnår exporten enligt prognosen nivån före krisen. Exporten av varor återhämtar sig snabbare än exporten av tjänster och uppnår nivån före krisen redan under 2021. År 2023 avtar exporttillväxten, men tillväxten är fortfarande 3,4 procent.

Importvolymen var 6,4 procent 2020. Under prognosperioden förväntas den inhemska konsumtionen och investeringarna öka, då tillväxten är som snabbast under 2021 och 2022. Även produktionsvolymens gynnsamma utveckling och den starka exporttillväxten bidrar till att importen ökar med 5,2 procent 2021 och 5,1 procent 2022. År 2023 ökar importen med 3,2 procent.

Arbetsenhetskostnader

2010 = 100, nominell

¹ Europeiska kommissionens prognos

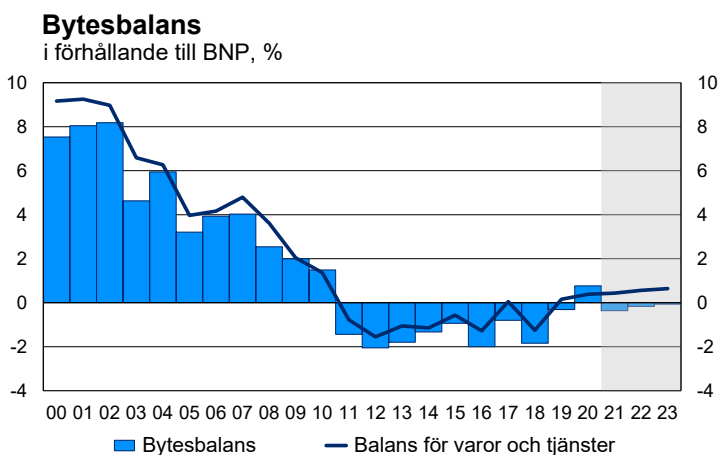
Källa: Europeiska kommissionen, Statistikcentralen, FM

VM34170

1.2.2 Priser och bytesbalans

År 2020 sjönk både export- och importpriserna kraftigt: exportpriserna med 4,2 procent och importpriserna med 5,1 procent. Prissänkningen berodde särskilt på att priserna på varor inom utrikeshandeln sjönk. Under den första hälften av 2021 har råvaru- och oljepriserna inom industrin stigit snabbt, vilket återspeglas i export- och importpriserna på varor. Exportpriserna förväntas stiga med 4,2 procent och importpriserna med 4,4 procent 2021. År 2022 avtar prisstegringen, men den positiva tillväxten av både export- och importpriserna fortsätter mot slutet av prognosperioden.

År 2020 uppvisade bytesbalansen ett överskott enligt de senaste statistikuppgifterna. Överskottet i bytesbalansen påverkades av det ökade överskottet i handelsbalansen, som uppstod på grund av en kraftigare minskning av importens värde än exportens. Enligt nuvarande uppgifter ökade dessutom nettobeloppet av de primära inkomsterna från utlandet kraftigt 2020. Avskaffandet av ECB:s utdelningsbegränsningarna för banker i slutet av 2021 kan förväntas minska överskottet i inkomstöverföringar och ersättningar för produktionsfaktorer. År 2021 och mot slutet av prognosperioden uppvisar varu- och tjänstebalansen ett överskott. Bytesbalansen är i balans i slutet av prognosperioden 2023.

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

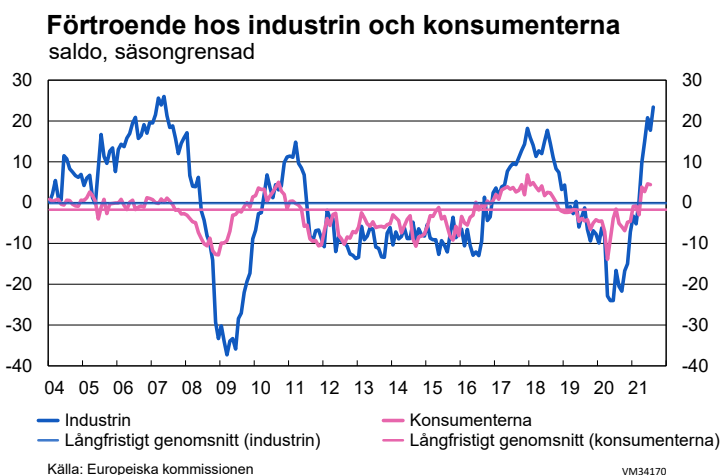
Tabell 7. Bytesbalansen

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	md euro					
Balans för varor och tjänster	-2,9	0,4	0,9	1,1	1,5	1,7
Faktorinkomster och transfereringar, netto	-1,4	-1,1	0,9	-2,0	-1,9	-1,9
Bytesbalans	-4,3	-0,7	1,8	-0,9	-0,4	-0,2
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-1,8	-0,3	0,8	-0,4	-0,2	-0,1

1.3 Inhemsk efterfrågan

1.3.1 Privatkonsumtion

Den privata konsumtionen minskade med 4,7 procent 2020, men hushållens disponibla inkomster minskade knappt alls. Till följd av covid-19-epidemin har hushållens sparande ökat till en mycket hög nivå: under årets första kvartal var sparkvoten över 7 procent.

Konsumenternas förtroende för den egna ekonomin har varit mycket högt under sommaren. I synnerhet konsumenternas bedömning av nuläget i sin egen ekonomi har stärkts betydligt jämfört med början av 2021.

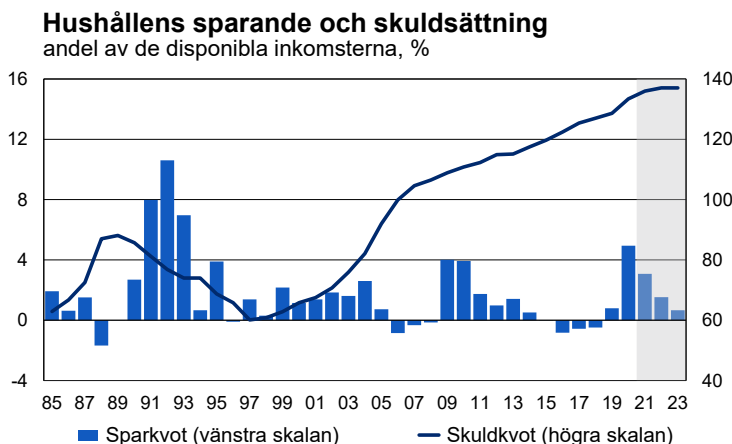
Tillväxttakten för hela ekonomins lönesumma tilltog under det andra kvartalet tack vare det förbättrade sysselsättningsläget. Försäljningen inom detaljhandeln har fortsatt att öka kraftigt, men handeln med nya bilar bromsas upp av den globala bristen på komponenter.

Konsumtionen av varaktiga konsumtionsvaror har redan överstigit nivån 2019, och därför är ökningen av konsumtionen ganska jämn under prognosperioden. Däremot finns det en uppdämd efterfrågan på halvvaraktiga varor som tar sig uttryck i en kraftig ökning av konsumtionen 2021–2022.

Konsumtionen av icke varaktiga varor ökade exceptionellt mycket 2020, då distansarbete och minskad turism ökade konsumtionen av mat och el i hemmet. Konsumtionen av icke varaktiga varor förutspås jämnas ut sig till en långsammare tillväxt under 2021.

Konsumtionen av tjänster började öka under det andra kvartalet och tillväxten förväntas öka ytterligare i slutet av året när idrotts- och kulturevenemang småningom öppnas för allmänheten. Utrikesturismen förutspås återgå till normal nivå först nästa år.

Den höga sparkvoten och konsumenternas positiva attityd skapar förutsättningar för en snabb ökning av den privata konsumtionen. Den privata konsumtionen minskar med 3,2 procent 2021. År 2022 ökar den privata konsumtionen till 3,8 procent och konsumtionen överstiger nivån före covid-19-epidemin. När sparkvoten sjunker avtar också konsumtionstillväxten till 2 procent 2023.

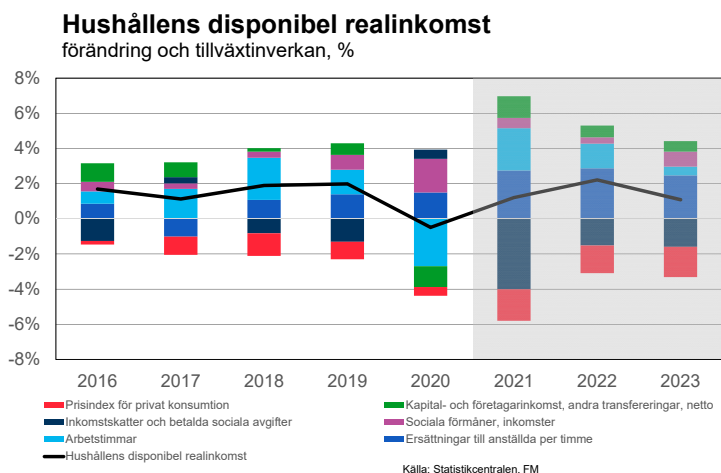

Källa: Statistiska centralbyrån, FM

VM34170

Sparkvoten förutspås sjunka snabbt under de närmaste åren när merparten av besparingarna används till konsumtion. Sparkvoten förblir dock positiv under hela prognosperioden, eftersom konsumtionen stannar under de disponibla inkomsterna.

Hushållens skuldsättningsgrad steg klart 2020 och den snabba ökningen av bostadslånen ökar skuldsättningsgraden ytterligare 2021.

År 2020 sjönk den disponibla realinkomsten som beskriver hushållens köpkraft med 0,5 procent¹. Minskningen av antalet arbetstimmar i fjol är en följd av de omfattande permitteringar och uppsägningar som covid-19-epidemin orsakat.

Hushållens disponibla realinkomst beräknas öka med cirka en procent 2021, när sysselsättningsläget förbättras och medelinkomsterna stiger. Ökningen av medelinkomsterna påskyndas av att sänkningen av arbetsgivarens pensionsavgifter slopas och arbetslöshetsförsäkringspremien höjs 2021.

Ökningen av köpkraften tilltar ytterligare 2022, när arbetstimmar och medelinkomsterna stiger. Priset på privat konsumtion beräknas stiga med knappt 2 procent per år under prognosperioden.

¹ De betalda skatterna och socialskyddsavgifterna samt priset på privat konsumtion presenteras med minustecken i figuren, eftersom deras ökning minskar hushållens disponibla realinkomst.

Tabell 8. Konsumtion

	2020	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Privat konsumtion	100,0	1,7	0,7	-4,7	3,2	3,8	2,0
Hushåll	95,8	1,8	0,8	-4,8	3,2	3,9	2,0
Varaktiga konsumtionsvaror	8,1	3,9	3,2	2,4	3,5	1,9	2,0
Halvvaraktiga konsumtionsvaror	7,0	1,5	3,3	-10,7	7,2	5,2	2,6
Dagliga varor	28,8	0,1	-0,6	2,0	0,8	0,4	0,9
Tjänster	51,9	2,5	1,3	-7,8	3,8	5,5	2,1
Icke vinstsyftande samfund	4,2	-1,1	-2,8	-1,9	2,5	3,0	2,0
Offentlig konsumtion		2,0	2,0	0,5	3,6	-0,0	-1,4
Totalt		1,8	1,1	-2,9	3,3	2,6	0,9
Hushållens disponibla inkomster		3,2	3,0	0,0	3,0	3,8	2,8
Priset på privat konsumtion		1,3	1,0	0,5	1,8	1,6	1,7
Hushållens disponibla realinkomster		1,9	2,0	-0,5	1,2	2,2	1,1
		procent					
Konsumtionens förhållande till bruttonationalprodukten (till löpande priser)		76,0	75,6	75,5	75,4	75,2	74,9
Hushållens sparkvot		-0,5	0,8	4,9	3,1	1,5	0,7
Hushållens skuldkvot ¹		127,0	128,6	133,4	136,0	137,0	137,0

¹ Hushållens skulder i slutet av året i förhållande till deras disponibla inkomst.

1.3.2 Offentlig konsumtion

De största posterna inom den offentliga konsumtionen utgörs av personalkostnader samt köpta varor och tjänster. Cirka två tredjedelar av den offentliga konsumtionen består av lokalförvaltningens konsumtion, en fjärdedel av statens och resten av socialskyddsfondernas konsumtion. År 2023 överförs en betydande del av kommunernas och samkommunernas konsumtion till välfärdsområdena.

De offentliga konsumtionsutgifterna beräknas öka under innevarande år. Covid-19-epidemin och bekämpningen av den med hjälp av bland annat skyddsutrustning, testning och spårning samt vacciner orsakar betydande utgiftsposter i den offentliga ekonomin. Dessutom uppskattas avvecklingen av den service- och vårdskuld som uppstått under krisen medföra utgiftstryck.

År 2022 avtar ökningen av de offentliga konsumtionsutgifterna när tilläggsutgifterna för covid-19-epidemin minskar. Värdet på de offentliga konsumtionsutgifterna fortsätter dock att öka också 2022–2023, även om konsumtionen minskar 2022, när de extra satsningar och andra utgiftsökningar av engångsnatur som följde på covid-19-krisen upphör eller minskar betydligt.

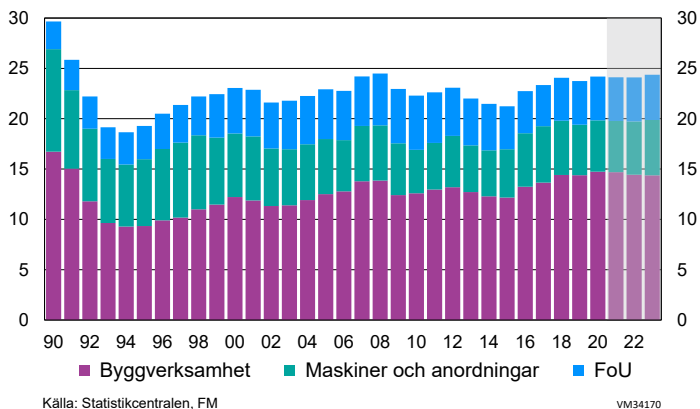
Arbets- och tjänstekollektivavtalen för den offentliga sektorn står på spel i slutet av februari 2022. I prognosen antas löneutvecklingen inom den offentliga sektorn följa den uppskattade allmänna löneutvecklingen från och med 2022.

1.3.3 Privata investeringar

År 2020 minskade de privata investeringarna enligt nuvarande uppgifter med 3,4 procent och investeringarna totalt med endast 0,7 procent. De privata investeringarna beräknas åter öka med 2,9 procent 2021, eftersom utvecklingen av byggnadsinvesteringarna ser ut att bli gynnsammare än man tidigare förutspått. Bostadsbygandet börjar öka redan 2021. Även i maskin- och anläggningsinvesteringarna syns tecken på återhämtning på grund av bättre tillväxtutsikter i världsekonomin. Den finländska industrin har goda investeringsutsikter och finansieringen från EU:s instrument för återhämtning och resiliens (RRF) påskyndar privata investeringar under 2021–2023. Enligt prognosen ökar de privata investeringarna med 3,7 procent 2022 och 4,0 procent 2023. Den genomsnittliga tillväxttakten för privata investeringar är 3,5 procent under prognosperioden och deras förhållande till BNP stiger till nästan 20 procent 2023.

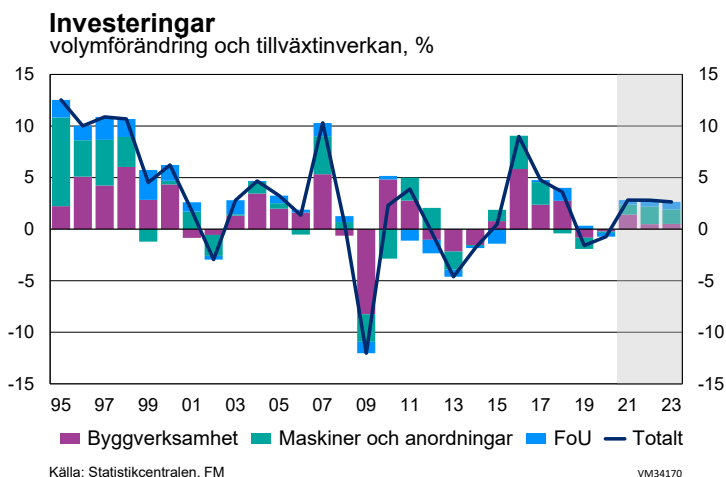
Investeringar

i förhållande till BNP, %

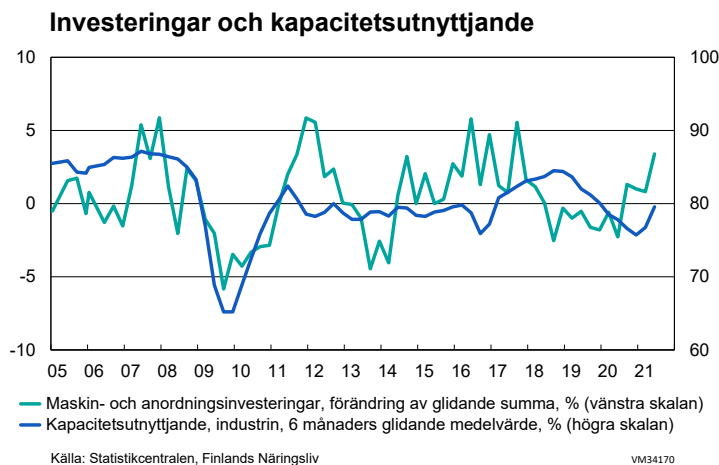

De privata investeringarna ökade måttligt redan i början av 2021, och i synnerhet utvecklingen av bostadsbyggandet har varit gynnsam. År 2021 byggs fler nya bostäder i sin helhet än man tidigare förutspått. Antalet påbörjade bostadsbyggen ökar till cirka 42 000, vilket är en högre nivå än tidigare år, och reparationsbyggandet blir en aning livligare. I sin helhet ökar bostadsbyggnadsinvesteringarna med 4,3 procent 2021. Bostadsinvesteringarna uppvisar en svag nedgång med 1 procent 2022, men antalet påbörjade bostadsbyggen uppgår ändå till cirka 36 000 nya bostäder. Mot 2023 närmar sig antalet påbörjade bostadsbyggen åter genomsnittet på lång sikt och förändringen i bostadsbyggnadsinvesteringarna är -0,5 procent 2023. Den låga räntenivån upprätthåller efterfrågan på bostadslån och bostadsbyggen.

De övriga husbyggnadsinvesteringarna minskar med 0,3 procent i år. Utvecklingen av byggloven har dock varit gynnsam i början av året i synnerhet för industri- och lagerbyggnader, som också har börjat byggas i en raskare takt. Enligt Finlands näringslivs investeringsenkät kommer industrins investeringar i sin helhet att öka klart i år. Till exempel Metsä Group har inlett sitt bioproduktfabriksprojekt i Kemi. Däremot hade affärs- och kontorsbyggnader ännu inte börjat byggas i raskare takt i januari-maj. I fråga om övrigt husbyggande sker den mest positiva utvecklingen 2022. De övriga husbyggnadsinvesteringarna ökar med 3,2 procent 2022 och därpå följande år med 2,5 procent. Investeringarna i anläggningsverksamhet ökar under hela prognosperioden i takt med det övriga byggandet. Den positiva trenden inom nybyggande bidrar till att anläggningsverksamheten ökar med 2,4 procent 2021. Under prognosen sista år ökar investeringarna i anläggningsverksamhet långsammare.

Investeringarna i maskiner, anläggningar och transportmedel minskade med -0,6 procent 2020, men går mot en tillväxt på 4,5 procent 2021 när företagsklimatet blir stabilare. Industrins investeringar påskyndar investeringarna i maskiner och anläggningar. Mot slutet av prognosperioden investeras mycket i maskiner och anläggningar i bioproduktfabriken i Kemi. Den positiva trenden inom industrins investeringar fortsätter alltså även efter 2021. Investeringarna i maskiner och anläggningar ökar med 8,0 procent 2022 och med 6,4 procent 2023. Övriga investeringar, inklusive forsknings- och utvecklingsinvesteringar, ökar under hela prognosperioden. Enligt Finlands näringslivs investeringsenkät har industrin gynnsamma utsikter för forsknings- och utvecklingsinvesteringar för 2021. FUI-investeringarna stöds generöst under prognosperioden också bland annat genom instrumentet för återhämtning och resiliens (RRF).

Tabell 9. Realinvesteringar enligt kapitalvarutyp

	2020	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Husbyggande	51,5	5,6	-0,7	-2,3	2,3	0,8	0,8
Bostäder	29,3	4,7	-4,2	-2,5	4,3	-1,0	-0,5
Övriga hus	22,3	6,9	4,5	-2,0	-0,3	3,2	2,5
Anläggningsverksamhet	9,4	0,1	-5,3	10,7	2,4	1,0	1,2
Maskiner och apparater	21,1	-1,7	-4,9	-0,6	4,5	8,0	6,4
FoU-investeringar ¹	18,0	7,1	1,9	-2,0	2,5	3,5	4,0
Totalt	100,0	3,6	-1,6	-0,7	2,8	2,8	2,6
Privata	79,6	3,1	-2,4	-3,4	2,9	3,7	4,0
Offentliga	20,4	5,9	2,4	11,0	2,6	-0,6	-3,1
		procent					
Investeringarnas andel av BNP (till löpande priser)							
Fasta investeringar		24,1	23,7	24,2	24,1	24,1	24,4
Privata		19,8	19,4	19,3	19,2	19,3	19,8
Offentliga		4,3	4,4	4,9	4,9	4,8	4,6

¹ Innehåller odlade tillgångar och produkter som skyddas av immateriell äganderätt

1.3.4 Offentliga investeringar

Cirka 20 procent av de totala investeringarna är offentliga investeringar, av vilka drygt hälften består av lokalförvaltningens och knappt hälften av statsförvaltningens investeringar. Socialskyddsfondernas andel är mycket liten. Från och med 2023 överförs en del av lokalförvaltningens investeringar till välfärdsområdena. Denna del utgör cirka 10 procent av alla offentliga investeringar. Av de offentliga investeringarna är 30 procent investeringar i anläggningsverksamhet, och andelen övriga byggnadsinvesteringar är ungefär lika stor. Forsknings- och utvecklingsinvesteringarnas andel är en dryg fjärdedel, och investeringarna i maskiner och anläggningar utgör drygt 10 procent.

De senaste åren har de offentliga investeringarna legat på en hög nivå, mer än 4 procent av BNP. Finlands offentliga investeringars förhållande till BNP är betydligt större än i EU-länderna i genomsnitt.

De stimulansåtgärder som statsminister Marins regering har inlett och de åtgärder som ingår i regeringsprogrammet har höjt de offentliga investeringarna till en hög nivå och innevarande år ökar de ytterligare något. Statsförvaltningens investeringar ökas av satsningarna på trafikledsprojekt samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Även lokalförvaltningens investeringar har ökat till en hög nivå. År 2021 förväntas de bevara sin nivå tack vare byggandet av social- och hälsovårds- samt kommuninfrastrukturen.

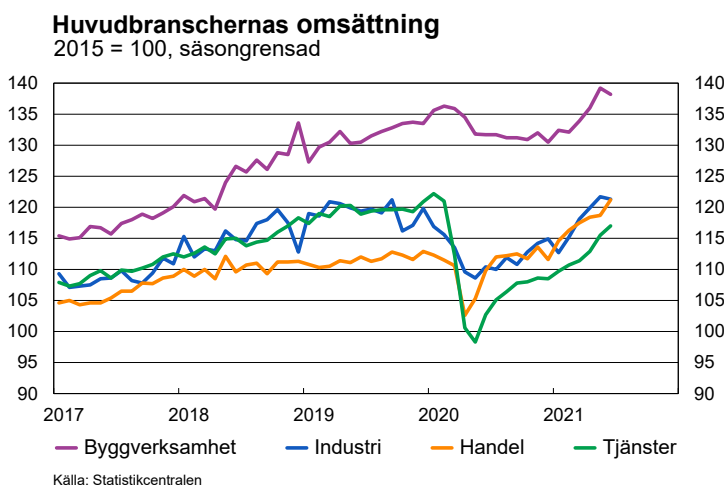
Den snabba tillväxten i de offentliga investeringarna börjar minska i måttlig takt 2022 när investeringarna i trafikleder minskar. Trots detta förblir investeringarna på en mycket hög nivå. De offentliga investeringarna beräknas minska ytterligare i slutet av prognosperioden. Investeringarna minskar särskilt på grund av att sjukhusbyggandet avtar. Under de senaste åren har flera nya sjukhus färdigställts och universitetssjukhusens moderniseringsprojekt närmar sig slutrakan, så den livligaste investeringsperioden för sjukhusen håller på att ta slut.

1.4 Inhemsk produktion

1.4.1 BNP

De preliminära årliga uppgifterna om nationalräkenskaperna, som offentliggjordes i juli, förändrade knappast uppfattningen om att BNP minskade med -2,9 procent förra året. De nya uppgifterna om huvudbranschernas utveckling avvek avsevärt från de uppgifter som publicerades i mars. Industriproduktionen minskade klart mindre än enligt tidigare uppgifter, medan tjänster och byggande minskade betydligt mer än enligt förhandsinformationen. Mest minskade produktionen under fjolåret i branscher inom inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (33 procent) samt transport- och lagringsverksamhet (26 procent). Till skillnad från andra branscher uppvisade värdeökningen inom el- och elektronikindustrin samt inom informations- och kommunikationstjänsterna en kraftig ökning.

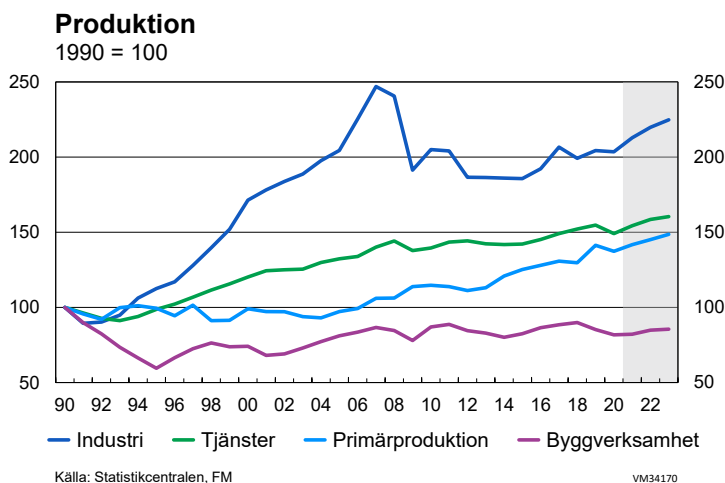
I år ökade Finlands ekonomi under det andra kvartalet med cirka 2 procent jämfört med föregående kvartal. Både tjänsteproduktionen och industriproduktionen ökade snabbt. Deras tillväxttakt förutspås avta under det tredje kvartalet på grund av att tillväxten tidigare lagts. De förbättrade ekonomiska utsikterna och den fortsatt mycket låga räntenivån har stött efterfrågan på byggande, vilket har syns i det ökade antalet påbörjade byggprojekt. Bostadsbyggandet har tilltagit till nästan rekordnivå. Finlands exportefterfrågan ökade bra i början av året och innebär för sin del en starkare efterfrågan än i den tidigare prognosen i synnerhet inom industrin. Dessutom bidrar företagens goda investeringsplaner till att den ekonomiska tillväxtprognosen har höjts. Enligt prognosen utvecklas även primärproduktionen bättre än i fjol, främst tack vare skogsbrukets inverkan. BNP antas växa med 3,3 procent 2021.

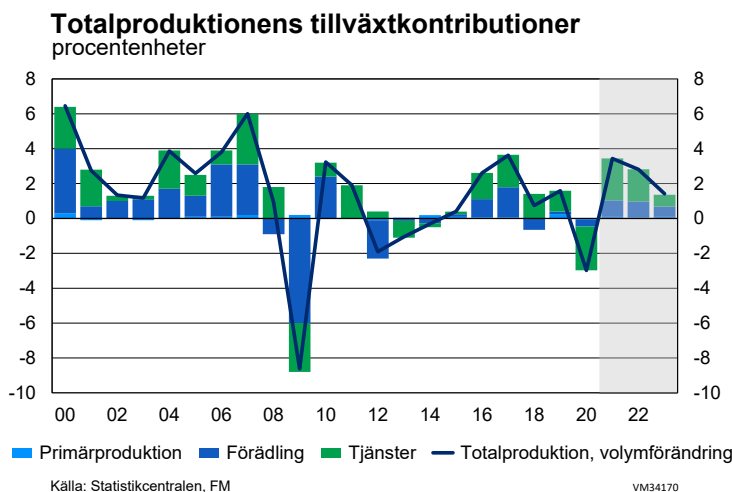
Omsättningen inom alla huvudbranscher har ökat under det första halvåret 2021. Omsättningen av tjänster ligger fortfarande något under 2019 års nivå. Effekterna av coronapandemin syns knappt i utvecklingen av byggverksamhetens omsättning. Företagens utmaningar är en kraftig ökning av producentpriserna och en brist på komponenter. Det råder också brist på kompetent arbetskraft i synnerhet inom servicebranscherna.

År 2022 förutspås BNP öka med 2,9 procent. Industribranschernas positiva trend förutspås fortsätta tack vare stimulans från export och investeringar. Inom inkvarterings- och förplägnadstjänsterna samt transporttjänsterna fortsätter ökningen

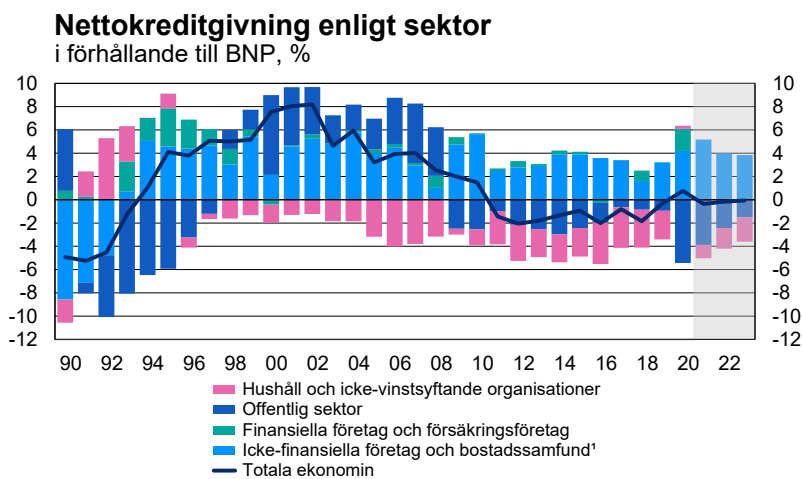
att vara kraftigare än genomsnittet. BNP-tillväxten under året normaliseras dock och den största tillväxteffekten förs över från innevarande år. På årsnivå är det först 2022 som BNP överstiger nivån 2019.

År 2023 återgår ekonomin till sin genomsnittliga tillväxttakt på lång sikt samtidigt som produktionsgapet småningom sluts. Tjänsterna utgör cirka 70 procent av produktionen inom hela Finlands ekonomi. Deras tillväxtkontribution till utvecklingen av Finlands BNP kommer under de närmaste åren att vara större än inom de övriga huvudbranscherna.

Den ekonomiska produktiviteten per sysselsatt minskade med 1,4 procent i fjol och den ökar i genomsnitt med 1,2 procent per år mellan 2021 och 2023. Per arbetstimme stannade produktiviteten på samma nivå som året innan och ökar också med cirka procent årsfart. Driftöverskottet minskade med 2,3 procent i fjol. Under de närmaste åren beräknas tillväxten öka till 4,5–6,5 procent. Enhetsarbetskostnaderna i Finland stiger med i genomsnitt cirka två procent per år mellan 2021 och 2023.

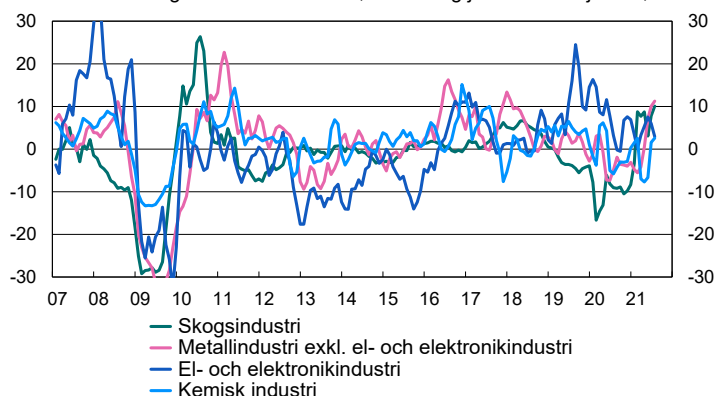
VM34170

1.4.2 Förädling

Offentliggörandet av årsredovisningen i juli förändrade tidigare uppfattningar om branschernas utveckling i fjol. Skogsindustrin minskade med endast ett par procent 2020, i stället för den tidigare tiondelen. Däremot minskade den kemiska industrins produktion från -1,4 procent till -11,4 procent. Inom den kemiska industrin minskade oljeraffineringen mest, mer än 60 procent. El- och elektronikindustrin verkade utvecklas väl redan enligt tidigare uppgifter, men den senaste informationen visar en tillväxt på mer än 16 procent. Metallindustrin minskade med ett par procent under fjolåret.

Volymindex för industriproduktionen per bransch

3 månaders glidande medelvärde, förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen

VM34170

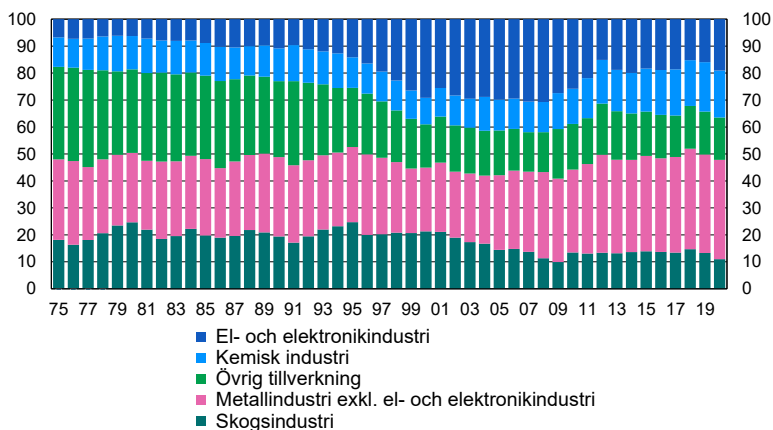
Industrins orderstock utvecklades väl i början av året och är delvis till och med på rekordnivå. Industrins produktionsförväntningar låg enligt konjunkturbarometern i juli på en god nivå, men den bästa situationen verkar redan vara förbi. Bristen på kompetent arbetskraft är än en gång företagens största hinder för tillväxt.

Under de kommande två åren genomförs det största enskilda investeringsprojektet i Finlands industrihistoria, bioproduktfabriken i Kemi. Byggandet av fabriken ökar i synnerhet efterfrågan inom metallindustrin. Metallindustrin ansvarar för största delen av värdeökningen inom industrin. Den kemiska industrin är den näst största industrin och motsvarar ungefär hälften av metallindustrin.

Enligt prognosen utvecklas fabriksindustrin positivt under hela prognosperioden fram till 2023 tack vare den internationella ekonomins omfattande återhämtning under de närmaste åren. Merparten av industriproduktionen går till export. Under prognosens sista år avtar industrins produktionstillväxt och närmar sig sin genomsnittliga tillväxt på lång sikt.

Tillverkning

branschernas andel av värdeökningen, %

Källa: Statistikcentralen

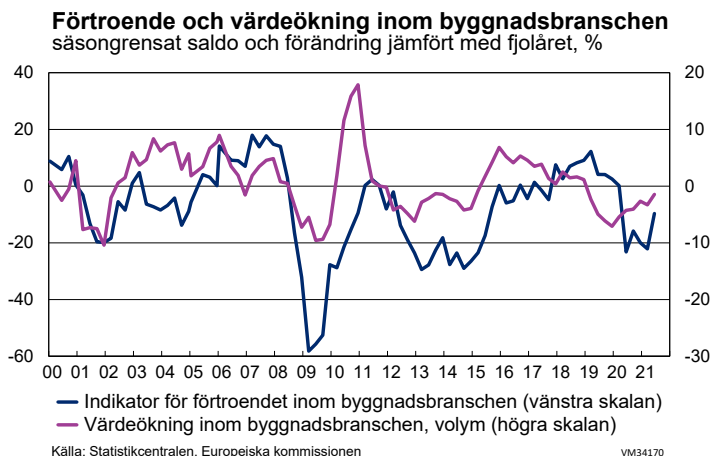
VM34170

Byggverksamhet

Värdeökningen inom byggverksamheten minskade med mer än fyra procent i fjol, även om antalet påbörjade byggprojekt ökade kraftigt i slutet av året. Bostadsbyggandet började bli livligare redan förra hösten och i år har takten i princip bara ökat. I slutet av juni var årssumman för antalet påbörjade bostadsbyggen 48 500 bostäder. Antalet påbörjade byggprojekt beräknas dock öka långsammare i slutet av året och prognosen för hela året är cirka 42 000 påbörjade bostadsbyggen. Bostadshandeln har ökat tack vare hushållens ökade besparingar och den goda sysselsättningsutvecklingen.

Även byggbranschens förväntningar har blivit bättre. Den kraftiga ökningen av utbudet av hyresbostäder under de senaste åren bedöms gradvis bidra till att antalet påbörjade byggprojekt minskar. År 2022 beräknas antalet påbörjade bostadsbyggen minska till 36 000–37 000 bostäder. År 2023 beräknas antalet påbörjade bostadsbyggen vara cirka 32 000–33 000 stycken.

Cirka hälften av byggproduktionen utgörs av reparationer och hälften av nybyggnad. Reparationernas tillväxttakt var låg i fjol och i år beräknas bostadsaktiebolagens reparationer öka jämfört med året innan. Reparationsbyggandet förutspås öka med cirka 2 procent per år under prognosperioden.

Bygghandlet av verksamhetslokaler har tills vidare minskat ännu i början av året, men företagens investeringsplaner utlovar en vändning. Utnyttjandet av kontors- och affärslokaler har minskat till följd av covid-19-epidemin. Trots detta har bygghandlet av lokaler fortsatt livligt i huvudstadsregionen. Den nya bioproduktfabriken i Kemi medför betydande tillbyggnad i norra Finland.

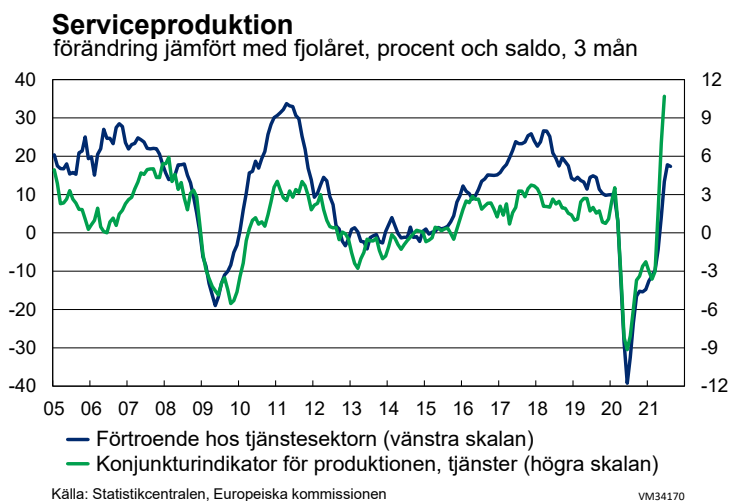
Anläggningsarbetena ökade kraftigt i fjol, i synnerhet tack vare de offentliga stimulanståtgärderna. Även under det första halvåret har anläggningsarbetena fortsatt att öka både nominellt och reellt.

År 2021 växer hela byggverksamheten ännu anspråkslöst. Den egentliga tillväxttoppen infaller nästa år, eftersom verksamheten fortfarande minskade under det första kvartalet i år. Nästa år kommer tillväxten att vara över 3 procent.

1.4.3 Tjänster

Serviceproduktionen minskade mer än förhandsinformationen visade i fjol eller totalt 3,6 procent, vilket dock var klart mindre än under finanskrisen 2009. I synnerhet inom flyg- och sjötrafiken, resebyråerna, inkvarterings- och förplägnadsverksamheterna, hälso- och sjukvårdstjänsterna, den artistiska verksamheten, underhållningen och rekreationen var minskningen av efterfrågan till och med tvåsiffrig. Å andra sidan ökade hushållstjänsterna, försäkringsverksamheten, förlagstjänsterna och databehandlingstjänsterna betydligt i fjol. Även detaljhandeln och partihandeln (exkl. bilhandeln) ökade bra.

Enligt konjunkturbarometern förväntar sig servicebranscherna tillväxt under hela slutet av året. Tjänsternas förtroendeindikator har följt konjunkturindikatorns utveckling väl. Ökningen av tjänsterna kan överraska med sin snabbhet och styrka som är högre än prognosen för tjänsternas tillväxt, eftersom bland annat de senaste uppgifterna från augusti om inköpschefsindexet för tjänster i euroområdet pekar på tillväxt trots delvarianten av coronaviruset.

Informations- och kommunikationssektorn, som har vuxit kontinuerligt i mer än 10 år, utgör fortsättningsvis en stark grund för tjänsterna. Den växande industriproduktionen och hushållens ökade konsumtion medför också en ökning av tjänsterna under de närmaste åren. Likaså syns den ökade exportefterfrågan som en ökning av efterfrågan på företagstjänster. För innevarande år är tillväxtprognosen för serviceproduktionen 3,5 procent. År 2022 avtar tillväxten, men på grund av den goda tillväxttakten från året innan blir den årliga tillväxten 2,7 procent. År 2023 närmar sig tillväxten den genomsnittliga nivån på lång sikt.

Tabell 10. Produktion per bransch

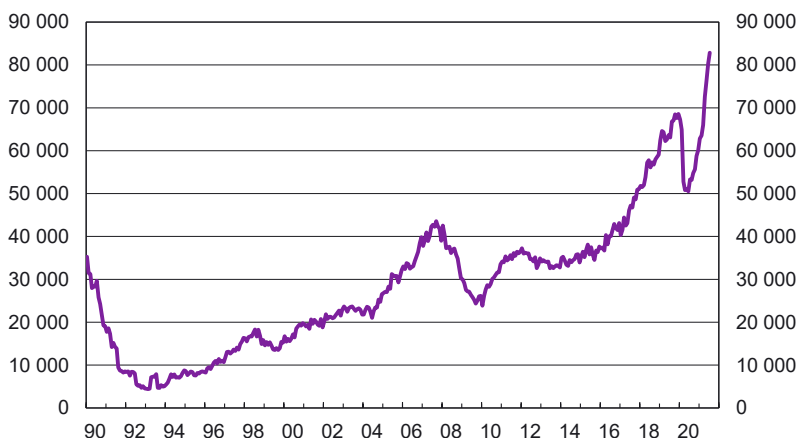
	2020	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	andel, % ¹	procentuell volymförändring					
Industriproduktion	20,3	-3,6	2,6	-0,4	4,4	3,3	2,3
Byggande	7,5	1,7	-5,1	-4,1	0,6	3,2	0,8
Jord- och skogsbruk	2,8	-0,8	9,0	-2,8	3,1	2,4	2,4
Industriproduktion och byggande	27,8	-2,3	0,5	-1,4	3,4	3,2	1,9
Tjänster	69,4	2,0	1,7	-3,6	3,5	2,7	1,2
Produktion till baspris	100,0	0,7	1,6	-3,0	3,4	2,8	1,4
Bruttonationalprodukt till marknadspris		1,1	1,3	-2,9	3,3	2,9	1,4
Arbetets produktivitet inom samhällsekonomin		-1,6	0,3	-0,0	1,0	1,4	0,9

¹ Andel av produktionen, löpande priser

1.5 Arbetskraft

Sysselsättningen har ökat i betydligt snabbare takt under årets första hälft. I juni var antalet sysselsatta 2,1 procent, det vill säga drygt 50 000, fler än i slutet av förra året. Även jämfört med juni 2019 hade antalet sysselsatta ökat med tiotusentals personer. Under årets första hälft ökade både antalet löntagare och antalet företagare med tiotusentals jämfört med året innan. Bland löntagarna ökade i synnerhet viss-tids- och deltidsarbetet, medan heltidsarbetet minskade. Sysselsättningsökningen var särskilt stark inom primärproduktionen samt inom vissa privata servicebranscher och den offentliga förvaltningen. Sysselsättningen minskade däremot inom förädlingsbranscherna. Antalet utförda arbetstimmar ökade med 1,9 procent.

Lediga arbetsplatser

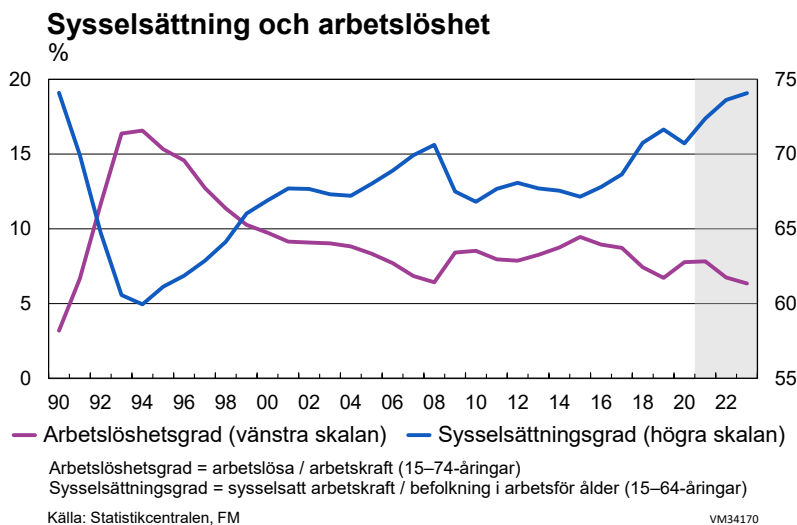
Källa: ANM

VM 34267

Arbetsmarknaden drar för närvarande mycket arbetskraft och inom vissa branscher finns ytterligare potential. Enligt näringslivets förtroendeenkäter har företagens personalförväntningar förbättrats under sommaren inom huvudbranscherna. Särskilt inom vissa servicebranscher börjar det förekomma brist på yrkesutbildad arbetskraft. Det finns många arbetstillfällen, eftersom arbetskraftsförvaltningen har ett rekordstort antal lediga platser. Även enligt Statistikcentralens statistik över lediga platser finns det just nu gott om lediga platser. I medelstora och stora företag i södra Finland finns det många fler platser som är svåra att tillsätta än tidigare år.

I fjol anpassade företagen sina arbetskraftskostnader genom uppsägningar och permitteringar. Före sommaren hade antalet permitteringar minskat till en tredjedel jämfört med året innan och till slutet av sommaren hade inledda permitteringsperioder minskat till 2019 års nivå.

Vaccinationerna blir allt vanligare under årets andra hälft, vilket inger hopp om att ekonomin stegvis kommer att öppnas. Eftersom sjukdomen finns kvar i samhället kvarstår ändå en viss osäkerhet kring avvecklingen av restriktionerna i näringsverksamheten och tillväxttakten för ny sysselsättning ser ut att avta under årets andra hälft. På grund av den mycket snabba sysselsättningsökningen i början av året kommer ökningen av sysselsättningen i år att överstiga två procent, även om tillväxttakten avtar i slutet av året på grund av osäkerheten kring sjukdomssituationen. Sysselsättningsgraden stiger till 72,5 procent, även till följd av att antalet personer i arbetsför ålder minskar.

Den ekonomiska tillväxten upprätthåller efterfrågan på arbetskraft, som på kort sikt kan fyllas tack vare den höga arbetslösheten och regeringens åtgärder för att öka utbudet på arbete. Ekonomins återhämtning ökar antalet sysselsatta under 2022 och 2023, i synnerhet inom servicebranscherna. Sysselsättningen förutspås öka med 1,5 procent 2022. Tillväxten avtar i takt med den ekonomiska aktiviteten 2023, men sysselsättningsgraden stiger till drygt 74 procent 2023.

En kraftig sysselsättningsökning leder i allmänhet till en klar minskning av arbetslösheten. Detta var dock inte fallet i början av året, eftersom sysselsättningen ökade utanför arbetskraften, varvid deltagandet i arbetet ökade till rekordnivå, medan antalet arbetslösa samtidigt ökade. Till grund för den exceptionella utvecklingen ligger i viss mån det kraftigt ökade antalet permitterade, som delvis statistikfördes som personer utanför arbetskraften. I år har permitterade återanställt, vilket innebär att arbetslösheten inte samtidigt har minskat. I synnerhet bland äldre män och kvinnor är arbetslöshet vanligare än för ett år sedan, och i synnerhet för två år sedan. Dessutom ökar långtidsarbetslösheten.

Enligt Statistikcentralen var antalet arbetslösa i början av året 12,4 procent fler än för ett år sedan. Under sommaren har trenden för arbetslösa dock inte längre ökat och den kontinuerliga ökningen av sysselsättningen börjar småningom också minska antalet arbetslösa. Arbetslöshetsgraden stiger dock från fjolåret till drygt 7,8 procent, till följd av ökningen i början av året. I synnerhet återhämtningen inom servicebranscherna nästa år kommer att bidra till minskningen av arbetslösheten

och arbetslöshetsgraden sjunker under 7 procent. Om matchningen på arbetsmarknaden och tillgången på arbetskraft per område eller yrke inte blir ett hinder för en fungerande arbetsmarknad, vilket förutspås i prognosen, sjunker arbetslöshetsgraden 2023 till under 6,5 procent. Detta är något mer än nivån på den strukturella arbetslösheten i Finland enligt kommissionens gemensamma beräkningsmetod.

Tabell 11. Arbetskraftsbalans

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	1000 personer i medeltal per år					
Befolkning i arbetsför ålder (15–74 åringar)	4124	4128	4133	4125	4113	4102
förändring	10	4	5	-8	-12	-11
Befolkning i arbetsför ålder (15–64 åringar)	3439	3428	3421	3414	3408	3406
förändring	-12	-11	-7	-7	-6	-2
Sysselsättning (15–74 åringar)	2507	2533	2494	2548	2586	2601
därav 15–64 åringar	2433	2456	2419	2471	2509	2523
Arbetslösa (15–74 åringar)	201	183	209	216	187	176
	procent					
Sysselsättningsgrad (15–64 åringar)	70,7	71,6	70,7	72,4	73,6	74,1
Arbetslöshetsgrad (15–74 åringar)	7,4	6,7	7,7	7,8	6,7	6,3
	1000 personer under ett år					
Immigration, netto	12	15	18	20	20	20

1.6 Inkomster, kostnader och priser

1.6.1 Löner

De nominella lönerna steg snabbare under årets första hälft till 2,2 procent jämfört med året innan. Den snabbare ökningen berodde på större avtalsenliga höjningar, eftersom löneglidningarna förblev nästan lika stora som året innan på cirka en halv procentenhet. Inom industrin och vissa servicebranscher inom det privata näringslivet steg de nominella lönerna snabbare. Däremot avtog ökningen av de nominella lönerna betydligt inom handeln och i synnerhet fastighetstjänsterna. Reallönernas ökningstakt halverades till drygt 0,5 procent, eftersom inflationen ökade till drygt 1,5 procent.

De förhöjningar av avtalslönerna som avtalats för detta år har till största delen redan gjorts. Dessutom går många av de kollektivavtal som nu gäller ut i slutet av året, vid årsskiftet och nästa vår. På 2000-talet har kollektivavtalens genomsnittliga längd varit nära två år. De avtalsenliga förhöjningarna i dessa avtal har oftare varit större än föregående år under det första avtalsåret.

I prognosen har man antagit att inkomstökningen för 2022 och 2023 är kopplad till den förutspådda, långsammare produktivitetsoökningen. Å andra sidan antas den förbättrade ekonomiska aktiviteten och därmed den förbättrade sysselsättningen samt den branschvisa bristen på arbetskraft öka löneglidningarna. De nominella inkomsterna förutspås öka med cirka 3 procent 2022 och med cirka 2,5 procent 2023.

Lönesumman ökade med 4,5 procent under årets första hälft. Lönesumman steg snabbare ju högre lön de sysselsatta tjänade. Således var lönesummans tillväxttakt till och med snabbare än vad som hade kunnat förmodas med hänsyn till den i sig goda sysselsättningsutvecklingen. Utvecklingen av lönesumman påverkas förutom av de nominella inkomsterna även av sysselsättningsutvecklingen. I takt med att sysselsättningen ökar och de nominella inkomsterna stiger förutspås lönesumman öka med 4,5 procent i år. Nästa år antas inkomstökningen bli snabbare medan sysselsättningsökningen avtar, så lönesumman ökar med cirka 4,5 procent 2022. Den långsammare inkomstökningen och ökningen av sysselsättningen leder också till att lönesumman ökar långsammare 2023. Lönesumman förväntas då öka med cirka 3 procent.

Tabell 12. Index för löntagarnas förtjänstnivå och arbetskostnaderna per producerad enhet

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	procentuell förändring					
Avtalslöneindex	1,2	2,0	1,3	1,8	2,3	1,8
Löneglidning m.m.	0,5	0,1	0,6	0,5	0,7	0,7
Förtjänstnivåindex	1,7	2,1	1,9	2,3	3,0	2,5
Real förtjänstnivå ¹	0,6	1,1	1,6	0,5	1,4	0,8
Medelinkomst ²	2,1	2,0	2,4	2,1	3,1	2,6
Enhetsarbetskostnad i hela samhällsekonomin ³	2,8	1,8	1,8	1,7	2,6	1,7

¹ Förtjänstnivåindex dividerat med konsumentprisindex.

² Hela samhällsekonomin lönesumma dividerad med löntagarnas arbetstimmar.

Siffrorna påverkas av strukturförändringar i samhällsekonomin."

³ Löntagarersättningarna dividerade med volymen av bruttofördlingsvärdet till baspris.

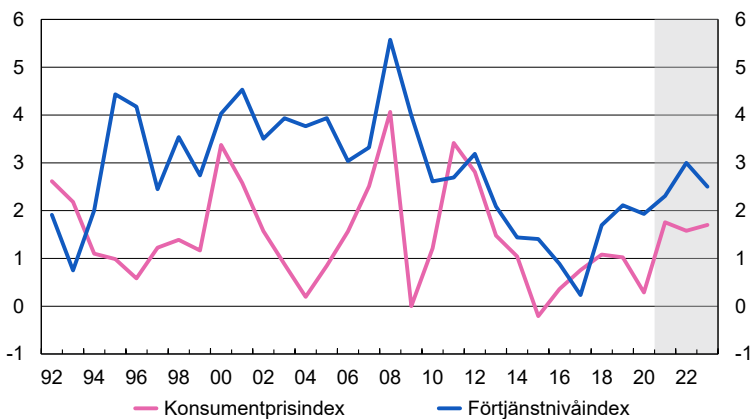
1.6.2 Konsumentpriser

Den årliga förändringen i konsumentprisindexet tilltog till nästan 2 procent före mitten av 2021. Det stigande energipriset har påskyndat inflationen mest tillsammans med de stigande livsmedelspriserna. Priserna på tjänster har fortsatt att stiga stadigt och varit fortsatt långsammare än genomsnittet. Priserna på färsk mat sjönk i början av året. Höjningen av råvarupriserna och bristen på komponenter har inte förmedlats till varupriserna, som har fortsatt att sjunka i stadig takt.

År 2021 beräknas inflationen vara 1,8 procent mätt enligt det nationella konsumentprisindexet. Den tilltagande inflationen i energipriset börjar gradvis avta, eftersom oljepriset antas ha nått sin topp och terminspriserna sjunker.

Löneförhöjningarna förmedlas tydligare till priserna på tjänster och därifrån till konsumentpriserna. De stigande priserna på tjänster upprätthåller inflationen mest under de kommande åren. Även den underliggande inflationen förblir klart positiv. Åren 2022 och 2023 väntas det nationella konsumentprisindexet stiga med 1,6 procent och 1,7 procent.

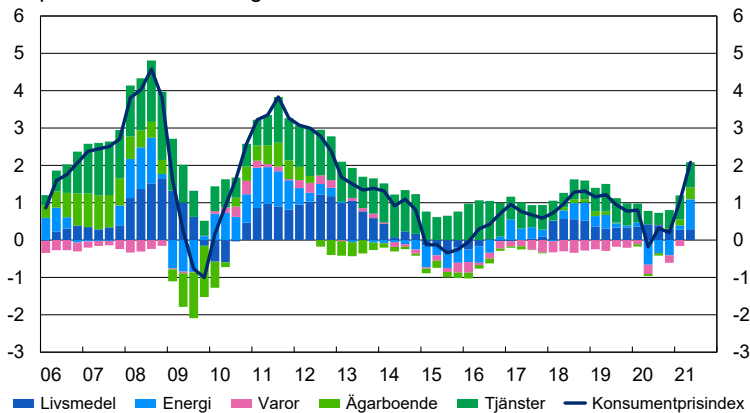
Konsumentpris- och förtjänstnivåindex förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Konsumentprisindex procentuell förändring och tillväxtinverkan

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Tabell 13. Prisindex

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	procentuell förändring					
Exportprisindex ¹	4,1	-0,3	-4,2	4,2	1,9	1,6
Importprisindex ¹	3,3	0,4	-5,1	4,4	2,2	1,7
Konsumentprisindex	1,1	1,0	0,3	1,8	1,6	1,7
Harmoniserat konsumentprisindex	1,2	1,1	0,4	1,8	1,6	1,8
Basprisindex för hemmamarknadsvaror inklusive skatter	4,7	1,0	-3,3	6,6	2,3	2,0
Byggnadskostnadsindex	2,2	1,0	-0,2	3,4	2,4	2,2

¹ Enligt nationalräkenskaperna

2 Offentlig ekonomi

2.1 Samtliga offentliga samfund

Covid-19-epidemin ökade underskottet i de offentliga finanserna avsevärt i fjol. Den offentliga ekonomin försvagades av den ekonomiska recessionen samt av de många stödåtgärderna som vidtogs på grund av epidemin. Den snabba ekonomiska tillväxten efter recessionen förbättrar de offentliga finanserna i år, men underskottet i de offentliga finanserna förblir stort. Den ekonomiska tillväxten och den kraftiga minskningen av stödåtgärderna som vidtagits på grund av coronavirusituationen stärker den offentliga ekonomin ännu 2022. Efter den snabba konjunktursvängningen uppvisar den offentliga ekonomin dock fortfarande ett underskott. Alltså råder en strukturell obalans fortfarande mellan inkomsterna och utgifterna i de offentliga finanserna.

Den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten ökade i fjol till en nivå som är 10 procentenheter högre än före krisen. Ökningen av skuldkvoten avtar nästa år, men tilltar därefter till drygt 73 procent i mitten av årtiondet. Den offentliga skuldkvoten håller på att bli betydligt högre än i slutet av förra årtiondet.

Statsförvaltningen har stått för största delen av kostnaderna för de stödåtgärder som man beslutat om på grund av epidemin. Statsförvaltningen är också den sektor i den offentliga ekonomin som uppvisar det största underskottet. Statens aktiva finanspolitik stimulerade ekonomin i fjol och upprätthåller den ekonomiska aktiviteten även i år. Finanspolitikens dimensionering beskrivs närmare i rutan på sidan x. Statsförvaltningens underskott minskar under prognosperioden tack vare den ekonomiska tillväxten och de stödåtgärder som avslutas.

Lokalförvaltningens saldo började uppvisa ett litet överskott i fjol. Detta berodde till stor del på statens omfattande stödåtgärder. I år och nästa år uppvisar lokalförvaltningens saldo återigen ett underskott. År 2023 förändras strukturen i de offentliga samfunden i Finland när ansvaret för att ordna social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Detta underlättar det strukturella utgiftstrycket på kommunerna på grund av den åldrande

befolkningen. Välfärdsområdena inleder sin verksamhet med ett svagt underskott. Underskottet beror på omfattande investeringar.

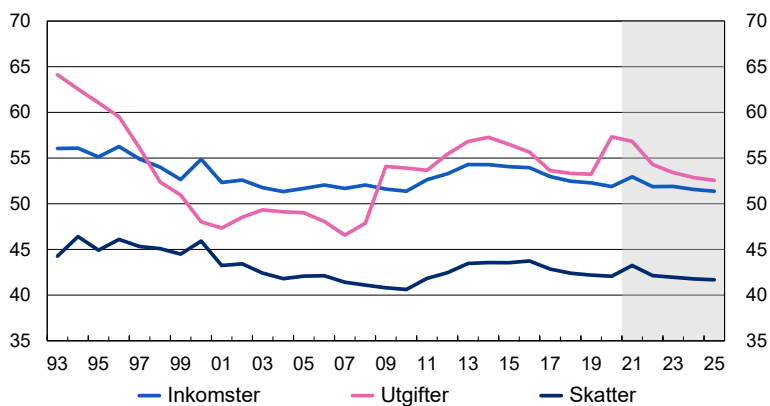
Arbetspensionsanstalternas överskott minskade betydligt i fjol på grund av den tillfälliga sänkningen av arbetspensionsavgiften samt de minskade avgifts- och kapitalinkomsterna. Arbetspensionsanstalternas saldo återställs då den tillfälliga sänkningen av pensionsavgiften avslutas och tack vare den starka utvecklingen av avgiftsinkomsterna till följd av den förbättrade sysselsättningen. Under de kommande åren är överskottet dock måttligt, eftersom pensionsutgifterna fortsätter att öka och den mycket låga räntenivån bromsar upp ökningen av arbetspensionsanstalternas kapitalinkomster.

De övriga socialskyddsfonderna uppvisade ett underskott i fjol. Det finansiella saldot försämrades på grund av det stora antalet permitteringar, den ökade arbetslösheten och de tillfälliga utvidgningarna av utkomstskyddet för arbetslösa. De övriga socialskyddsfondernas situation underlättas i år och nästa år av att arbetslöshetsförsäkringspremien höjs. Även arbetslösheten minskar från och med nästa år, vilket stärker de övriga socialskyddsfonderna.

De offentliga samfundens utgiftskvot, det vill säga deras utgifter i förhållande till BNP, ökade snabbt i fjol. Under prognosperioden kommer utgiftskvoten att sjunka när de tidsbegränsade stödåtgärderna upphör och de arbetslöshetsrelaterade utgifterna minskar. Skattegraden, det vill säga den andel av BNP som skatterna och avgifterna av skattenatur står för, sjönk förra året och stiger igen i år när skatteintäkterna ökar snabbare än BNP i och med återhämtningen från recessionen. Under senare år minskar skattegraden, eftersom intäkterna från indirekta skatter ökar långsammare än BNP.

De största riskerna för de offentliga finanserna hänför sig alltså till den allmänna ekonomiska utvecklingen. Eventuella nya varianter av coronaviruset kan bromsa upp ekonomins återhämtning och försvaga den offentliga ekonomin i och med en långsammare ekonomisk tillväxt och en eventuell ny ökning av utgifterna i anslutning till epidemin..

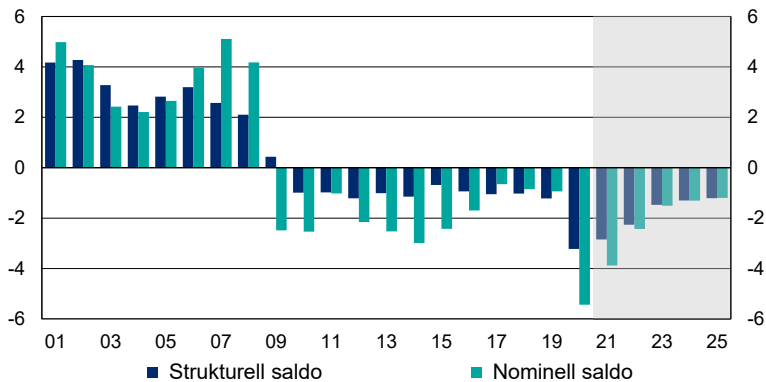
De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Nominell och strukturell saldo hos den offentliga sektorn i förhållande till BNP, %

Beräkningarna baserar sig på EU-kommissionens produktionsfunktionsapproach

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 14. Offentliga samfund¹

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	md euro					
Direkta skatter	37,4	38,4	37,9	40,9	41,3	42,5
Skatter på produktion och import	33,0	33,6	33,1	35,4	36,1	36,8
Socialförsäkringsavgifter	27,9	28,6	27,6	30,5	31,6	32,9
Skatter och socialskyddsavgifter totalt ²	99,0	101,3	99,4	107,6	109,9	113,0
Övriga inkomster ³	24,2	25,0	24,0	25,0	26,2	27,6
erhållna räntor	1,7	1,6	1,3	1,3	1,4	1,5
Inkomster totalt	122,5	125,6	122,6	131,8	135,3	139,8
Konsumtionsutgifter	53,5	55,6	57,7	61,0	62,6	63,3
Subventioner	2,6	2,6	4,2	4,3	2,8	2,9
Socialförmåner och -bidrag	43,0	43,8	46,4	47,1	47,6	48,7
Övriga transfereringar	5,6	5,8	6,7	6,6	6,7	6,6
Subventioner och transfereringar totalt	51,2	52,1	57,3	58,0	57,0	58,2
Kapitalavgifter ⁴	10,3	10,9	11,8	13,6	13,2	13,0
Övriga utgifter	9,5	9,1	8,6	8,9	8,8	9,4
erhållna räntor	2,1	2,0	1,6	1,3	1,0	0,9
Utgifter totalt	124,5	127,8	135,4	141,4	141,6	143,9
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-2,0	-2,3	-12,8	-9,7	-6,3	-4,1
Statsförvaltningen	-2,9	-2,6	-13,1	-10,4	-7,2	-4,7
Lokalförvaltningen	-2,0	-3,0	0,0	-1,1	-1,8	-2,0
Välfärdsområdena						-0,7
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,7	0,4	2,0	2,4	2,6
Övriga socialskyddfonder	0,6	0,6	-0,2	-0,2	0,2	0,7
Primärt överskott ⁵	0,1	-0,3	-11,3	-8,3	-5,3	-3,1

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Innehåller kapitalbeskatter³ Inkl. kapitaltransfereringar och försлитning av kapital⁴ Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar⁵ Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

Tabell 15. Parametrar för den offentliga ekonomin

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	i förhållande till BNP, %					
Skatter och socialskyddsavgifter	42,4	42,2	42,1	43,2	42,1	42,0
Den offentliga sektorns utgifter ¹	53,3	53,2	57,3	56,8	54,3	53,4
Den offentliga sektorns nettoutlåning	-0,9	-0,9	-5,4	-3,9	-2,4	-1,5
Statsförvaltningen	-1,3	-1,1	-5,5	-4,2	-2,8	-1,7
Lokalförvaltningen	-0,9	-1,2	0,0	-0,4	-0,7	-0,7
Välfärdsområdena						-0,3
Arbetspensionsanstalterna	1,0	1,1	0,2	0,8	0,9	1,0
Övriga socialskyddsfonder	0,2	0,3	-0,1	-0,1	0,1	0,2
Primärt överskott ²	0,0	-0,1	-4,8	-3,3	-2,0	-1,2
Den offentliga sektorns skuld	59,8	59,5	69,5	71,2	71,3	72,2
Statsskulden	45,0	44,3	52,9	55,1	55,3	55,9
Sysselsättning inom den offentliga sektorn, 1000 personer	634	653	656	661	672	663
Staten	135	138	140	140	140	140
Lokalförvaltningen	486	502	503	509	519	263
Välfärdsområdena						248
Socialskyddsfonderna	13	13	13	13	13	13

¹ EU harmonisering² Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

Tabell 16. Euroområdets finansiella sparande och skuld

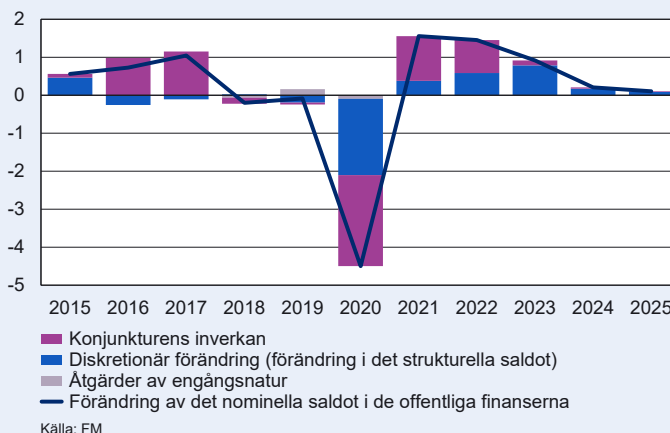
	2019	2020	2021**	2019	2020	2021**
	Finansiellt sparande			Skuld		
	i förhållande till BNP, %					
*Finland	-0,9	-5,4	-3,9	59,5	69,5	71,2
Finland						
Storbritannien	-2,3	-12,3	-11,8	85,2	102,1	108,2
Sverige	0,6	-3,1	-3,3	35,0	39,9	40,8
Danmark	3,8	-1,2	-2,1	33,3	42,2	40,2
Irland	0,5	-5,0	-5,0	57,4	59,5	61,4
Spanien	-2,9	-11,0	-7,6	95,5	120,0	119,6
Nederländerna	1,8	-4,3	-5,0	48,7	54,5	57,9
Luxemburg	2,4	-4,1	-0,4	22,0	24,9	27,0
Portugal	0,1	-5,7	-4,7	116,8	133,6	127,2
Österrike	0,6	-8,9	-7,6	70,5	83,9	87,2
Tyskland	1,5	-4,2	-7,5	59,7	69,8	73,0
Frankrike	-3,1	-9,2	-8,5	97,6	115,7	117,4
Belgien	-1,9	-9,4	-7,6	98,1	114,1	115,3
Italien	-1,6	-9,5	-11,7	134,6	155,8	159,8
Grekland	1,1	-9,7	-10,0	180,5	205,7	208,8

Källa: EU-kommissionens prognos våren 2021, *Finland: FM hösten 2021

Finanspolitikens dimensionering

Finanspolitiken 2020 var stimulerande för ekonomin. Finanspolitikens dimensionering var i det avseendet rättidig, eftersom den djupa ekonomiska svackan också inföll under 2020. I år återhämtar sig ekonomin snabbt från fjolårets svacka. Finanspolitikens dimensionering blir nästan neutral eller något åtstramande mätt med förändringen i det strukturella saldot när konsekvenserna av konjunkturväxlingar bortsetts. Jämfört med 2019 är finanspolitiken dock stimulerande, men stimulansens omfattning ökar inte längre jämfört med 2020. Från och med nästa år kommer finanspolitiken att stramas åt allt mer i och med att många stödåtgärder som vidtagits på grund av epidemin upphör.

Förändring av saldot i de offentliga finanserna
procentenheter

Konjunktorens inverkan på stärkandet av saldot i de offentliga finanserna 2021 och 2022 är betydande. Från och med 2023 avtar det goda konjunkturläget och den ekonomiska tillväxten återgår till sin potentiella nivå.

I figuren nedan beskrivs den kumulativa omfattningen av regeringens diskretionära åtgärder som påverkar de offentliga inkomsterna och utgifterna per budgetår. Som referens används den tekniska planen för de offentliga

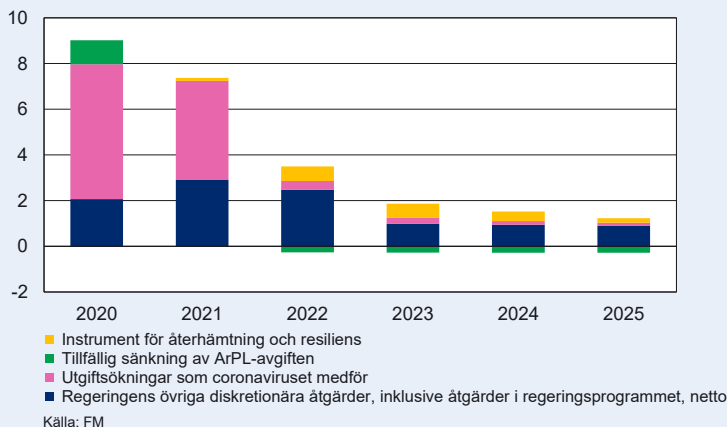
finanserna från våren 2019. Diskretionära åtgärder som påverkar saldot enligt nationalräkenskaperna¹

har vidtagits för hela den offentliga ekonomin med cirka 9 miljarder euro 2020 och cirka 6 miljarder euro 2021. För 2022 är åtgärderna betydligt mindre, det vill säga cirka 3 miljarder euro.

Coronapandemin ökade utgifterna betydligt för 2020 och 2021. Dessutom innehöll regeringsprogrammet redan från början utgiftsökningar för 2020.

Enligt nuvarande uppskattningar får Finland cirka 2,1 miljarder euro i understöd från EU:s instrument för återhämtning och resiliens (RRF). RRF förväntas inte påverka saldot i de offentliga finanserna, eftersom man i prognosen har antagit inkomster som motsvarar utgifterna. Antagandet grundar sig på Eurostats² preliminära bedömning av hur instrumentet behandlas i statistiken över de offentliga finanserna. Fördelningen av insatserna på olika år under perioden 2023–2023 baserar sig på ett tekniskt antagande och periodiseringen kan ännu ändras i samband med den fortsatta beredningen.

Regeringens diskretionära åtgärder md euro

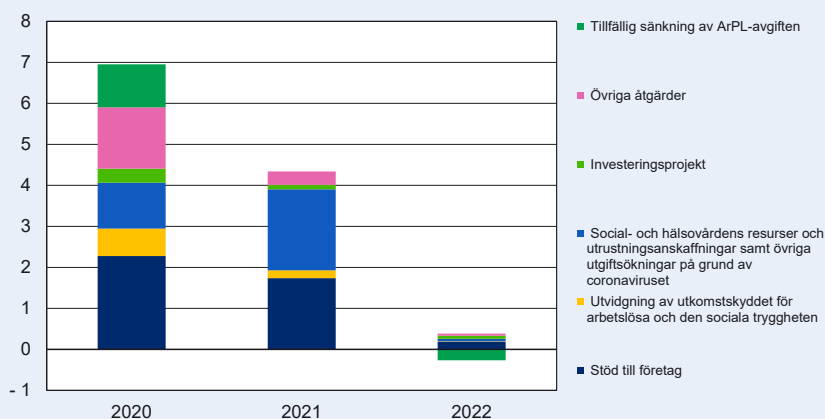

1 Tidpunkten för alla åtgärder som påverkar den offentliga ekonomin kan inte direkt utläsas av de årliga budgeterade inkomsterna och utgifterna enligt figuren, eftersom fleråriga anslag kan användas även efter budgeteringsåret. Detta gäller i synnerhet 2021, eftersom ett avsevärt stort antal budgetanslag överfördes från 2020 till kommande år. Användningen av de anslag som överförs och dess uppskattade inverkan på saldot enligt nationalräkenskaperna har beaktats i prognosen för de offentliga finanserna.

2 Punkt 27) <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/10693286/GFS-Draft-guidance-note-statistical-recording-recovery-resilience-facility.pdf>

I figur 3 beskrivs fördelningen av anslag som budgeterats på grund av coronasituationen, det vill säga de anslag som anges med en violett stapel i figur 2. De viktigaste objekten för vilka anslag har budgeterats är stöd till företag och hälsosäkerhet. I tabellen i bilaga 5 till den ekonomiska översikten (bilagan uppdateras efter förhandlingarna) förklaras åtgärdernas innehåll och omfattning i detalj med tanke på statens budgetekonomi.

Direkta åtgärder som påverkar den offentliga ekonomins utgifter och inkomster md euro

Källa: FM

Utöver dessa direkta åtgärder som påverkar de offentliga finansernas inkomster och utgifter har man också beslutat om indirekta stödåtgärder. De viktigaste är att öka Finnveras borgensfullmakter samt införa lättnader i betalningsarrangemangen för skatter.

Offentliga utgifter som ett konjunkturpolitiskt instrument: bedömningar av finanspolitikens effektivitet

Med finanspolitik avses diskretionära ändringar i de offentliga utgifterna eller skatterna, vars mål är att stabilisera ekonomin eller påverka incitamenten för de ekonomiska aktörerna samt inkomstfördelningen. I denna ruta granskas de offentliga utgifternas verkningsskanaler samt finanspolitikens effektivitet.

I ekonomivetenskapliga sammanhang mäts finanspolitikens effektivitet med hjälp av den finanspolitiska multiplikatorn. Multiplikatorn beskriver förhållandet mellan bruttonationalproduktens och de offentliga utgifternas ökning i euro. Med tanke på finanspolitikens effektivitet är den springande punkten om multiplikatorn är större eller mindre än 1. Om multiplikatorn är större än 1 ökar bruttonationalprodukten mer än den egentliga ökningen av de offentliga utgifterna. Då är finanspolitiken stimulerande. Om multiplikatorn är mindre än 1 tränger ökningen av de offentliga utgifterna undan den värdeökning som den privata sektorn tillför ekonomin.

Finanspolitikens verkningsskanaler

Finanspolitiken har både direkta och indirekta effekter på ekonomin. Den omedelbara effekten av en förändring i de offentliga utgifterna kan ses som en mekanisk förändring i den totala efterfrågan. Om finanspolitiken bara hade direkta effekter skulle bruttonationalprodukten helt enkelt bara växa lika mycket som ökningen av de offentliga utgifterna. Finanspolitikens effektivitet beror dock på de indirekta effekter som uppstår när hushåll och företag reagerar på förändringar i de offentliga utgifterna.

Finanspolitikens indirekta effekter förmedlas till ekonomin via två motsatta mekanismer. Processen med en multiplikator som stimulerar ekonomin och ökar den totalekonomiska aktiviteten kan uppkomma om hushållen till följd av ökade offentliga utgifter får extra inkomster som kanaliseras till konsumtionen. De stigande inkomsterna bidrar till att ytterligare öka den totala efterfrågan och konsumtionen. Slutresultatet kan bli en situation där den totala efterfrågan har ökat mer än den egentliga utgiftsökningen.

Å andra sidan kan ökningen av de offentliga utgifterna minska eller ersätta den privata efterfrågan. Efterfrågan på nyttigheter och arbetskraft som behövs för den offentliga produktionen blir allt större i takt med att den offentliga sektorns utgifter ökar. Detta höjer pris- och lönenivån i hela ekonomin, vilket kan försämma de privata företagens incitament att skapa arbetstillfällen, investera och utöka produktionen. Om det råder brist på fria resurser och priserna i ekonomin anpassas helt till den större offentliga efterfrågan, tränger ökningen av de offentliga utgifterna kraftigt undan den värdeökning som

den privata sektorn tillför ekonomin. Observera också att de ökade offentliga utgifterna ska finansieras genom upplåning, (framtida) skattehöjningar eller utgiftsnedskärningar. Finansiering av de offentliga utgifterna genom upplåning kan höja räntesatsen på finansmarknaden, vilket minskar den privata konsumtionen och investeringarna. Finanspolitikens positiva effekter kan bli mindre än väntat även om den privata sektorn förutspår en framtida åtstramning av finanspolitiken.

I praktiken är det en utmaning att bedöma de indirekta effekterna av finanspolitiken. I den ekonomiska forskningen har man konstaterat att finanspolitikens effektivitet beror på många faktorer, såsom den ekonomiska strukturen och konjunkturen, finansieringssättet för de offentliga utgifterna eller de offentliga utgifternas karaktär. Med andra ord är den finanspolitiska multiplikatorn inte konstant, utan dess storlek beror på många faktorer.

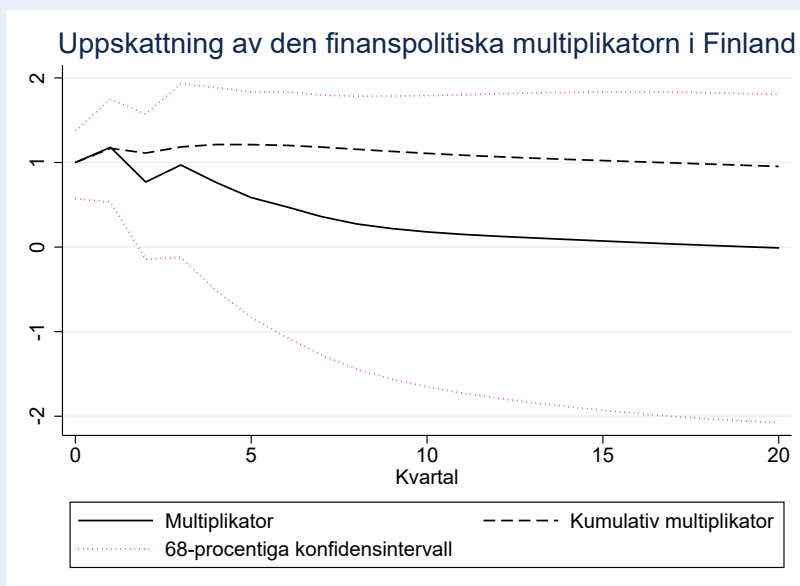
Uppskattning av storleken på den finanspolitiska multiplikatorn

Stora mängder ekonomisk forskningslitteratur bedömer de totala ekonomiska verkningarna av de offentliga utgifterna, det vill säga mäter den sammantagna effekten av de direkta och indirekta mekanismerna (se till exempel Ramey 2019). Även om forskningslitteraturen inte har nått enighet om de mekanismer som påverkar finanspolitiken är uppskattningarna av multiplikatorns storlek överraskande lika. Enligt Ramey (2019) faller den finanspolitiska multiplikatorn för offentliga utgifter vanligtvis mellan 0,6 och 1 i internationell forskning. Uppskattningarna av den finanspolitiska multiplikatorn som gjorts med material från Finland ligger nära 1 och forskningsresultaten är i linje med den internationella forskningslitteraturen.

Under de senaste åren har det vid sidan av bedömningarna av de totalekonomiska konsekvenserna av de offentliga utgifterna dykt upp forskningslitteratur som behandlar de regionala effekterna av finanspolitiken (se till exempel Chodorow-Reich 2019). Även om den regionala finanspolitiska multiplikatorn inte direkt kan generaliseras till en totalekonomisk multiplikator för de offentliga utgifterna ger den viktig information om de regionala effekterna av de offentliga utgifterna.¹ Typiska uppskattningar av den regionala finanspolitiska multiplikatorn ligger mellan 1 och 2. Enligt Räsänen och Mäkelä (2021) är den regionala finanspolitiska multiplikatorn något högre än 1 i Finland.

¹ Enligt Chodorow-Reich (2019) erbjuder den regionala finanspolitiska multiplikatorn en nedre gräns för den totalekonomiska multiplikatorn om det handlar om en sluten ekonomi där penningpolitiken är passiv och ökningen av de offentliga utgifterna finansieras genom att öka det offentliga underskottet.

I forskningslitteraturen bedöms den finanspolitiska multiplikatorn utifrån teori eller empiri. I ett teoribaserat förhållningssätt utnyttjas ofta dynamiska stokastiska modeller för allmän jämvikt (DSGE-modeller), där man kvantitativt försöker modellera de olika ekonomiska aktörernas beteende så detaljerat som möjligt.² Ett empiriskt förhållningssätt bygger å sin sida på ett mer omfattande empiriskt material, där man inte på förhand formulerar antaganden om de mekanismer som råder i ekonomin. Typiskt är att empirisk forskning utnyttjar strukturella vektorautoregressiva (SVAR) modeller.³

Vidstående figur illustrerar en uppskattning av den finanspolitiska multiplikatorn på olika tidslinjer. Multiplikatorn (den enhetliga linjen) har mätts med den empiriska VAR-modellen med hjälp av den identifieringsmetod som tagits fram av Blanchard och Perrot (2002). Figuren illustrerar också den så kallade kumulativa multiplikatorn (streckad linje) (Mountford och Uhlig, 2009), som beskriver hur mycket bruttonationalprodukten ökar totalt jämfört med de offentliga utgifterna på olika tidslinjer. Multiplikatorn minskar när tidslinjen blir längre. Det konfidensområde som beskriver osäkerheten i uppskattningen

² I de modeller som används inom politiken, såsom finansministeriets KOOMA-modell, har ekonomin modellerats mycket detaljerat, varvid både andanträngningseffekten och de efterfrågebaserade mekanismerna beaktas i granskningen

³ Både teori- och empiribaserade granskningar ger lika stora uppskattningar av den finanspolitiska multiplikatorn.

är emellertid stort, och multiplikatorn är inte statistiskt signifikant mindre eller större än 1. Med beaktande av både de bedömningar som presenteras i litteraturen och det resultat som presenteras i figuren ovan kan man konstatera att den finanspolitiska multiplikatorn ligger nära 1. Finanspolitiken kan alltså stimulera ekonomin i begränsad utsträckning.

Literatur

- Blanchard, O. ja Perotti, R. (2002), "An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output", *Quarterly Journal of Economics* 117(4): 1329–68.
- Mountford, A. ja Uhlig, H. (2009), "What Are the Effects of Fiscal Policy Shocks?", *Journal of Applied Econometrics* 24(6): 960–92.
- Ramey, V. (2019), "Ten Years after the Financial Crisis: What Have We Learned from the Renaissance in Fiscal Research?", *Journal of Economic Perspectives*, 33 (2): 89-114.
- Chodorow-Reich, G (2019), "Geographic cross-sectional fiscal spending multipliers: What have we learned". *American Economic Journal: Economic Policy*, 11(2): 1-34.
- Räsänen, J. ja Mäkelä, E. (2021), "The effect of government spending on local economies during an economic downturn". *European Economic Review*, 134, 103697.

2.1.1 De offentliga samfundens skuld

De offentliga samfundens skuldkvot ökade förra året med 10 procentenheter till 69,5 procent av BNP. Skuldbeloppet var 164,2 miljarder euro och ökade med 21,2 miljarder euro. Skuldkvoten ökar ännu i år, varefter tillväxten avtar 2022. Under de följande åren börjar skulden dock åter öka något snabbare och når 73,4 procent i mitten av årtiondet.

År 2020 ökade skulden särskilt inom statsförvaltningen. Statsskulden inom statens budgetekonomi ökade med 18,5 miljarder euro och uppgick till 124,8 miljarder euro. Lokalförvaltningens skuld ökade med 1,9 miljarder euro, trots att sektorns saldo var i balans. Socialskyddsfondernas skuld ökade med 2,2 miljarder euro till följd av Sysselsättningsfondens skuldsättning samt ökningen av de skulder som hänförs till arbetspensionsanstaltens derivat.

År 2020 var upplåningen inom statsförvaltningen och lokalförvaltningen klart större än underskottet, vilket har ökat sektorernas likvida medel. Statsförvaltningens likvida medel antas minska 2021, när de reservationsanslag som budgeteras för förra året används i år. Lokalförvaltningen förväntas alltjämt skuldsätta sig lika mycket som sektorns finansiella underskott.

Till den offentliga skulden räknas också andra poster än budgetekonomins skuld. För statens del inkluderas exempelvis skulder hos flera enheter och bolag som inte omfattas av budgeten i skulden, samt säkerheter som hänför sig till de derivatavtal som använts för hanteringen av statens skuldportfölj. I lokalförvaltningens skuld inkluderas också skulden hos flera bolag som kommunerna äger. Socialskyddsfondernas skuld består av Sysselsättningsfondens skuld och arbetspensionsanstaltens säkerheter som hänför sig till derivatavtal.

Faktorer som påverkar förändringen i skuldförhållandet specificeras i tabell 17. Skuldkvoten ökar under de närmaste åren på grund av stats- och lokalförvaltningens djupa primära underskott, som småningom minskar. Den ekonomiska tillväxten å sin sida minskar skuldkvoten, men även dess inverkan dämpas.

De övriga orsakerna handlar om utgifter eller inkomster som inte påverkar underskottet enligt nationalräkenskaperna. År 2020 ökade skuldkvoten mer än vad som krävdes för att täcka underskottet. Skuldsättningen minskas också av regeringens planer på att finansiera utgiftsökningar av engångsnatur genom försäljning av aktietillgångar 2021–2022 samt korrigeringar av periodiseringen av beskattningen. Från och med 2021 börjar behovet av upplåning å andra sidan öka i och med beredskapen för finansiering av jaktplansprojektet, som ännu inte syns i underskottet enligt nationalräkenskaperna.

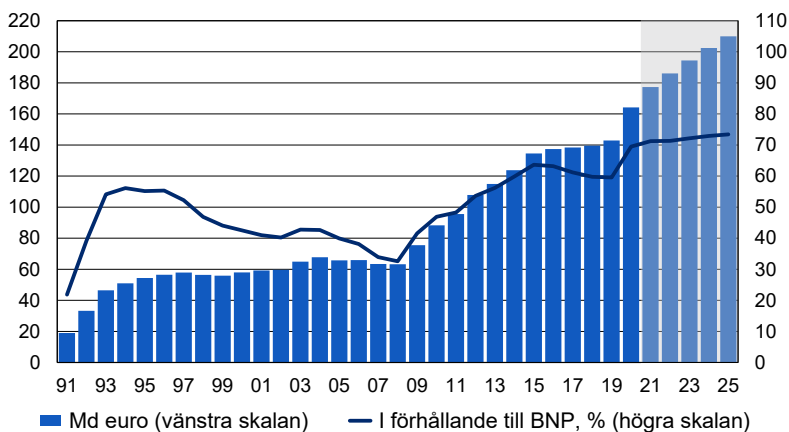
Tabell 17. Ändringen av de offentliga samfundens skuldförhållande och faktorerna som påverkar det

	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Skuldförhållandet, i förhållande till BNP, %	59,5	69,5	71,2	71,3	72,2	72,9	73,4
Ändring av skuldförhållandet	-0,2	10,0	1,7	0,1	0,8	0,7	0,5
Faktorer som påverkar ändringen av skuldförhållandet							
Primära finansiella balans (utan arbetspensionanstalterna)	1,3	4,9	4,2	3,0	2,1	2,0	2,0
Ränteutgifterna	0,8	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2
Övriga faktorer ¹	-0,7	3,4	0,6	-0,0	0,6	0,6	0,5
Ändring av BNP	-1,7	1,0	-3,5	-3,3	-2,3	-2,2	-2,1
Anskaffning av finansieringsmedel (netto), arbetspensionanstalterna	1,1	0,2	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0

¹ Övriga faktorer inkluderar statens privatiseringsinkomster, utlåning samt effekterna av faktorer hänförande till värdering och periodisering av inkomster och utgifter.

Plusmärkt effekt höjer och minusmärkt effekt sänker skuldförhållandet.

De offentliga samfundens skuld

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

2.2 Statsförvaltningen

Statsförvaltningens saldo försämrades kraftigt i fjol till följd av covid-19-epidemin. Enligt förhandsuppgifterna i nationalräkenskaperna uppvisade saldot för 2020 ett underskott på hela 13,1 miljarder euro, det vill säga cirka 5,5 procent i förhållande till BNP. Den kraftiga ekonomiska nedgången under våren i fjol har försvagat statsfinanserna i och med de ökade utgifterna till följd av konjunkturautomatiken och de minskade inkomsterna. Även de diskretionära utgiftsökningarna har kraftigt försämrat saldot för statsförvaltningen.

Trots den ekonomiska återhämtningen beräknas statsförvaltningens saldo i år uppvisa ett underskott på 10,4 miljarder euro eller cirka 4,2 procent i förhållande till BNP. De diskretionära utgifterna har ökat i och med regeringens aktiva finanspolitik. Under det senaste året gav premiärminister Marins regering sju tilläggsbudgetar. I tilläggsbudgetarna stödde man den kommunala ekonomin och beslutade om nya infrastrukturprojekt, av vilka en del gäller innevarande år. Nya diskretionära åtgärder som gavs 2021 är bland annat kapitalöverföringar, tilläggsanskaffningar av covid-19-vaccin och stöd för last- och passagerarfartygsrederiernas trafik. Dessutom kommer EU:s instrument för återhämtning och resiliens (RRF) att medföra utgiftsökningar i synnerhet 2022–2023. RRF:s utgiftsökningar gäller investeringsstöd, subventioner, offentlig konsumtion och i viss mån offentliga investeringar. Finlands betalningsandel av återhämtningsinstrumentets finansiering ska betalas under perioden 2028–2058.

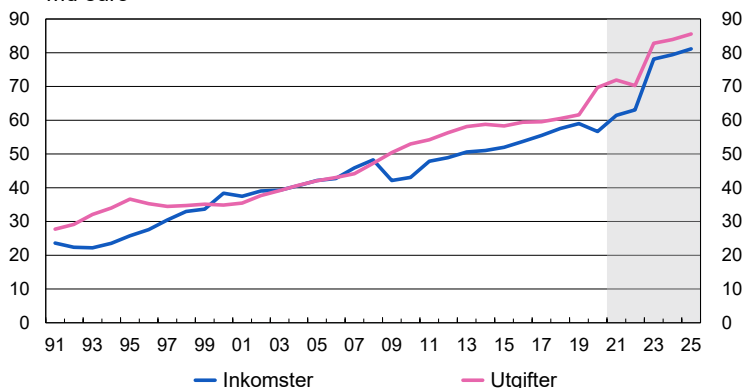
Trots de ökade utgifterna förbättras statsförvaltningens saldo i år tack vare skatteinkomsternas gynnsamma utveckling. I takt med att ekonomin återhämtar sig och sysselsättningen ökar kommer också statens direkta skatteinkomster att öka med nästan 17 procent jämfört med i fjol. Ökningen av hushållens köpkraft och sänkningen av sparkvoten syns också som en snabb ökning av de indirekta skatteinkomsterna.

Nästa år minskar statsförvaltningens underskott ännu kraftigare än i år. Den tydliga minskningen av utgifterna beror i synnerhet på att utgiftsökningarna i anslutning till covid-19-epidemin, bland annat företagens kostnadsstöd och anskaffningsutgifterna för den skyddsutrustning samt de apparater som coronavaccinationerna och pandemin förutsätter, minskar avsevärt. Statsförvaltningens saldo uppvisar trots sin förbättring ett underskott på över 7 miljarder euro.

Åren 2023–2025 minskar underskottet ytterligare. Investeringsnivån har varit exceptionellt hög under de senaste åren, men 2023 sjunker nivån när trafikledsinvesteringarna minskar. År 2025 kommer försvarsmaktens upphandlingar att öka investeringarna avsevärt. Trots att underskottet minskar ser statsförvaltningens saldo i slutet av prognosperioden ut att bli sämre än före covid-19-epidemin.

Statens inkomster och utgifter

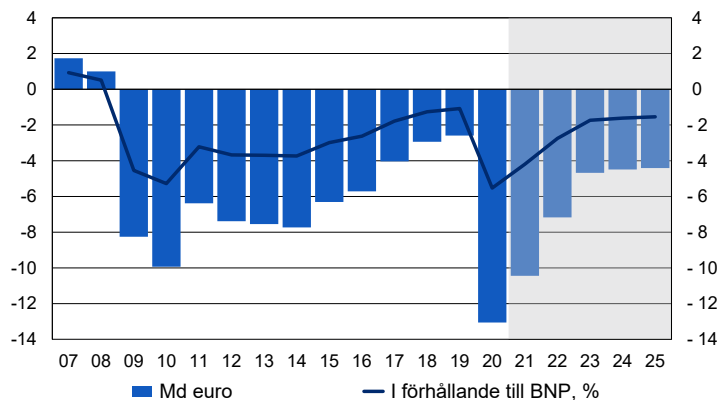
md euro

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Statens finansiella sparande

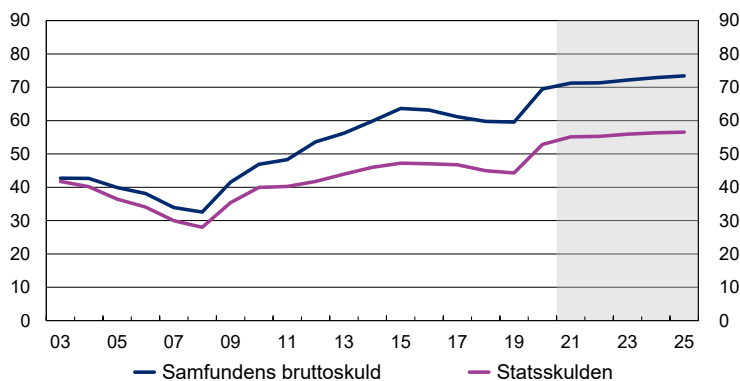

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

De offentliga samfundens skuld

i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 18. Statsförvaltning¹

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	md euro					
Direkta skatter	14,9	15,2	13,3	15,6	15,8	30,2
Skatter på produktion och import	33,0	33,6	33,1	35,4	36,1	36,8
Sociala avgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och sociala avgifter, totalt ²	48,6	49,6	47,2	51,8	52,8	67,9
Övriga inkomster ³	9,1	9,5	9,4	9,2	9,8	9,8
därav erhållna räntor	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
Inkomster totalt	57,8	59,1	56,7	61,1	62,7	77,7
Konsumtionsutgifter	14,0	14,4	15,1	16,3	16,4	16,5
Subventioner och övriga transfereringar	40,0	40,6	47,7	47,2	46,2	58,9
till övriga offentliga samfund	28,2	28,7	33,2	32,7	33,1	45,8
Ränteutgifter	1,9	1,8	1,5	1,2	0,9	0,8
Kapitalavgifter ⁴	4,7	4,9	5,4	6,9	6,4	6,1
Utgifter totalt	60,7	61,7	69,7	71,5	69,8	82,3
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-2,9	-2,6	-13,1	-10,4	-7,2	-4,7
Primärt överskott ⁵	-1,0	-0,8	-11,5	-9,2	-6,3	-3,9

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Kapitalskatter inkl.³ Inkl. mottagna kapitaltransfereringar (kapitalskatter exkl.) och försлитning av fast kapital⁴ Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar⁵ Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

Budgeten för 2022 och ramarna för statsfinanserna

Budgetförslaget för 2022 grundar sig på planen för de offentliga finanserna från maj 2021 samt på statsminister Marins regeringsprogram. Statens budgetekonomis utgifter 2022 uppgår till totalt cirka 64,9 miljarder euro. Utgifterna minskar med cirka 3,3 miljarder euro jämfört med budgeten för 2021 (inklusive tilläggsbudgetar I–III). Jämfört med den ordinarie budgeten för 2021 ökar utgifterna med cirka 0,5 miljarder euro.

Utgiftsramen för 2022 är cirka 53,2 miljarder euro, varav cirka 117 miljoner euro kvarstår som en så kallad ofördelad reserv efter budgetförslaget för 2022. För 2022 har dessutom reserverats 0,3 miljarder euro för tilläggsbudgetar. Mekanismen för undantagsförhållanden som ingår i rambestämmelsen enligt regeringsprogrammet är i bruk 2022 (samt 2021) och möjliggör 500 miljoner euro per år för utgifter av engångsnatur.

Beslutet om ramen för mandatperiod 2020–2023 fattades som en del av regeringens första plan för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019. Som en del av lösningarna från halvtidsöversynen våren 2021 beslöt regeringen att höja ramen för mandatperioden för perioden 2022–2023. Man följer en utgiftslinje som gradvis trappar av mot slutet av mandatperioden så att utgiftsnivån fortsätter att sjunka även efter mandatperiodens slut. Ramen utökades med 900 miljoner euro 2022 och 500 miljoner euro 2023. Behovet av ramhöjningar för 2023 minskade på grund av att ramutgifterna omfördelas permanent med 370 miljoner euro från och med 2023.

Utanför ramen står de utgifter som förändras i enlighet med konjunkturerna och finansieringsautomatiken, såsom utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, lönegarantin, bostadsbidraget samt basutkomststødet. Nämnda utgifter räknas ändå in i ramen i fråga om utgiftseffekterna av de ändringar som företagits i grunderna för dem. Utanför ramen stannar dessutom bland annat ränteutgifterna för statsskulden, momsutgifterna, finansplaceringarna samt de utgifter där staten fungerar som teknisk förmedlare av finansieringsandelar från utomstående.

På grund av att coronavirussituationen fortsätter görs ett medvetet och tillfälligt undantag från rambestämmelsen för 2021–2023: alla direkta kostnader i anslutning till coronaviruset, såsom att testning och en ökning av testningskapaciteten, spårning, karantäner, vård av patienter, hälsosäkerhet i samband med resor samt vaccin behandlas som utgifter utanför ramen. Utgifterna utanför ramen uppgår till totalt cirka 12 miljarder euro.

Förvaltningsområdenas utgiftsnivå sänks jämfört med den ordinarie budgeten 2021 med totalt 2 miljarder euro, i synnerhet tack vare de minskade utgifterna

för hälsosäkerheten i samband med coronavirussituationen (-1,7 miljarder euro) och finansinvesteringarna (-0,6 miljarder euro) samt övriga utgifter utanför ramen.

På motsvarande sätt uppgår de utgifter som ingår i ramen till sammanlagt cirka 52,8 miljarder euro, vilket är cirka 1,6 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2021. Utgiftsnivån höjs i synnerhet av att cirka 0,9 miljarder euro av välfärdsområdenas finansiering för 2023 ska betalas ut redan i december 2022. Dessutom höjs utgiftsnivån 2022 av de lag- och avtalsenliga indexhöjningarna (0,6 miljarder euro), kostnaderna för ändringar i reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet (0,2 miljarder euro) samt ökningen av anslagen till Europeiska unionen (0,2 miljarder euro).

År 2022 beräknas inkomsterna inom budgetekonomin (exklusive upplåningen) vara cirka 57,9 miljarder euro och skatteinkomsterna cirka 48,7 miljarder euro. Budgetekonomins skatteinkomster ökar med cirka 8,1 procent under 2021 jämfört med de budgeterade inkomsterna (inklusive tilläggsbudgetar 1–3). Budgetekonomins övriga inkomster ökar med 5,5 procent.

Den kraftiga ökningen av statens skatteinkomster beror förutom på den positiva allmänna konjunk-turutvecklingen även på andra faktorer, såsom att statens andel av samfundsskatteinkomsterna stiger när den höjning som tillfälligt anvisats kommunerna på grund av coronaviruset upphör. Detta ökar statens skatteinkomster med nästan 0,5 miljarder euro jämfört med året innan. Dessutom påskyndas ökningen av skatteinkomsterna av den skattelättnad som gällde före 2022, vilket innebär att skatteinkomster överförs från tidigare år till ett belopp av sammanlagt cirka 0,3 miljarder euro.

De ändringar i skattegrunderna som lindrar beskattningen i budgetpropositionen minskar kassainflödet med cirka 455 miljoner euro 2022. Den största enskilda lättnaden är indexjusteringen enligt förtjänstnivåindex som ska göras i skattegrunderna för förvärvsinkomsten. Hushållsavdraget höjs för viss tid i fråga om hushållsarbete, omsorgs- och vårdarbete samt projekt för att avstå från oljeuppvärmning. Beskattningen av elbilar lindras. Samtidigt genomförs ändringar i skattegrunderna som skärper beskattningen och som ökar skatteinkomsterna med totalt mer än 115 miljoner euro 2022. I dessa åtgärder ingår i enlighet med regeringsprogrammet bland annat en höjning av tobaksbeskattningen. I nästa års budget ingår också ändringar i grunderna för energiskatten, såsom en sänkning av skattestödet för paraffinisk diesel. Dessutom förutspås ändringen av bestämmelsen om justering av internprissättning öka den influtna samfundsskatten med 40 miljoner euro 2022. Den influtna samfundsskatten ökas också av att begränsningen av rätten till ränteavdrag skärps.

På basis av den uppdaterade totalekonomiska prognosen och uppgifterna om influtna belopp beräknas budgetekonomins skatteinkomster för 2022 uppgå till cirka 1,4 miljarder euro mer än vad som förutspåts i vårens plan för de offentliga finanserna. Den ekonomiska aktivitetens återhämtning är starkare än väntat. Tillväxten förutspås avta men är ändå fortsatt starkare än normalt även 2022. Förbättringen av den ekonomiska situationen syns särskilt i fråga om de mest konjunkturkänsliga skatterna, såsom samfundsskatten och de skatter som betalas på kapitalinkomster. Den exceptionellt lätta penningpolitiken har påskyndat ökningen av förmögenhetsvärdena, vilket enligt prognosen kommer att synas i skatteinkomsterna från kapitalinkomsterna. Intäktskalkylen för förvärvs- och kapitalinkomstskatten har höjts jämfört med planen för de offentliga finanserna på basis av uppgifterna om den faktiska utvecklingen i fjol och en sysselsättningsutveckling som är mer positiv än tidigare.

För investeringar i EU:s instrument för återhämtning och resiliens föreslås en budget på 636 miljoner euro för 2022. På motsvarande sätt förväntas instrument för återhämtning och resiliens ge 355 miljoner euro i intäkter 2022. Utbetalningarna grundar sig på hur de nationella planerna framskrider och genomförs, när de mål som presenteras i programmen har visat sig ha uppnåtts i enlighet med planerna. I diverse inkomster ingår också inkomster från auktionering av utsläppsrätter.

Statens budgetförslag uppvisar ett underskott på cirka 6,9 miljarder euro, vilket täcks genom att öka statsskulden. I slutet av 2022 beräknas statsskulden uppgå till cirka 146 miljarder euro. Underskottet inom budgetekonomin har minskat med cirka 0,7 miljarder euro jämfört med planen för de offentliga finanserna från våren 2021. Inkomstprognosen blir 1,7 miljarder euro större än vad som förutsågs på våren på grund av ovan nämnda faktorer. Budgetekonomins utgifter ligger på en nivå som är cirka en miljard euro högre jämfört med planen för de offentliga finanserna från våren 2021.

Faktorer som bidragit till förändringen i jämvikten hos statens budgetekonomi jämfört med planen för de offentliga finanserna 2021, miljarder euro

	2022
Jämviktskalkyl, planen för de offentliga finanserna 2022–2025	-7,6
Precisering av utgiftsstaten	-1,0
Utgifter som finansieras med inkomster från instrumentet för återhämtning	-0,1
Avgifter till Europeiska unionen	-0,1
Reserver i utgiftsramen	0,1
Ändrad periodisering av finansieringen av social- och hälsovården	-0,9
Annan ändring av utgifterna (netto), inklusive precisering av indexjusteringarna	0,0
Precisering av inkomststaten	1,7
Nya skattegrundsändringar (netto)	0,0
Inkomster från EU:s instrument för återhämtning och resiliens	0,1
Ändrade uppskattningar av blandade intäkter och ränte- och dividendintäkter samt intäkter av aktieförsäljning	0,3
Betalningsarrangemangen för skatter (uppskov med skattebetalningen)	0,0
Andra faktorer som påverkat inkomststaten (inklusive uppgifter om influtna belopp och den nya konjunkturprognosen)	1,3
Förändring totalt	0,7
Jämviktskalkyl, budgetförslag 2022	-6,9

Tabell 19. Utvecklingsprognos för vissa inkomst- och efterfråganposter som påverkar skattebelagda inkomster och skatteunderlaget

	2021	2022**	2023**	2024**	2025/2021**
	ändring, procent per år				ändring på årlig nivå, %
Skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster	4,6	3,3	2,9	2,9	3,3
Löne- etc. inkomster	4,5	4,5	3,1	2,9	3,6
Pensioner och andra sociala förmåner	1,5	0,8	2,7	3,1	2,2
Kapitalinkomster	16,2	3,1	2,7	2,6	5,4
Förtjänstnivåindex	2,3	3,0	2,5	2,6	2,6
Driftsöverskott	5,5	4,5	4,2	3,8	3,6
Värdet av hushållens beskattningsbara konsumtionsutgifter	4,4	3,9	2,7	3,2	3,3
Mervärdesskatteunderlaget	6,8	3,5	2,4	2,6	2,9
Bensinkonsumtionen	0,1	0,8	-2,2	-2,3	-1,2
Konsumtionen av dieselolja	-5,7	2,1	-1,6	-1,9	-1,9
Elkonsumtionen	5,1	1,3	0,7	0,5	1,7
Beskattad alkoholkonsumtion	-5,7	2,1	-1,6	-1,9	-1,9
Nyregistrering av personbilar	103000	110000	113000	115000	111400
Konsumentprisindex	1,8	1,6	1,7	1,8	1,8

Tabell 20. Vissa ändrade skatteunderlagsposters inverkan på skatteavkastningen

Skatteslag	Skatteunderlag	Ändring	Ändring i skatteavkastningen, mn euro
Förvärsinkomstskatten	Löneinkomster	1 %	470, varav staten 139 och kommuner 221
	Pensionsinkomster	1 %	146, varav staten 38 och kommuner 94
Kapitalinkomstskatt	Kapitalinkomster	1 %	47
Samfundsskatt	Driftsöverskott	1 %	55, varav staten 36 och kommuner 19
Moms	Värdet av den privata konsumtionen	1 %	133
Bilskatt	Försäljning av nya personbilar, st.	1000 st.	4
Energiskatt	Elkonsumtionen ¹	1 %	9
	Bensinkonsumtionen	1 %	13
	Dieselsonsumtionen	1 %	15
Alkoholskatt	Alkoholkonsumtionen	1 %	15
Tobaksaccis	Cigarrettkonsumtionen	1 %	10

¹ Exkl. industri, datacentraler och växthus

Tabell 21. Beräknade inkomster inom budgetekonomin

	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**	2025/2021**
	bokslut	inkl. tilläggsbudg.					ändring på årlig nivå, %
	md euro						
Beräknade skatteinkomsterna totalt	42,4	45,3	48,7	62,0	64,4	66,2	9,6
Skatter på grund av inkomst och förmögenhet	12,9	14,1	15,6	28,7	30,6	31,8	22,8
Skatter och avgifter på grund av omsättning	19,2	21,2	22,6	22,9	23,4	24,1	4,7
Punktskatter	7,2	6,9	7,5	7,5	7,4	7,3	0,3
Övriga skatter	3,0	3,0	3,0	2,9	3,0	3,0	-0,4
Inkomster av blandad natur	5,7	5,8	6,3	6,2	6,1	6,1	1,2
Ränteinkomster och vinstredovisningar	1,3	2,7	2,7	1,7	1,3	1,3	8,3
Inkomstposterna totalt	49,6	53,9	57,9	70,1	72,0	73,7	8,4

Tabell 22. Verkningar av de största förändringarna i de offentliga samfundens skatteintäkter

	2020	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
	mn euro					
Förvärvsinkomstskatter	-569	-434	-459	-744	-488	-475
Genomsnittlig höjning av kommunalskatteprocenten	80	60	0	0	0	0
Kapitalinkomstskatt	26	26	0	13	13	0
Samfundsskatt	-91	-100	33	62	56	35
Andra direkta skatter	2	-108	-107	-9	25	0
Mervärdesskatt	-34	33	-13	0	0	0
Energiskatt	82	96	178	63	24	8
Andra indirekta skatter	37	93	62	61	45	0
Socialskyddsavgifter	-818	1637	-224	270	117	13

Budgetekonomin och nationalräkenskaperna

Statens budgetekonomi uppvisade ett underskott på 17,4 miljarder euro 2020. Enligt de preliminära uppgifterna om nationalräkenskaperna var hela statsförvaltningens underskott 13,1 miljarder euro, det vill säga cirka 4,3 miljarder euro mindre. Man kan inte direkt dra några slutsatser om statsförvaltningens saldo enligt nationalräkenskaperna på basis av budgetekonomins saldo.

Den stora skillnaden 2020 förklaras särskilt av ökningen av reservationsanslagen, eftersom de bokförs i budgetekonomins underskott under budgeteringsåret, men i räkenskaperna först när utgifterna realiseras. År 2020 överfördes cirka 3,6 miljarder euro mer av reservationsanslagen till följande år än året innan.

I år är budgetbalansen sämre än saldot enligt räkenskaperna. I bakgrunden finns det dock många skillnader som påverkar i olika riktningar. De reservationsanslag som överförts från 2020 används i år, vilket försämrar underskottet i räkenskaperna. Å andra sidan försämrar underskottet i räkenskaperna ännu inte av finansieringen av jaktplansprojektet, som påverkar budgeten. År 2021 ökar underskottet i budgeten på grund av ändringar i betalningstidtabellen för vissa skatteslag.

År 2022 ligger budgetbalansen nära saldot enligt räkenskaperna. Balansen i statsbudgeten försämrar nästa år av en förskottsbetalning på cirka 0,9 miljarder euro till välfärdsområdena. Antagandet är att överföringen i fråga syns i det finansiella saldot enligt nationalräkenskaperna 2023 som en överföring mellan staten och välfärdsområdena. Underskottet i budgeten minskas av planerade aktieförsäljningar 2021–2023, vilket i sin tur inte påverkar underskottet i räkenskaperna.

Åren 2023–2025 är underskottet i räkenskaperna mindre än budgetunderskottet. Det beror bland annat på att budgetunderskottet ökar i beredskap för finansieringen av jaktplansprojektet och korrigeringar av periodiseringen av skatteinkomsterna i räkenskaperna i anslutning till social- och hälsovårdsreformen.

Man kan inte heller alltid sluta sig till statens behov av upplåning utifrån budgetunderskottet. År 2020 togs cirka 18,5 miljarder euro mera lån. På basis av underskottet borde lånet ha varit 17,4 miljarder euro, så upplåningen var cirka 0,9 miljarder euro större än budgetunderskottet skulle ha förutsatt och 5,1 miljarder euro större än underskottet i räkenskaperna skulle ha krävt. Allmänt taget finns det många orsaker

till skillnaden mellan underskottet och förändringen i skulden. I fjol ökade skuldsättningen på grund av beredskapen för coronapandemin, och därför ökade också statens likvida medel.

Orsakerna till skillnaden mellan budgetekonomins saldo och statsförvaltningens saldo enligt nationalräkenskaperna är många. Den viktigaste orsaken är att den statliga sektorn enligt nationalräkenskaperna är mer omfattande än enbart budgetekonomin, i vilken huvudsakligen ingår statens ämbetsverk. Till räkenskapernas statliga sektor hör förutom budgetekonomin bland annat de statliga fonderna (exklusive Statens pensionsfond), universiteten och deras fastighetsbolag samt Senatfastigheter. Besluten om klassificering av olika offentliga enheter omvärderas regelbundet. På Statistikcentralens webbplats finns en förteckning över alla enheter som hör till statsförvaltningen och mer allmänt till den offentliga sektorn.

Utöver klassificeringen bidrar också de avvikande bokföringsprinciperna till skillnaderna mellan nationalräkenskapernas och budgetekonomins utgifter. Räkenskaperna är baserade på prestationsprincipen, medan budgetekonomin delvis är baserad på kassaprisprincipen. På grund av bokföringsprincipen medför i synnerhet reservationsanslagen i budgeten skillnader mellan budgeten och räkenskaperna. Reservationsanslagen är fleråriga anslag som budgeteras i budgeten för ett år. I nationalräkenskaperna bokförs reservationsanslagen utifrån prestationsprincipen enligt det år då de används, såsom övriga utgifter. Reservationsanslagets nettoeffekt kan variera mycket från år till år. Dessutom omvandlas skatterna, subventionerna och EU-avgifterna i räkenskaperna enligt prestationsprincipen genom en korrigeringsperiodisering. Storleken på de skillnader som korrigeringsperiodiseringen orsakar kan ses först i efterhand.

I budgetekonomins saldo betraktas som intäkter och utgifter även de finansplaceringar, såsom lån som staten beviljat och återbetalat samt aktieförsäljningar och -förvärv, som i nationalräkenskaperna behandlas huvudsakligen som finansiella transaktioner. De finansiella transaktionerna inverkar inte på saldot för statsfinanserna enligt räkenskaperna. Som finansiella transaktioner betraktas också derivat, med vilka Statskontoret har lyckats minska ränteutgifterna som betalas från budgeten. Eftersom den minskade inverkan på ränteutgifterna som följer av derivatavtal i anslutning till räntorna inte beaktas i räkenskaperna är ränteutgifterna enligt räkenskaperna klart större än ränteutgifterna i budgeten.

EU-länderna rapporterar två gånger per år skillnaderna mellan siffrorna i statens budgetekonomi och nationalräkenskaperna till Eurostat i samband med underskotts- och skuldrapporteringen. Skillnaden mellan saldot enligt statens – liksom de övriga undersektorerna i den offentliga ekonomin – bokslut och nettokreditgivningen när det gäller tidigare år borde kunna förklaras på ett bra sätt. I rapporteringen utreds också den så kallade skulddynamiken, det vill säga hur nettokreditgivningen inom de offentliga finanserna stämmer överens med förändringen i den offentliga skulden.

Tabell 23. Balansen i budgetekonomin och nettokreditgivningen inom statsförvaltningen¹

	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	md euro				
Överskottet (+) / underskottet (-) i budgetekonomin ²	-2,0	-17,4	-12,3	-6,9	-6,4
Privatiseringsinkomster (nettoinkomster av aktieförsäljning)	-0,1	0,5	0,1	-1,2	-0,3
Finansiella placeringar, netto	-0,4	-0,4	-0,0	0,1	0,1
Inkomstöverskott i enheter utanför budgeten	-0,5	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Korrigerig av kassa- / prestationsprincipen	0,1	0,5	2,8	2,2	1,9
Övriga korrigeringsposter ³	0,4	4,0	-1,3	-1,0	0,1
Nettokreditgivningen (+) / -upplåningen (-) inom statsförvaltningen	-2,6	-13,1	-10,4	-7,2	-4,7

¹ Enligt nationalräkenskaperna

² Innehåller skuldhanteringsutgifter

³ Innehåller bl.a. återkallade skulder, omplacerade vinster av direkta utländska placeringar, tilläggsdividender samt inverkan av periodisering av reservationsanslag"

2.3 Lokalförvaltning

Enligt nationalräkenskaperna var lokalförvaltningens saldo i balans 2020 och förbättrades rekordartat med 3 miljarder euro jämfört med året innan. Förbättringen förklaras av de omfattande stödåtgärderna som riktades till den kommunala ekonomin på grund av covid-19-epidemin.

År 2021 försvagas lokalförvaltningens saldo till ett underskott på cirka 1,1 miljarder euro trots den ekonomiska återhämtningen och statens stödåtgärder. Det beror på att konsumtionsutgifterna ökar allt snabbare, vilket bland annat orsakas av ökade utgifter för skyddsutrustning och testning med anknytning till covid-19-viruset, ändringar i uppgifterna enligt regeringsprogrammet och löneförhöjningar inom kommunsektorn. Dessutom har i fjol och under innevarande år hopats bland annat service- och vårdskulder som ska avvecklas, vilket medför extra utgiftstryck. Storleken på vård- och serviceskulden som uppkommit kan ännu inte bedömas helt och hållet. Utvecklingsprognosen omfattar finansieringen som avsatts ur EU:s instrument för återhämtning och resiliens för avveckling av vård-, rehabiliterings- och serviceskulden samt motsvarande kostnader för 2021–2022. Regeringen har förbundit sig att finansiera kommunernas nya och utvidgade uppgifter i sin helhet samt att kompensera kommunerna för kostnader som direkt anknyter till coronaviruset.

Utvecklingskalkylen för lokalförvaltningen för 2022–2025 är en belastningskalkyl där man utöver den allmänna ekonomiska utvecklingen och befolkningsutvecklingen har beaktat endast åtgärder som redan ingår i planen för de offentliga finanserna och budgetförslagen. Kalkylen innehåller inte kommunernas och samkommunernas egna åtgärder för 2022–2025. De beaktas i utvecklingskalkylen först när budgetarna är klara. Kommunalskatteprocenten ligger på samma nivå som 2021. I belastningskalkylen har man beaktat regeringens proposition som godkänts av riksdagen om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt räddningsväsendet, som överför ansvaret för att ordna social- och hälsovården samt räddningsväsendet från kommunerna till välfärdsområdena 2023. Välfärdsområdenas temporära förvaltning har inkluderats i lokalförvaltningens prognos fram till slutet av 2022.

Även om lokalförvaltningens utgiftsökning avtar under 2022 när covid-19-krisen lättar, kommer lokalförvaltningens saldo att försvagas kraftigt när de tidsbundna stödåtgärdernas inverkan minskar eller upphör. Stöd av engångsnatur på grund av covid-19-krisen löser inte den strukturella obalansen mellan inkomster och utgifter

i den kommunala ekonomin, som är en följd av det tryck på att öka social- och hälsovårdsutgifterna och det minskade antalet personer i arbetsför ålder som den åldrande befolkningen medför. Ökningen av konsumtionsutgifterna upprätthålls också av de utvidgningar av kommunernas uppgifter som regeringen fattat beslut om, avvecklingen av vård- och serviceskulden samt de stigande priserna. Å andra sidan kan social- och hälsovårdsreformen uppmuntra kommunerna att dämpa ökningen av social- och hälsovårdsutgifterna.

Arbets- och tjänstekollektivavtalen för den kommunala sektorn står på spel i slutet av februari 2022. Personalkostnaderna utgör lokalförvaltningens största kostnads-post och därför har löneuppgörelserna inom kommunsektorn stor betydelse för kostnadsutvecklingen. I belastningskalkylen har man antagit att lokalförvaltningens löneutveckling följer den prognostiserade löneutvecklingen för hela national-ekonomin 2022–2025. Trycket på arbetsmarknaden syns redan i kommunsektorn, eftersom arbetsgivarna enligt arbets- och näringsministeriets yrkesbarometer har brist på framför allt utbildad hälso- och sjukvårdspersonal och socialarbetare. Även rekryteringen av förskollärare har medfört utmaningar.

År 2023 överförs social- och hälsovårdens samt räddningsväsendets uppgifter till välfärdsområdena och motsvarande finansiering till staten. Både lokalförvaltningens inkomster och dess utgifter halveras nästan till följd av reformen. Tillväxttrycket på lokalförvaltningens konsumtionsutgifter till följd av det ökade behovet av vård- och omsorgstjänster bland den åldrande befolkningen underlättas i och med social- och hälsovårdsreformen. Efter reformen fokuserar lokalförvaltningens uppgifter allt mer på tjänster för de yngre åldersklasserna, såsom småbarnspedagogik och utbildning, där servicebehov minskar på grund av att nativiteten sjunkit under 2010-talet. Effekten av det minskade servicebehovet har mjukats upp något i utvecklingsprognosen, eftersom beredskapen att anpassa tjänsteproduktionen snabbt varierar i olika kommuner.

Lokalförvaltningens investeringar har ökat under de senaste 15 åren och ökningen har varit mycket snabb under de senaste åren. Investeringar värda 1,2 miljarder euro överförs från lokalförvaltningen till välfärdsområdena. Trots att det snabba tillväxtskedet för investeringarna uppskattas vara förbi, antas investeringarna stanna på en hög nivå under hela granskningsperioden. Investeringstrycket kommer att förbli omfattande bland annat på grund av byggnadsbeståndets ålder och flyttningsrörelsen bland befolkningen.

Den strukturella obalansen i lokalförvaltningens utgifter och inkomster ökar lokalförvaltningens skuldsättning fram till 2023. Till följd av social- och hälsovårdsreformen överförs cirka 4,6 miljarder euro i skulder från lokalförvaltningen till välfärdsområdena 2023. Lokalförvaltningen uppvisar ett underskott i belastningskalkylen även efter social- och hälsovårdsreformen, men underskottet jämnas ut till 0,6 procent av BNP 2024–2025. Detta syns också i att ökningen av lokalförvaltningens skuldkvot avtar.

Tabell 24. Lokalförvaltning¹

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	md euro					
Skatter och socialskyddsavgifter totalt	22,5	23,2	24,5	25,3	25,5	12,3
därav kommunalskatt	18,8	19,4	20,5	20,7	21,5	8,8
samfundsskatt	1,9	1,9	2,1	2,7	1,9	1,4
fastighetsskatt	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,1
Övriga inkomster ²	19,4	20,0	23,5	23,9	24,6	13,2
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
erhållna transferingar från statsförvaltningen	14,2	14,4	17,7	17,8	18,3	7,3
Inkomster totalt	41,8	43,2	48,0	49,2	50,0	25,5
Konsumtionsutgifter	35,8	37,5	38,8	40,7	42,1	19,7
därav löntagarutgifter	21,4	22,1	22,4	23,2	24,1	12,5
Transfereringar	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,1
därav socialförmåner och -bidrag	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,2
subventioner och övriga transfereringar	1,6	1,6	1,8	1,8	1,8	1,7
ränteutgifter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kapitalavgifter ³	5,6	6,2	6,6	6,8	6,9	5,8
Utgifter totalt	43,9	46,2	48,0	50,3	51,8	27,5
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-2,0	-3,0	0,0	-1,1	-1,8	-2,0
Primärt överskott ⁴	-1,9	-2,9	0,1	-1,0	-1,7	-1,8

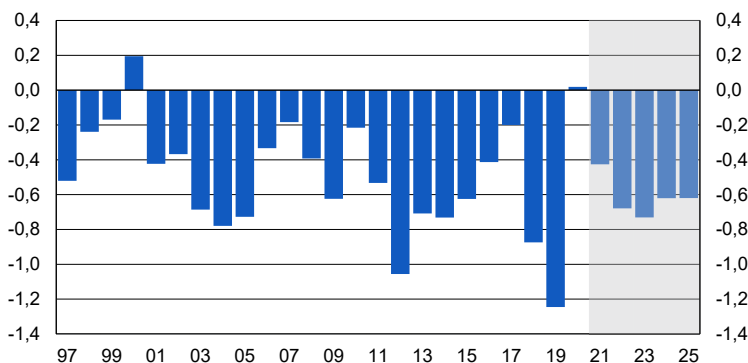
¹ Enligt nationalräkenskaper

² Inkl. mottagna kapitaltransfereringar och förslitning av fast kapital

³ Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

⁴ Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

Lokalförvaltningens finansiella sparande i förhållande till BNP, %

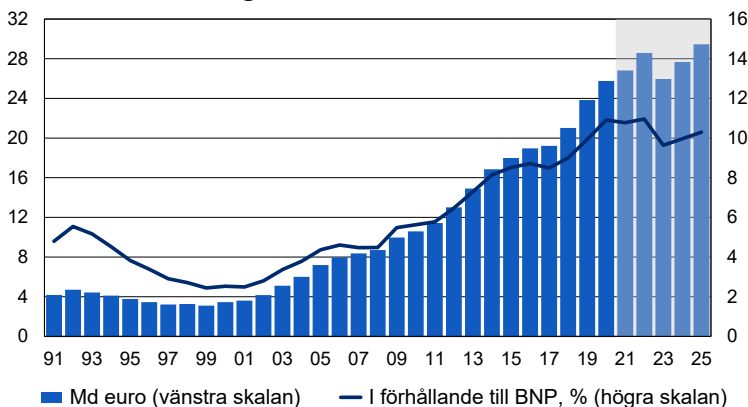

Inkl. social- och hälsovårdsreformen från och med 2023

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Lokalförvaltningens skuld

Inkl. social- och hälsovårdsreformen från och med 2023

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

2.4 Vårdsområdena

Riksdagen godkände den 23 juni 2021 regeringens proposition om inrättande av vårdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Lagstiftningen som berör reformen träder i kraft stegvis. Ansvaret för att ordna social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till vårdsområdena den 1 januari 2023.

Vårdsområdena har i prognosen för de offentliga finanserna separerats från lokalförvaltningen till en separat undersektor från och med 2023. Till vårdsområdena

räknas i prognosen verksamheten i de nya välfärdsområden som inrättas i samband med social- och hälsovårdsreformen, samkommunen HNS samt Helsingfors stads social- och hälsovårdsuppgifter.

Välfärdsområdena uppvisar till en början ett litet underskott, cirka 0,2 procent i förhållande till BNP. Underskottet beror på den höga investeringsnivån inom social- och hälsovården.

Välfärdsområdena finansieras huvudsakligen av staten. Den statliga finansieringen utvecklas under de två första verksamhetsåren med ökningen av servicebehovet och 0,2 procentenheter samt enligt landskapens prisindex och uppgiftsändringar. Dessutom får välfärdsområdena en del avgiftsintäkter. År 2023 uppgår de totala inkomsterna inom sektorn till 26,4 miljarder euro, varav 90 procent kommer från staten.

Utgiftsutvecklingen i välfärdsområdena grundar sig på ökningen av servicebehovet och den prognostiserade prisutvecklingen. Uppskattningen av investeringarna grundar sig på sjukvårdsdistriktens ekonomiplaner. Merparten av välfärdsområdenas utgifter består av produktionskostnader för social- och hälsovårdstjänster. Av utgifterna 2023 utgörs 25,2 miljarder euro av personalkostnader eller utgifter för köp av varor och tjänster.

Välfärdsområdena orsakas till en början också förändringskostnader som inledandet och organiseringen av verksamheten medför. I prognosen har man antagit att ICT-förändringskostnaderna, de förändringskostnader som orsakas av de administrativa utgifterna och samordningen av lönerna förverkligas i enlighet med vad som uppskattats i regeringens proposition om social- och hälsovårdsreformen. Förändringskostnadernas omfattning är förknippad med osäkerhet.

Tabell 25. Välfärdsområdena

	2023**
	md euro
Inkomster totalt	26,4
Utgifter totalt	27,1
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-0,7
Skuld	5,1

2.5 Socialskyddsfonder

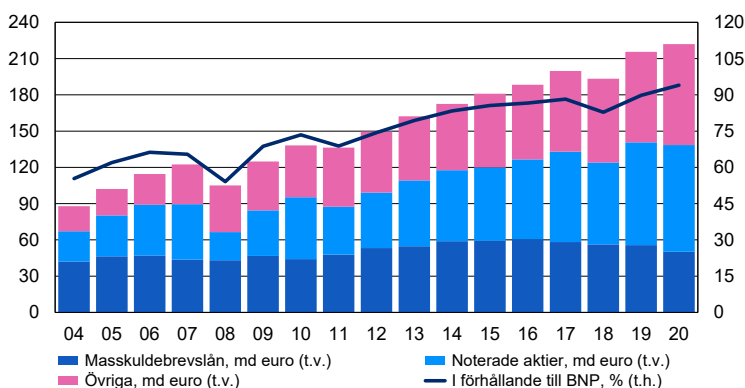
2.5.1 Arbetspensionsanstalterna

Arbetspensionsanstalternas överskott sjönk förra året till 0,2 procent av BNP, medan överskottet 2019 var 1,1 procent. Orsaken till detta var att arbetspensionsavgifterna minskade, vilket berodde på den tidsbundna sänkningen av pensionsavgiften för arbetsgivare inom den privata sektorn på grund av covid-19-pandemin samt på att lönesumman minskade. Även sektorns kapitalinkomster minskade kraftigt.

År 2021 ökar arbetspensionsanstalternas överskott till 0,8 procent av BNP, medan pensionsavgiften för arbetsgivare inom den privata sektorn återgår till sin normala nivå. Dessutom har lönesumman och kapitalinkomsterna börjat öka då ekonomin återhämtat sig. Sänkningen av avgiften 2020 ersätts genom en tidsbunden höjning av avgiften 2022–2025, vilket stärker sektorns överskott. Arbetspensionsanstalternas överskott stannar på cirka en procent av BNP under perioden 2022–2025.

Arbetspensionsanstalternas kapitalinkomster, det vill säga räntor och dividender, minskade med cirka 17 procent 2020. Från och med i år ökar kapitalinkomsterna igen, men når 2019 års nivå först 2023. Arbetspensionsmedlen uppgick i slutet av juni i år till cirka 241 miljarder euro.

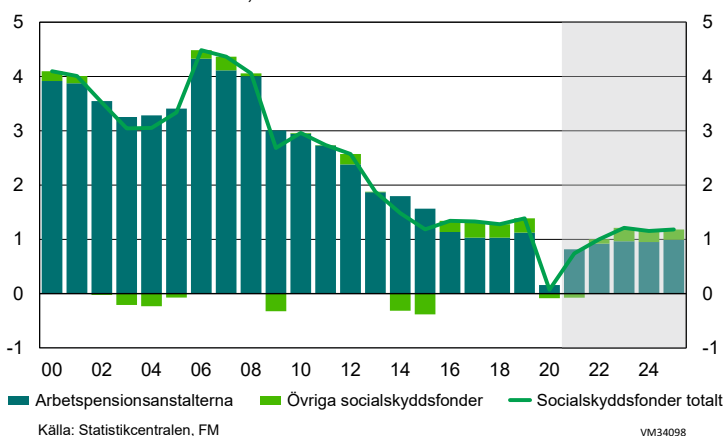
Arbetspensionsbolagens placeringsstock
samtliga medlemssamfund

Källa: Arbetspensionsförsäkrarna TELA, Statistikcentralen, FM

VM34098

Socialskyddsfondernas finansiella ställning i förhållande till BNP, %

Tabell 26. Socialskyddsfonder¹

	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
	md euro					
Avkastning på placeringstillgångar	4,2	4,3	3,6	4,0	4,3	4,7
Socialskyddsavgifter	27,9	28,5	27,6	30,5	31,6	32,9
arbetsgivarnas avgifter	17,6	17,8	16,7	18,8	19,8	20,5
försäkrades avgifter	10,3	10,8	10,8	11,6	11,8	12,4
Transfereringar från övriga offentliga samfund	15,5	15,7	17,2	16,5	16,2	16,2
Övriga inkomster	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
Inkomster totalt	47,9	48,9	48,7	51,3	52,5	54,1
Konsumtionsutgifter	3,7	3,8	3,8	4,0	4,1	4,1
Socialförmåner och -bidrag	37,9	38,5	41,2	41,8	42,2	43,1
Övriga utgifter	3,3	3,2	3,6	3,7	3,5	3,6
Utgifter totalt	44,9	45,5	48,6	49,5	49,8	50,9
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	3,0	3,3	0,2	1,8	2,6	3,3
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,7	0,4	2,0	2,4	2,6
Övriga socialskyddsfonder	0,6	0,6	-0,2	-0,2	0,2	0,7
Primärt överskott ²	3,0	3,4	0,2	1,9	2,6	3,3

¹ Enligt nationalräkenskaper

² Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

2.5.2 Övriga socialskyddsfonder

De övriga socialskyddsfonderna består i huvudsak av Folkpensionsanstalten, som ansvarar för grundskyddet, samt Sysselsättningsfonden, som ansvarar för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. De övriga socialskyddsfonderna uppvisade i fjol ett underskott på 0,1 procent i förhållande till BNP. Orsaken till att sektorns saldo försämrades var att arbetslösheten och i synnerhet antalet permitteringar ökade avsevärt.

De övriga socialskyddsfonderna uppvisar fortfarande ett litet underskott 2021. Höjningarna av arbetslöshetsförsäkringspremien 2021 och 2022 ökar inkomsterna inom sektorn. Å andra sidan minskas inkomsterna av att staten inte längre fortsätter den exceptionella finansieringen av inkomstrelaterade förmåner under permitteringstiden 2021. Utgifterna för permitteringar uppskattas fortfarande vara höga under innevarande år, varefter deras belopp minskar. Sektorns saldo uppvisar ett litet överskott från och med 2022.

Tabell 27. Socialförsäkringsavgifter och pensionsindex

	2018	2019	2020	2021	2022**	2023**
Socialförsäkringsavgifter ¹						
Arbetsgivare						
Sjukförsäkring	0,86	0,77	1,34	1,53	1,33	1,43
Arbetslöshetsförsäkring	1,91	1,50	1,26	1,43	1,51	1,51
Arbetspensionsförsäkring (ArPL)	17,75	17,35	15,22	16,95	17,35	17,35
Kommunernas pensionsförsäkring	21,60	21,17	20,78	20,73	20,43	20,43
Löntagare						
Sjukförsäkring	1,53	1,54	1,86	2,04	1,66	1,80
Arbetslöshetsförsäkring	1,90	1,50	1,25	1,40	1,50	1,50
Arbetspensionsförsäkring (ArPL)	6,65	7,05	7,45	7,45	7,45	7,45
Förmånstagare						
Sjukförsäkring	1,53	1,61	1,65	1,65	1,46	1,51
Pensionsindex						
Arbetspensionsindex	2548	2585	2617	2631	2682	2728
Folkpensionsindex	1617	1617	1633	1639	1669	1692

¹ Årliga medeltal. Arbetsgivaravgifterna samt de försäkrades arbetslöshets- och arbetspensionsavgifter som procent av lönerna. Siffrorna är vägda medeltal.

2.6 Den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet

Den åldrande befolkningen har redan under de gångna 10 åren ökat pensionsutgifterna och skapar ett stort tryck på den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt. I synnerhet ökningen av den äldre befolkningen ökar långvård- och hälsovårdsutgifterna under de närmaste årtiondena. Den nuvarande totala skattegraden kommer inte att räcka till för att finansiera utgifterna. Samtidigt minskar befolkningen i arbetsför ålder, som med sina skatter finansierar den offentliga servicen och den sociala tryggheten.

På lång sikt råder det en obalans mellan de offentliga finansernas inkomster och utgifter, det vill säga ett hållbarhetsunderskott. Beräkningen över hållbarhetsunderskottet visar exakt hur mycket den offentliga ekonomin bör stärkas inom den närmaste framtiden för att den offentliga ekonomin ska vara i balans på lång sikt. Med andra ord skulle det efter anpassningen inte längre finnas något behov av att höja skattesatserna, minska utgifterna, genomföra strukturella reformer som stärker de offentliga finanserna eller öka skuldsättningen. Beräkningen över hållbarhetsunderskottet visar dock inte på vilket sätt eller enligt vilken tidtabell det vore förnuftigt för att stabilisera skuldkvoten i den offentliga ekonomin. Kalkylen beaktar inte heller anpassningens skadliga konsekvenser eller de eventuella positiva effekterna av strukturella reformer på den ekonomiska tillväxten.¹

I beräkningen av hållbarhetsunderskottet bedöms hur den åldrande befolkningen påverkar utsikterna för de offentliga finanserna under de kommande decennierna. Utöver den åldrande befolkningen utsätts den offentliga ekonomin för andra påfrestningar, som till exempel klimatförändringen och behoven av att förnya och reparera den offentliga infrastrukturen.

1 Eftersom hållbarhetsunderskottet, det vill säga den så kallade S2-indikatorn, inte beaktar de direkta anpassningsåtgärdernas eventuella skadliga effekter på den ekonomiska tillväxten, ska den inte ens användas för att bedöma den anpassning som krävs. Det finns andra sätt att bättre beakta de negativa tillväxteffekterna av direkta anpassningsåtgärder. Resultatet från S2-indikatorn motsvarar tekniskt en situation där den så kallade finanspolitiska koefficienteffekten skulle vara noll, det vill säga anpassningsåtgärderna inte bromsar den ekonomiska tillväxten. I verkligheten tänker man i allmänhet att direkta anpassningsåtgärder minskar den ekonomiska tillväxten. Däremot har många strukturella reformer inte en sådan negativ effekt, utan de kan också stärka möjligheterna till ekonomisk tillväxt.

Finansministeriet beräknar att hållbarhetsunderskottet är drygt 2,5 procent i förhållande till BNP, det vill säga cirka 8 miljarder euro på 2025 års nivå. Jämfört med förra våren har uppskattningen av hållbarhetsunderskottet inte förändrats väsentligt. Tolkningen av resultatet är att den åldrande befolkningen utgör en betydande utmaning för hållbarheten i de offentliga finanserna. Dessutom beräknas skuldkvoten inom den offentliga ekonomin på några år öka till klart över 70 procent, vilket ökar riskerna inom den offentliga ekonomin jämfört med det tidigare skuldförhållandet på cirka 60 procent.

I beräkningen av hållbarhetsunderskottet förutsätts det inte att den offentliga skulden jämnas ut till någon viss nivå. Därmed kan den balansnivå som kalkylen ger för skulden också vara relativt hög eller låg beroende på vilken nivå skuldkvoten ligger på vid utgångsläget och hur den åldrande befolkningen bedöms påverka utvecklingen av de offentliga utgifterna under de kommande decennierna. Därför bör den offentliga ekonomins skuldhållbarhet granskas också på andra sätt. Sådana metoder är till exempel granskningar som presenteras i finansministeriets rapport om de offentliga finansernas hållbarhet.²

Finansministeriets bedömning av den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt grundar sig på metoder och beräkningsprinciper som avtalats gemensamt i EU:s arbetsgrupp för åldrandefrågor (AWG). Hållbarhetskalkylen är en belastningskalkyl, inte en prognos över vilket scenario som är det mest sannolika. I hållbarhetskalkylen tillämpas antagandet om en oföränderlig politik, det vill säga den projicerar en utveckling baserad på dagens lagstiftning och praxis och utgående från en befolkningsprognos, en uppskattning av utgifterna enligt åldersgrupp och en uppskattning av den ekonomiska utvecklingen på lång sikt. I beräkningen av hållbarhetsunderskottet beaktas endast de beslut vars inverkan på den offentliga ekonomin kan bedömas med tillräcklig säkerhet. Beräkningsmetoderna beskrivs i detalj i Finansministeriets metodbeskrivning för beräkning av hållbarhetsunderskottet.³

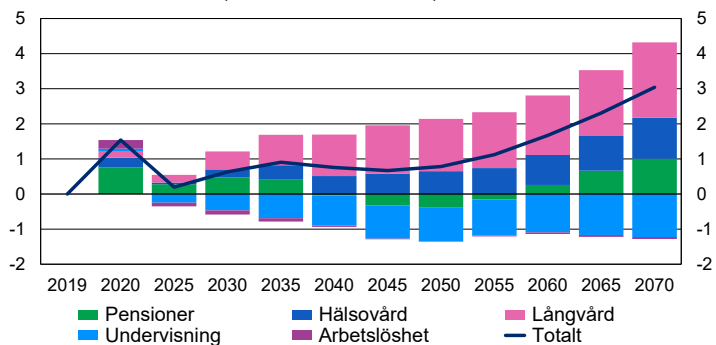
2 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162357>

3 <https://vm.fi/sv/metodbeskrivningarna>

Man strävar efter att grunda bedömningen av hållbarhetsunderskottet på så realistiska antaganden som möjligt. Som vilken mätare som helst lever även denna bedömning i viss mån med tiden allteftersom materialet och prognoserna uppdateras. I tabellen nedan presenteras de centrala beräkningsantagandena för hållbarhetsunderskottskalkylen och man har granskat hur känslig kalkylen för hållbarhetsunderskottet är för ändringar i dem. Resultaten av dessa känslighetsanalyser presenteras närmare i det sista kapitlet i ovan nämnda metodbeskrivning av hållbarhetsunderskottskalkylerna. I vilket fall som helst erbjuder beräkningen av hållbarhetsunderskottet och dess känslighetsanalyser ett nyttigt och konsekvent sätt att analysera vilken storleksklass det handlar om i fråga om den åldrande befolkningen och på vilka sätt denna utmaning kan bemötas.

Ändring av åldersrelaterade utgifter

från och med 2019, i förhållande till BNP, %

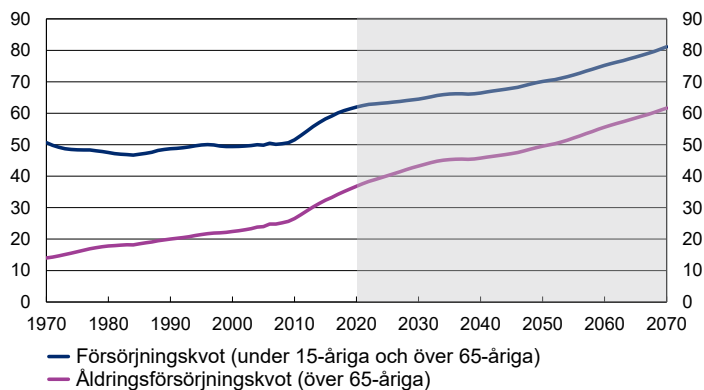
Tabellen har utarbetats med hjälp av social- och hälsovårdsministeriets SOME-modell

Källa: FM

VM34098

Försörjningskvot

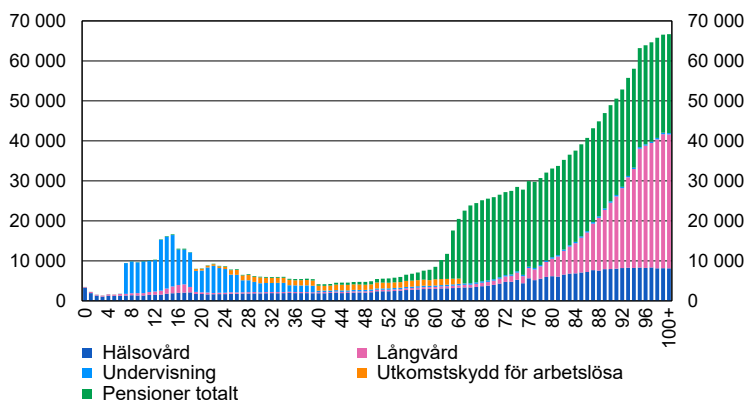
personer per 100 i arbetsför ålder

Källa: Statistikcentralen, FM

Åldersrelaterade utgifter per åldersgrupp 2019

euro per invånare, medeltal

Källa: Social- och hälsovårdsministeriets SOME modell, FM

Tabell 28. Känslighet för ekonomiska antaganden

	Baskalkyl (hösten 2021)	Förändring, %-enh.	Inverkan på hållbarhets- underskottet, %-enh. ¹
Ökning av den allmänna produktiviteten (och realinkomsterna) 2026-2070	i medeltal 1,5 %	+0,5	-0,3
Sysselsättningsgrad (15–64-åringar) 2026-2070	74,5 % 2025 och 75,4 % 2070	+1,0	-0,3
Produktivitetsökning inom den offentliga hälso- och socialvården årligen 2026-2070	0%	+0,5	-1,9
De offentliga finansernas strukturella primära underskott ² / BNP 2025	-1,0 %	+1,0	-1,0
Nativitet (totalt fertilitetstal)	1,35	+0,35 (= 1,70)	-0,2
Nettoinflyttning årligen (inverkar om sysselsättningsgraden inte ändras)	15 000	+ 7 500 (= 22 500)	-0,4
Förväntad livslängd för en 50-åring (33,6 år 2019)	Förlängs med 7 år före 2070	- 1,4 år (= 5,6 år)	-0,5
Behovet av hälso- och socialvårdstjänster skjuts fram då livslängden ökar	Skjuts fram med hälften av den förväntade livslängdens förlängning (över 50-åringar)	Skjuts fram i samma takt som livslängden ökar	-1,1
		Skjuts inte alls fram när livslängden ökar	1,1
Inflation (BNP-deflatoren och konsumentpriserna) 2026-2070	2%	-0,5	Ungefär 0,0
Realränta på offentlig skuld (+ inverkan på ifrågavarande sektors diskonteringsränta)	Realränta på offentlig skuld och ränteintäkter 2 %, statens och kommunernas reella aktieinkomster 4 % samt arbetspensionsanstaltens reella placeringsavkastning 3,5 % (från 2040-talet)	-0,5	-0,2
Realränta på offentlig skuld samt inverkan på den reella avkastningen på statens, kommunernas och arbetspensionsanstaltens ränteplaceringar (+ inverkan på alla sektors diskonteringsränta)		-0,5	Ungefär 0,0
Realränta på offentlig skuld samt reell avkastning på alla placeringar inom den offentliga ekonomin (+ inverkan på alla sektors diskonteringsränta)		-0,5	0,6

¹ Beräkningen bygger på finansministeriets hållbarhetskalkyl från sommaren 2020 (effekterna av de ändrade antagandena hålls konstanta mellan beräkningsomgångarna).

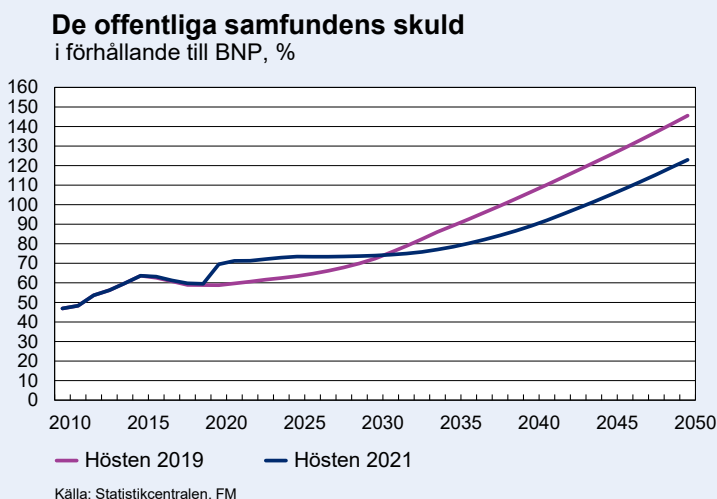
² Underskott utan ränteutgifter

Offentlig skuldkvot på längre sikt före och efter covid-19-epidemin

Den offentliga ekonomins skuldkvot uppskattades redan före covid-19-epidemin öka på lång sikt. Epidemin och den därpå följande recessionen höjde skuldkvoten till en högre nivå på en gång. Detta har vanligtvis också skett i samband med andra ekonomiska kriser, såsom finanskrisen och lågkonjunkturen på 1990-talet. Skuldkvoten minskar vanligtvis under en högkonjunktur bland annat tack vare BNP-tillväxten. Skuldkvoten har minskat betydligt långsammare än den ökade i Finland och nivån på skuldkvoten före kriserna har inte uppnåtts efter kriserna.

Skuldkvotens belastningskalkyl från 2025 framåt har genomförts med hjälp av de antaganden och metoder som används i hållbarhetskalkylerna. Från och med 2026 bestäms förändringen i statens, lokalförvaltningens och välfärdsområdenas sammanlagda primära överskott i stor utsträckning enligt ökningen av de åldersrelaterade utgifterna beräknade enligt analysmodellen SOME, som utvecklats vid social- och hälsovårdsministeriet. I den offentliga skulden har man också beaktat beredskapen för det kommande jaktplansprojektet. HX-jaktplansprojektet ökar skulden med totalt cirka 10 miljarder euro 2021–2030. I kalkylen har man beaktat att arbetspensionsanstaltens överskott inte påverkar den offentliga ekonomins upplåning.

Av figuren nedan framgår skuldkvotens belastningskalkyl före coronapandemin samt den senaste uppskattningen av skuldkvotens utveckling.

De största skillnaderna mellan belastningskalkylerna över skuldkvoten från hösten 2019 och hösten 2021 kommer från ett ränteantagande på längre sikt. Penningpolitiken har lättats ytterligare till följd av krisen som orsakades av covid-19-pandemin och därför antas räntehöjningen enligt den senaste uppskattningen ske mycket senare än beräknat hösten 2019¹. Därför började skuldkvoten enligt uppskattningen för två år sedan öka kraftigare i slutet av 2020-talet är enligt den senaste uppskattningen. Man kan alltså säga att coronaepidemin höjde nivån på den offentliga skuldkvoten betydligt, men samtidigt har sänkningen av räntenivån senarelagt det förväntade tillväxttrycket på skulden.

Även det uppskattade hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin har minskat efter hösten 2019 i och med att beräknings sättet har preciserats och källmaterialet har uppdaterats. Uppdateringarna har berört i synnerhet uppskattningen av BNP-tillväxten på längre sikt, som nu bedöms vara något snabbare än tidigare på grund av den bättre sysselsättnings- och produktivitetsutvecklingen. Förändringarna beskrivs närmare bland annat i den ekonomiska översikten² hösten 2020 och i finansministeriets rapport om hållbarheten i Finlands offentliga finanser³. Dessa uppdateringar har också minskat trycket på att öka skuldkvoten under de kommande decennierna. Obalansen mellan de offentliga utgifterna och inkomsterna på lång sikt är dock fortfarande betydande och de strukturella problemen i de offentliga finanserna har inte försvunnit. Den åldrande befolkningen ökar de åldersrelaterade utgifterna och det primära underskottet i de offentliga finanserna ytterligare under de kommande decennierna. På grund av den demografiska utvecklingen är den årliga BNP-tillväxten på längre sikt dessutom beroende av produktivitetstillväxten och därför anspråkslös, i genomsnitt knappt 1,5 procent under 2022–2040. Coronaepidemin har mot bakgrund av aktuell information knappt haft någon inverkan på tillväxtutsikterna på längre sikt

1 Den effektiva räntan på den offentliga skulden (det vill säga ränteutgifterna i förhållande till skulden) har sjunkit i trend redan länge och räntekostnaderna för den offentliga skulden är för närvarande historiskt låga. En liknande utveckling fortsätter enligt prognosen på medellång sikt. I den långsiktiga kalkylen antas räntenivån vara mycket låg ännu länge, men börjar småningom öka. Den effektiva räntan på den offentliga skulden, det vill säga ränteutgifterna i förhållande till skulden, stiger till 1 procent i början av 2030-talet och till 4 procent på 2040-talet enligt antagandet på lång sikt. Enligt baskalkylen börjar den långsamt stigande räntenivån med fördröjning höja kostnaderna för skuldskötseln. Höjningen av räntenivån ökar också de offentliga samfundens kapitalinkomster. De består dock till största delen av arbetspensionsanstaltens ränteinkomster, som inte påverkar behovet av upplåning.

2 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162468>

3 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162357>

Skötseln av de offentliga finanserna skulle innehålla stora osäkerheter och risker, om den stödde sig på antagandet att räntorna förblir låga en längre tid. Den kommande utvecklingen av räntenivån och skuldkvoten är förknippad med betydande osäkerhet. Situationen enligt baskalkylen, där den nominella ekonomiska tillväxten är mycket högre än den effektiva nominella räntan under en mycket lång tid, är exceptionell med tanke på historien. Därför är det viktigt att också vara beredd på alternativet att räntorna stiger snabbare än väntat enligt baskalkylen.

Räntan på Finlands offentliga skuld bestäms i hög grad på basis av den allmänna räntenivån och Finlands landsspecifika risktillägg. Finland kan inte påverka den allmänna räntenivån i någon större utsträckning, men däremot kan risktilläggets storlek påverkas genom att sörja för en hållbar skötsel av de offentliga finanserna. En snabbare räntehöjning än väntat skulle öka skötselkostnaderna och skuldkvoten för den offentliga skulden. Till följd av räntehöjningen ökar skötselkostnaderna för skulden snabbare ju högre skuldnivån har stigit medan räntorna var låga

Bilagatabeller

1. **Precisering av prognoserna**
2. **Utfall och prognoser som utnyttjats i budgetprocessen 2016–2020**
3. **Balansen för tillgång och efterfrågan, miljoner euro**
4. **Samhällsekonominns finansiella jämvikt**
5. **Coronaåtgärder i Finland**

Bilagatabell 1. Precisering av prognoserna¹

Prognostiden	2020				2021**				2022**				2023**			
	Sommaren 2020	Hösten 2020	Vintern 2020	Utfallet	Vintern 2020	Våren 2021	Sommaren 2021	Hösten 2021	Vintern 2020	Våren 2021	Sommaren 2021	Hösten 2021	Vintern 2020	Våren 2021	Sommaren 2021	Hösten 2021
BNP till marknadspris, volymförändring, %	-6,0	-4,5	-3,3	-2,9	2,5	2,6	2,6	3,3	2,0	2,5	2,8	2,9	1,4	1,5	1,6	1,4
Konsumtion, volymförändring, %	-0,7	-1,5	-2,3	-2,9	3,6	3,1	2,9	3,3	1,5	2,0	2,3	2,6	1,0	0,6	1,0	0,9
Export, volymförändring, %	-14,0	-12,5	-10,4	-6,7	5,0	4,6	4,7	5,6	4,6	4,7	6,3	5,8	2,2	3,7	3,6	3,4
Arbetslöshetsgrad, %	8,5	8,0	7,8	7,7	8,0	7,8	7,4	7,8	7,6	7,2	6,9	6,8	7,2	6,9	6,6	6,4
Konsumentprisindex, förändring, %	0,3	0,4	0,3	0,3	1,0	1,4	1,8	1,8	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-7,3	-7,2	-6,1	-5,5	-4,9	-5,0	-4,7	-4,2	-2,8	-2,9	-2,7	-2,8	-2,4	-2,3	-2,1	-1,7
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-8,2	-7,7	-6,1	-5,4	-5,2	-4,7	-4,3	-3,9	-3,3	-2,9	-2,6	-2,4	-2,6	-2,2	-1,9	-1,5
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	54,8	53,3	53,1	52,9	55,6	55,3	55,6	55,1	56,3	56,1	55,9	55,3	57,3	57,6	57,2	55,9

¹ Ekonomisk översikt

Källa: Statistikcentralen, FM

Bilagatabell 2. Utfall och prognoser som utnyttjats i budgetprocessen 2016 - 2020, %-förändring

	Åren 2016-2020		Genomsnittliga prognosavvikelse	
	Medeltal av prognoser, %	Medeltal av utfall, %	Under- eller överskattning av prognosen ¹ , %-enhet	Prognosavvikelsen storlek ² , %-enhet
BNP (volym)	1,4	0,9	0,5	1,6
BNP (värde)	3,0	2,3	0,7	1,6
Privata konsumtionen (värde)	2,5	1,2	1,3	2,1
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,5	-0,3	-0,2	0,9
Inflation	1,3	0,7	0,6	0,6
Lönesumma	2,4	2,1	0,2	1,5
Arbetslöshetsgrad	7,9	7,8	0,0	0,7
Statsskulden, i förhållande till BNP, %	47,8	47,4	0,4	4,1
Statens nettoutlåning, i förhållande till BNP, %	-1,9	-2,5	0,6	1,4
Den offentliga ekonomins nettoutlåning, i förhållande till BNP, %	-1,6	-1,9	0,3	1,9

Jämförelsen av prognoserna införs i de preliminära nationalräkenskaperna i mars/juni.

Medeltalet för de fem senaste åren har beräknats utifrån vårens och höstens prognoser om budgetåret.

¹ Indikatorn för under- eller övervärdering är det genomsnittliga prognosavvikelsen.

² Medeltalet av avvikelens absoluta värde anger prognosavvikelsens genomsnittliga storlek, oberoende av avvikelens riktning.

Bilagatabell 3. Balansen för tillgång och efterfrågan, miljoner euro

	Löpande priser					
	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
Bruttonationalprodukt till marknadspris	233 468	240 097	236 188	248 883	260 870	269 381
Import av varor och tjänster	92 739	95 283	84 594	92 967	99 866	104 728
Totalutbud	326 207	335 380	320 782	341 874	360 778	374 197
Export av varor och tjänster	89 810	95 657	85 503	94 053	101 325	106 450
Konsumtion	177 429	181 629	178 368	187 776	196 189	201 817
privat	123 937	125 992	120 708	126 762	133 677	138 672
offentlig	53 492	55 637	57 660	61 014	62 512	63 145
Bruttobildning av realkapital	56 183	57 003	57 128	60 011	62 878	65 656
privat	46 224	46 517	45 478	47 772	50 448	53 361
offentlig	9 959	10 486	11 650	12 239	12 431	12 295
Totalefterfrågan	326 207	335 209	321 462	342 538	361 442	374 861
	Fasta priser, referensår 2015; ej adderbara					
	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
Bruttonationalprodukt till marknadspris	226 827	229 874	223 212	230 670	237 373	240 798
Import av varor och tjänster	88 674	90 726	84 877	89 322	93 883	96 847
Totalutbud	283 360	287 949	276 701	287 291	297 354	303 051
Export av varor och tjänster	85 890	91 754	85 579	90 383	95 585	98 823
Konsumtion	173 984	175 826	170 807	176 435	180 982	182 646
privat	120 869	121 661	115 984	119 660	124 230	126 692
offentlig	53 115	54 175	54 453	56 390	56 389	55 626
Bruttobildning av realkapital	53 080	52 238	51 859	53 319	54 817	56 267
privat	43 534	42 470	41 041	42 220	43 770	45 542
offentlig	9 545	9 774	10 847	11 128	11 066	10 728
Totalefterfrågan	315 477	320 856	308 605	320 277	331 378	337 622

Bilagatabell 4. Samhällsekonominns finansiella jämvikt

	2016	2017	2018	2019	2020
	i förhållande till BNP, %				
Bruttoinvesteringar	22,7	23,3	24,1	23,7	24,2
hushåll och icke vinstsyftande samfund	6,7	6,9	7,1	7,0	7,1
företag och kreditinstitut	11,9	12,4	12,6	12,4	12,2
offentliga samfund	4,1	4,1	4,3	4,4	4,9
Bruttosparande ¹	21,3	23,3	23,5	24,0	24,9
hushåll och icke vinstsyftande samfund	3,5	3,6	3,9	4,8	7,3
företag och kreditinstitut	15,5	16,3	16,2	15,8	18,3
offentliga samfund	2,3	3,3	3,4	3,4	-0,7
Finansiellt överskott	-1,9	-0,7	-1,8	-0,2	0,8
hushåll och icke vinstsyftande samfund	-3,6	-3,5	-3,3	-2,5	-0,0
företag och kreditinstitut	3,3	3,4	2,4	3,2	6,0
offentliga samfund	-1,7	-0,7	-0,9	-0,9	-5,4
Statistisk differens	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,3

¹ Inklusive kapitalöverföringar, netto

Bilagatabell 5. Coronaåtgärder i Finland, mrd. euro

Åtgärd	Åtgärder som inte har någon direkt inverkan på saldoto i de offentliga finanserna (andra än finansiella investeringar)	Finansiella investeringar	Utgiftsökningar under ifrågavarande år samt inkomstbortfall		
			2020	2021	2022
Stöd till företag Stöd som Business Finland och NTM-centralerna beviljar företag, stöd för ensamföretagares likviditet, stöd till förplånadsföretagare, stöd till jordbruks- och naturresursekonomiföretag, allmänt kostnadsstöd till företag, uppskattad ökning av Finnveras förlustersättningar, stöd för kollektivtrafik, Finnavias kapitalisering, Finnairs hybridlån. Ökning av Business Finlands lånefullmakter, höjning av Finlands Industriinvestering Ab:s kapital för att grunda ett nytt stabiliseringsprogram, kapitalisering av Finlands Malmförädling Ab.		1,5	2,3	1,7	0,2
Utvidgning av utkomstskyddet för arbetslösa och den sociala tryggheten Slopande av självrisktiden, påskyndande av permitteringsförfarandet och för småföretagare rätt till utkomstskydd för arbetslösa, förlängning av betalningstiden för startpeng, smidigare betalning av utkomstskydd för arbetslösa			0,7	0,2	0,0
Social- och hälsovårdens resurser och anskaffningar av utrustning samt andra utgiftsökningar som coronaviruset medför Utrustningsanskaffningar, vaccinforskning, vaccianskaffningar, testning och spårning			1,1	2,0	0,0
Investeringsprojekt Bl.a. bastrafikledshållning, utveckling av trafikledsätet, reparationsbyggande, stöd för kollektivtrafik, byggande av idrottsanläggningar, rekreations- och grönområden.			0,3	0,1	0,1
Övriga åtgärder Bl.a. stödåtgärder inom småbarnspedagogiken och på olika skolorstadier, stöd till barn, unga och familjer, tjänster för äldre, ökning av antalet nybörjarplatser vid högskolorna, utveckling av kontinuerligt lärande, Finlands Akademis forskningsanslag, ministeriernas och arbetsverkens omkostnader. Statligt stöd till socialskyddsfonderna	0,6		1,5	0,3	0,1
Stöd till den kommunala ekonomin Inkomstöverföringar med allmän täckning från staten som inte bedöms ha någon inverkan på den offentliga ekonomins nivå (inkl. tillfällig höjning av samfundsskatteutdelningen)	3,1				

Åtgärd	Åtgärder som inte har någon direkt inverkan på saldoto i de offentliga finanserna (andra än finansiella investeringar)	Finansiella investeringar	Utgiftsökningar under ifrågavarande år samt inkomstbortfall		
			2020	2021	2022
Tillfällig sänkning av ArPL-avgiften Sänkning av arbetspensionsavgiften inom den privata sektorn 1.5–31.12.2020. Finansiering från arbetspensionssystemets EMU-buffert. Bufferten utökas på nytt genom en höjning av arbetspensionsavgiften 2022–2025.			-1,1	0,0	0,3
Skattelättnad* Lättnader i villkoren för betalningsarrangemang gällande skatter som förfallit 1.3.2020–31.8.2020 samt sänkning av dröjsmålsräntan från 7 procent till 2,5 procent. I fråga om mervärdesskatten gällde lättnaden även redovisningarna för januari–mars. Det var också möjligt att ansöka om lättnader i betalningsarrangemangen under tiden 21.4–31.8.2021. Effektbedömning av fördröjningen av skatteinkomsterna från 2020 och 2021 för perioden 2022–2023.	-0,5				
Borgen** Finnveras finansieringsfullmakter i hemlandet höjs tillfälligt från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro. Våren 2020 hade cirka 2 miljarder euro av fullmakterna använts, vilket innebär en ökning av fullmakterna på cirka 10 miljarder euro. Statsborgen för Finnairs finansieringsbehov samt till rederierna för säkerställande av godstrafik som är viktig för försörjningsberedskapen	10,8				
Företagscertifikat** Finlands Banks och Statens Pensionsfonds placeringar i företagscertifikat.	2,0				
Försvagande inverkan på de offentliga finanserna totalt			7,0	4,3	0,1
Ökning av anslagen inom budgetekonomin, alla år sammanlagt		14,7			

*Utfall **Maximibelopp

i förhållande till BNP (enligt nationalräkenskaperna):	2020	2021	2022
	2,9 %	1,7 %	0,0 %

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRADET
Telefon 0295 160 01
finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-685-5 (pdf)

September 2021